

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN

SERIE NOUĂ
VOL. IV

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
FILIALA DIN CLUJ
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ

ATLASUL LINGVISTIC ROMÎN

SERIE NOUĂ

VOL. IV

A. Școala

B. Armata

C. Conflicte, justiție

D. Bani, comerț

E. Măsuri, greutate

F. Bucătărie, mâncăruri, băuturi,
alimente, coloniale

G. Tutun

H. Îmbrăcăminte, încălțăminte, farduri,
podoabe, lucru de mână

I. Culori

J. Spălat, călcat, igienă

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

1 9 6 5

h. 02a

ATLASUL LINGVISTIC ROMÂN

PARTEA II (ALR II)

SERIE NOUĂ

VOL. IV

Intocmit de

**INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ
AL FILIALEI DIN CLUJ A ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE**

Sub direcția

Acad. EMIL PETROVICI

Redactor principal: Prof. univ. **IOAN PĂTRUȚ**

Redactori: **PIA GRADEA, GRIGORE RUSU, LIDIA SFIRLEA**

Colaboratori: **AURELIA STAN, RODICA ORZA**

Tehnoredactor, cartograf: **ȘTEFAN POENARU**

Desenator tehnic: **MARIA GOMBOS**

Material cules de acad. **EMIL PETROVICI** în anii 1929—1938

Materialul din punctul 02 a fost adunat de **ȘTEFAN PAȘCA**, iar cel

din punctele 010 și 012 de **THEODOR CAPIDAN**

Numărul hărții	Numărul întrebării		Numărul hărții	Numărul întrebării	
980	3595	L-a lovit la mir	1020	3641	Mușteriu
981	3597	Ucigaș	1021	3643	Ieftin
982	3624	(Jandarmii) au descoperit...	1022	3649	1) Leafă (la stat), 2) Salariu (la particulari), 3) Simbrie
983	3625	...pe hoț			
984	3626	Furt			
985	3620	Cerere			
986	3621	Semnătură			
987	3622	Ștampilă			
988	3601	Se judecă			
989	3604	Avocat	1023	4280	O jumătate de kilogram
990	3607, 3607 bis	1) Pirît, 2) Reclamant	1024	4281	Un sfert de kilogram
991	3606	Acuzat	1025	4282	Decagram
992	3623	Pagubă	1026	4284	Cincizeci de kilograme
993	3616	Îl torturează	1027	4285	O sută de kilograme
994	3614	Cătușe	1028	4286	O jumătate de litru
995	3608	Pronunță sentința	1029	4287	Un sfert de litru
996	3619	Curtea de casație	1030	4288	Decilitru
997	3613	L-a condamnat	1031	4289	Decalitr
998	3609	Închisoare	1032	4290	Hectolitr
999	3610	Ocnă			
1000	3612	Ocnaș			
1001	3617	Ștreang (de spînzurat)			
1002	3618	Călău			
D. BANI, COMERȚ					
1003	3631	Bani gata	1033	3949	Piroștrii
1004	3635	M-am achitat (de datorie)	1034	3950	Tocător
1005	3627	Cămătar	1035	3951	Smalț
1006	3628	1) Dator, 2) Datornic	1036	3952	Cioburi
1007	3630	Bancă	1037	3953	Urcior (cu țîță)
1008	3629	Poliță	1038	3956	Ploscă
1009	3632	Giranți	1039	3958	Cană
1010	3634	(Ei) girează	1040	3965	Găleată (de tinichea pentru apă)
1011	3639	A dat faliment	1041	3964	Stropitoare
1012	3635 bis, 3636	Mi-a sechestrat tot	1042	3963	Bidon (pentru untură)
1013	3636 bis	(Îi) scoate la mezat (casa)	1043	3962	Strachină de lemn
1014	3638 bis	Portărel	1044	3966	Cratiță
1015	3640	Face negoț	1045	3954	Capac (la cratiță)
1016	3651	Negustoreasă	1046	3967	Farfurie (de porțelan)
1017	4276	(N-am nici) o lăascaie	1047	3974	Polonic
1018	3647	Vinde pe datorie	1048	3975	Furculiță
1019	3650	Tejghea (în prăvălie)	1049	3971	Briceag
			1050	3970	Limbă (la cuțit sau la briceag)
			1051	3972	Plăsele (la cuțit sau la briceag)
			1052	3980	Răzătoare (pentru hrean)
			1053	3981	Cîrpător
E. MĂSURI, GREUTAȚI					
F. BUCĂTĂRIE, MÎNCĂRURI, BĂUTURI, ALIMENTE, COLONIALE					

Numărul hărții	Numărul întrebării		Numărul hărții	Numărul întrebării	
1054	3982	Sucitor	1096	4075	Fasole prăjită
1055	3992	(Aluatul) dospeste	1097	4076	(Fasole) frecată
1056	3996	(Femeia) soage (piinea)	1098	4077	Sarmale
1057	3997	(Femeia) face focul în cuptor	1099	4078-4079	Ardei umplut
1058	3998	(Femeia) arde cuptorul	1100	4081	Sos
1059	3999	Răspuns la întrebarea: Cu ce scoa- teți cenușa din cuptor ?	1101	4082	Jumări (de ouă)
1060	4000	Pământuf (de șters vatra cuptorului)	1102	4088-4089	(Femeia) curăță cartofi
1061	4003	Zăgneată	1103	4090	(Cartofi) făinoși
1062	4005	S-a coșit (piinea)	1104	4093	Sărez mîncarea
1063	4007	Cursură	1105	4087	Borș
1064	4009	Răzuituri (de pe albie)	1106	4098	Pritocim (varza)
1065	4011	Răsunoii	1107	4101	Boia de ardei
1066	4013	Piine proaspătă	1108	4112	Pisez (piperul)
1067	4016	Un codru de piine	1109	4118	Tarhon
1068	4017	Felie (de piine)	1110	4110	Salată verde
1069	4020	(Nisipul din piine) trosnește (în dinți)	1111	4102	Mestec mămăliga
1070	4021	Franzeluță	1112	4103	(Cu) făcălețul
1071	4022	Corn	1113	4104	Tăpșesc (mămăliga)
1072	4025-4026	Aluat nedospit	1114	4105	Terci
1073	4023	Turtă coaptă în spuză	1115	4109	Floricele
1074	4029	Scoverzi	1116	4121	Lături
1075	4030	Lipie	1117	4124	Taie (porcul)
1076	4033	Tăiței	1118	4125	Înjunghie (porcul)
1077	4037	Clătite	1119	4126	(Singele) țîșnește (din porc)
1078	4038	Gogoși	1120	4128	Pirlește (porcul)
1079	4041	Ștrudel cu mere	1121	4131	(Untura) se sleiește
1080	4042	Foaie (de plăcintă sau de tăiței)	1122	4133	Plămini (de porc)
1081	4043	Prăjituri	1123	4134	Ficat (de porc)
1082	4046	Magiun (de prune)	1124	4137	Singerete
1083	4051	Dejunăm	1125	4138	Tobă (de porc)
1084	4051 bis	Prînzim	1126	4140	Un partal de slănină
1085	4052, 4053	1) Ojină, 2) Ojinez	1127	4143	(Carne) vînoasă
1086	4054	Cinez	1128	4146	(Apă) căldicică
1087	4057	Mîncăcios	1129	4148	(Apă) sălcie
1088	4060	Înfig (furculița în carne)	1130	4150	Rachiu (de bucate)
1089	4116	Înting în mîncare	1131	4159	Ceai
1090	4062	Bucătar	1132	4160	Cafea
1091	4063	Bucătărie	1133	3652	Ulei
1092	4074	(Bucătăreasa) gătește	1134	3653	Untdelemn
1093	4069	(Carne) fragedă	1135	3654	Orez
1094	4072	O ciozvirtă de miel	1136	4119	Zahăr
1095	4073	Tocană	1137	3665	(Zahăr) candel
			1138	3655	Stafide
			1139	3656	Lămîie
			1140	3662	Portocale

<i>Numărul hărții</i>	<i>Numărul întrebării</i>		<i>Numărul hărții</i>	<i>Numărul întrebării</i>	
1215	3400	<i>Roșu ca sîngele (ca focul etc.)</i>	1224	3371	<i>Săpunim (rufe)</i>
1216	3401	<i>Galben ca ceara (ca lămîia etc.)</i>	1225	3375	<i>Cenușer</i>
1217	3402	<i>Albastru ca cerul</i>	1226	3376	<i>Limpezim (rufe)</i>
1218	3412	<i>Spălăcit</i>	1227	3377	<i>Albăstrim (cămășile)</i>
<i>J. SPĂLAT, CĂLCAT, IGIENA</i>					
1219	3363	<i>Și-a murdărit cămașa...</i>	1228	3378	<i>Albăstreală</i>
1220	3364	<i>... cu noroi</i>	1229	3388	<i>Scrobim (rufe)</i>
1221	5774	<i>S-a pătat (haina)</i>	1230	3389	<i>Scrobeală</i>
1222	5773	<i>Pată (pe haină)</i>	1231	3385	<i>Calcă (rufe)</i>
1223	3366	<i>Albie (de spălat rufe)</i>	1232	3387	<i>Fier de călcat (rufe)</i>
			1233	3392	<i>Mă pieptăn</i>
			1234	3395	<i>Freacă (podelele)</i>
			1235	3397	<i>Latrină</i>
			1236	5785	<i>Vată</i>

TĂBLIȚĂ

[3745]

I. Întrebare indirectă.

II. 365. Informatorul a rostit forma tablițe silabisind, ca la școală.

02	[x] <i>tăbula</i>
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

CRETĂ

[3747]

I. Întrebare indirectă.

II. Substantivele articulate de pe hartă au fost precedate, aproape toate, de prepoziția cu.

02	ISTROROMÎNI
	[x] crîedă [a]
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

BURETE

[3748]

I. Întrebare indirectă.

II. În următoarele puncte informatorii au răspuns că tăblița se șterge cu: cîrpă 95, cu-o lăbă d'ê iepure 204, râhîe 'cîrpă' 362, póstô dîrîb-vol 13751.

III. Substantivele articulate de pe hartă au fost precedate, aproape toate, de prepoziția cu.

ISTRO-ROMÎNI
02 [x]spújva
AROMÎNI
010 sfungu
MEGLENOROMÎNI
012

CERNEALĂ

[5750]

I. Întrebare indirectă.

ISTOROMÎNI
02 [x] <i>lîntă</i>
AROMÎNI
010 <i>milane</i>
MELENOROMÎNI
012

TOC (DE SCRIS)

[3751]

I. Întrebare indirectă: Cum îi ziceți la unealta aceea cu care scriu școlarii cu cerneală?

II. 172. Anchetatorul nu e sigur dacă a auzit *piănă* sau *piănă*.

105. Informatorul a mai rostit ceva după *toc*, de aceea prima formă nu are-ψ

III. În următoarele puncte s-a notat cum se numește partea de lemn

a *tocului*: COTOR 235. 250. 284, TOC 279. 325, ȘTIL 76, ȘTIL 260,

MÎNER 38, PISCOI 53, COADĂ 95, CONDEI 272; ϑ πένη ρήλε

[575]; drăscăță na peroto [991]; fedărștil [245].

A se compara cu h. următoare.

02	[x] pena; doo pene
010	ABOININI cundily; cundife
012	MEGLENOROMINI

PENIȚĂ

[3752]

I. Întrebare indirectă.

II. A se compara cu h.precedentă.

ISTOROROMINI
02 [x] pɛna
AROMINI
010 pɛnã; pɛane
MEGLENOROMINI
012

LITERE CHIRILICE

[3754]

I. Întrebare indirectă.

II. 95. [x] cărți cu potcovi - cărți cu litere chirilice.

250. Informatorul pretinde că literele chirilice sînt cele latine.

02	ISTROROMÎNI
	[x] slóvele [a] kirilske
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

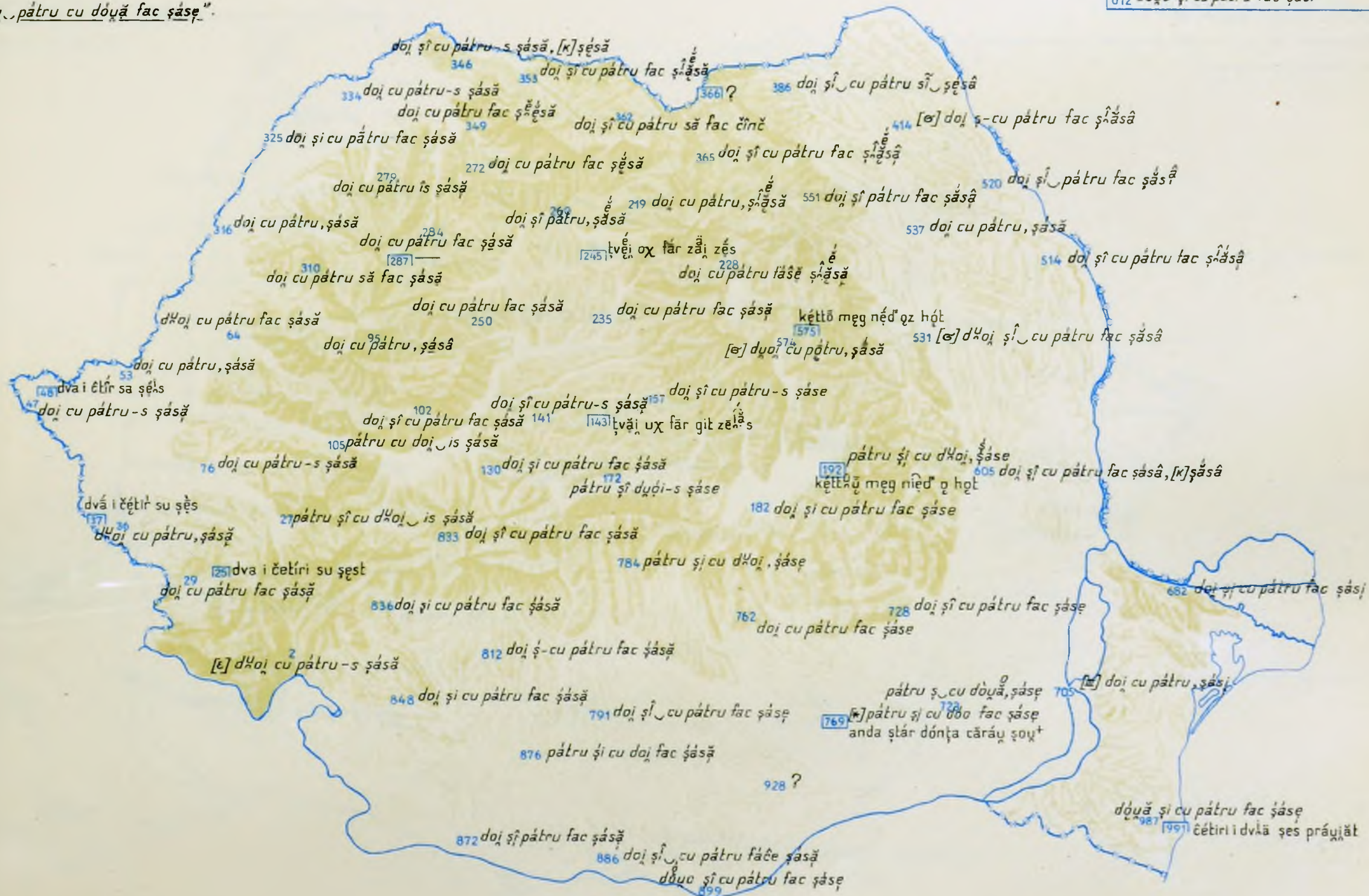
2+4-6

[2350]

I. Întrebare indirectă.

II. 1700. „Românește: *dîm*, *pătru cu două fac șase*”.

02	ISTOROMINI	<i>doi vișe pătru le șăsă</i>
010	AROMINI	<i>dau ș-cu patru, șase</i>
012	MEGLINOBOMANI	<i>doșă și cu pătru fac șasi</i>

4-1=3

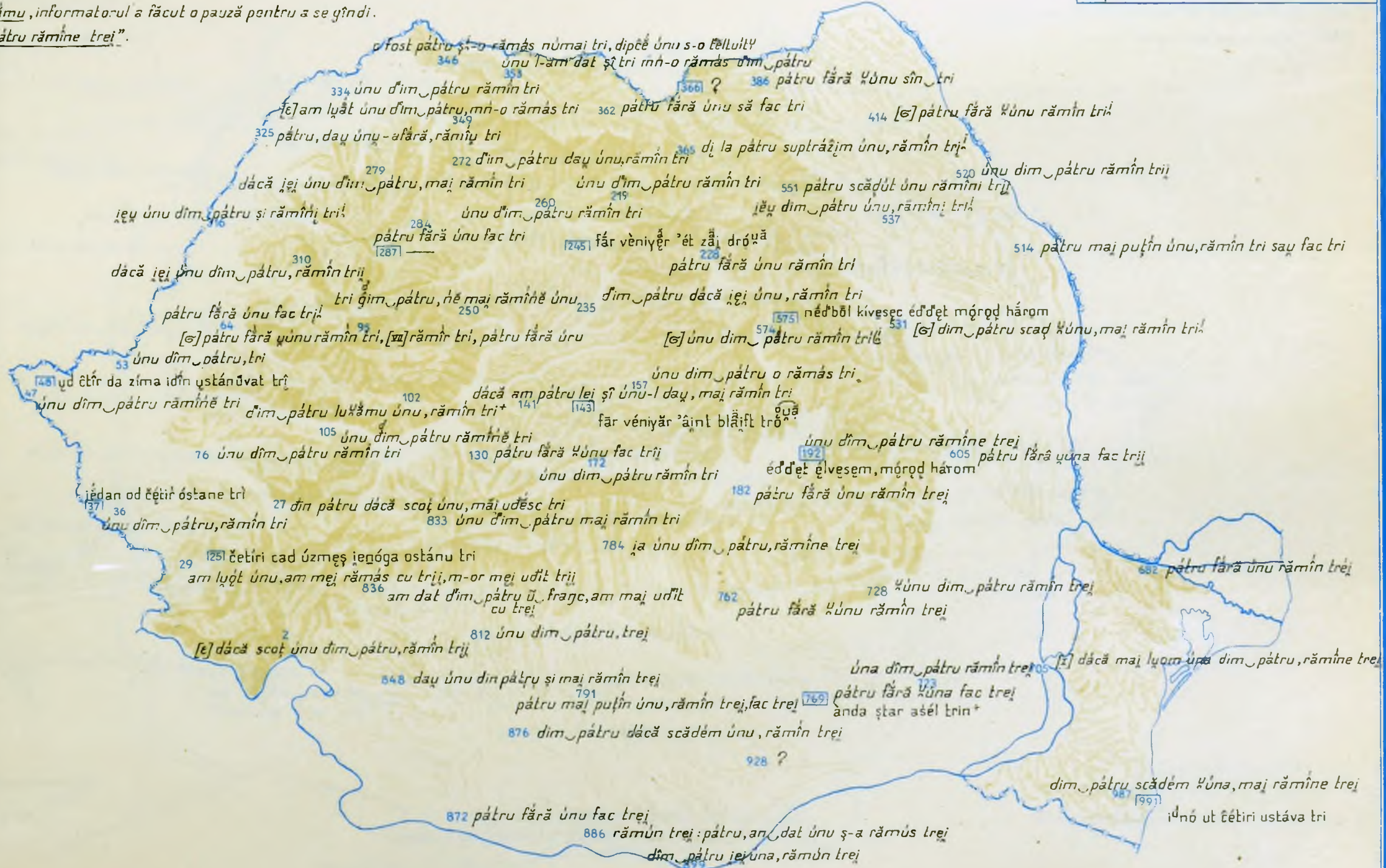
[235]

I. Întrebare indirectă.

II. 102. După cuvântul lui *Uămu*, informatorul a făcut o pauză pentru a se gândi.

1769 „Românește: *dim pătru rămîne trei*”.

ISIROROMÎNI	02 [ɥ]pătru mâne ur je trej
AROMÎNI	010 pătru fara ună fac trej
MELENOROMÎNI	012 pătru fără ună fac trej

4x2-8

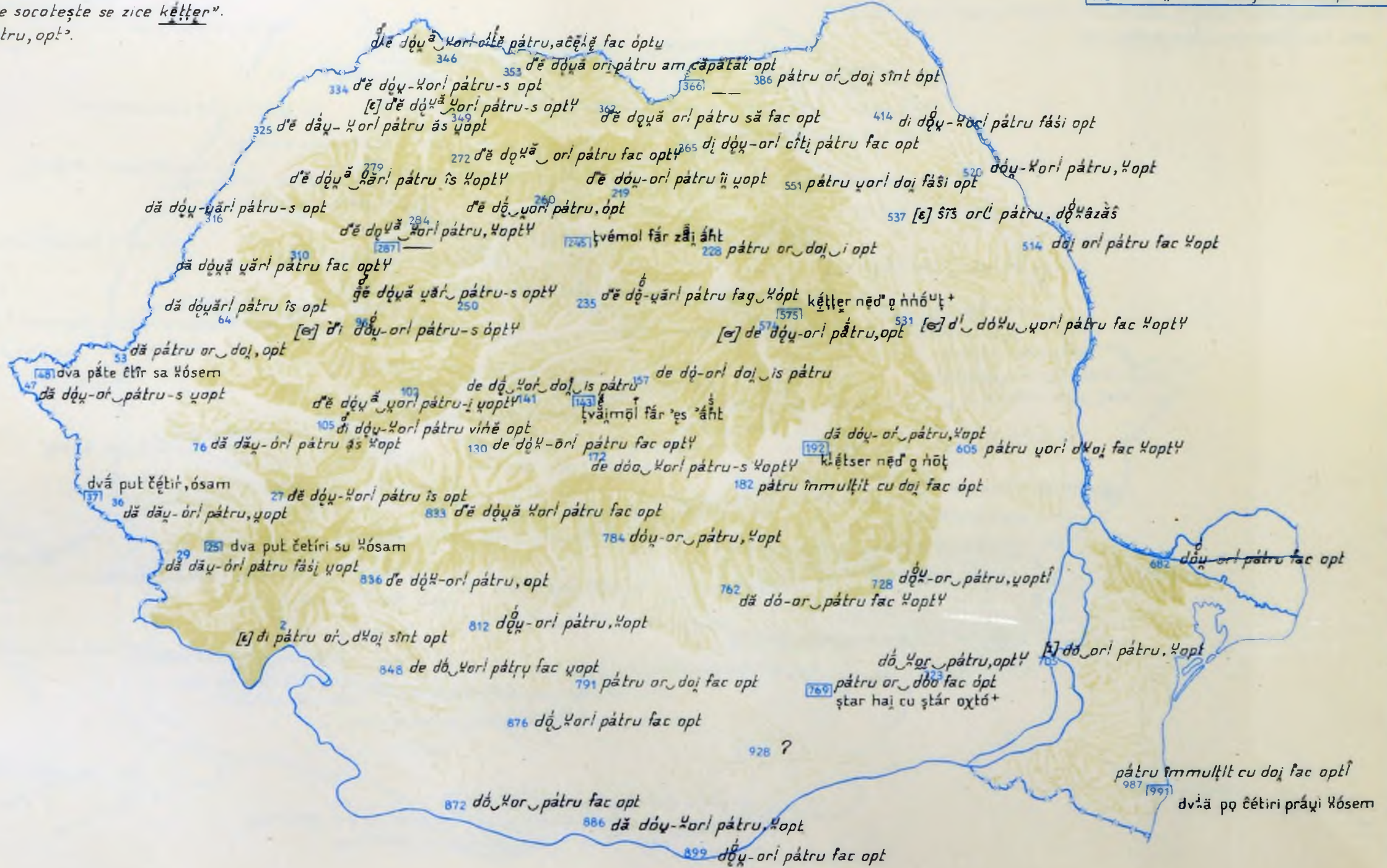
[2352]

I. Întrebare indirectă.

II. 15751. Numai cînd se socotește se zice kétter.

17691. "Patru și cu patru, opt".

02	[x]pátru vóte doj iě ʔopt
010	dau ori patru, optu
012	ari doj locur cãti patru fac opt

PE ACEST FLĂCĂU ...

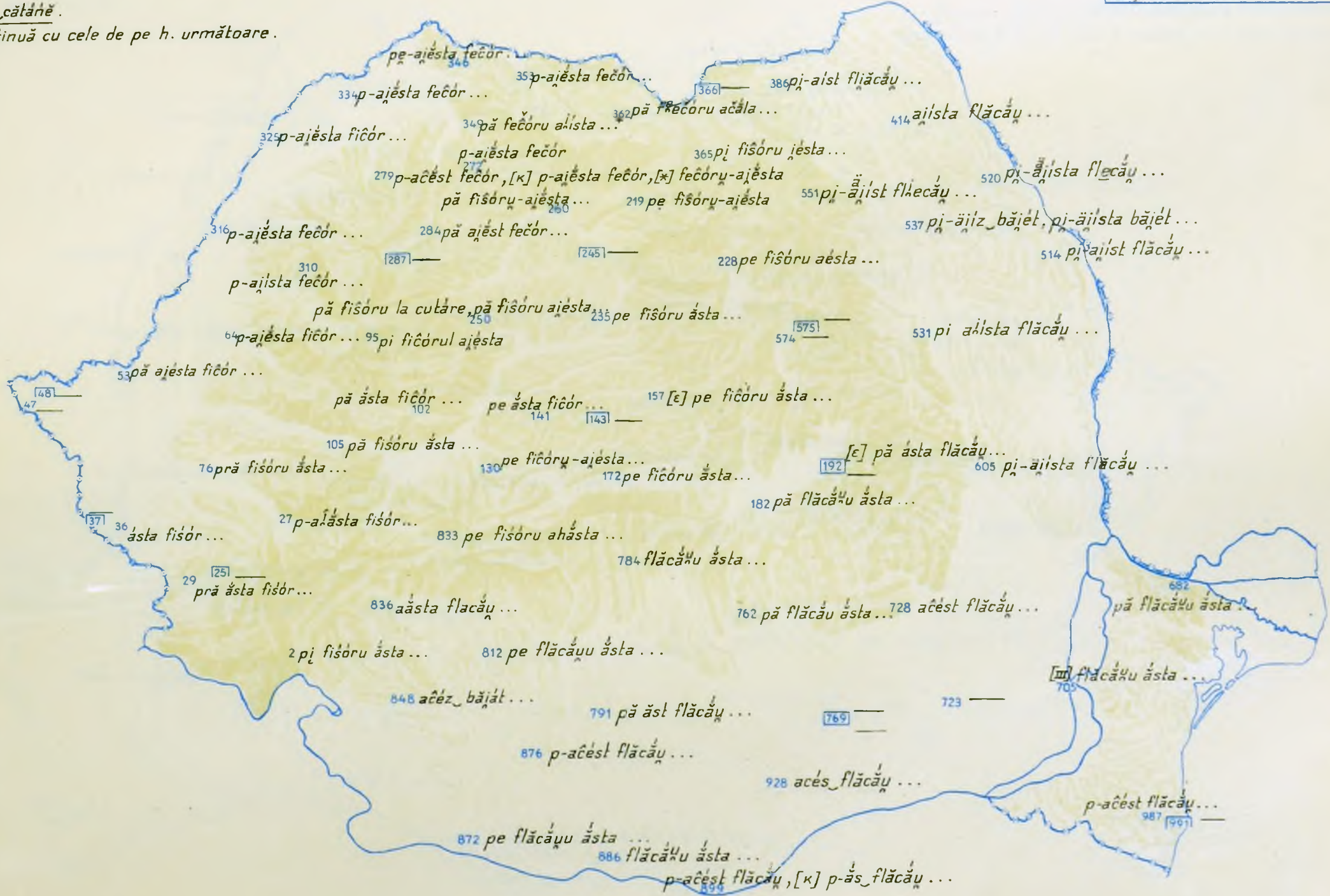
[2966]

I. Întrebare indirectă.

II. 349. *l-o* [AL] *luótu-ŋ_cătăně*.

III. Răspunsurile se continuă cu cele de pe h. următoare.

02	ISTROROMINI
[v]	<i>česta folot ...</i>
010	AROMINI
012	MESLENOROMINI
	<i>čista činir ...</i>

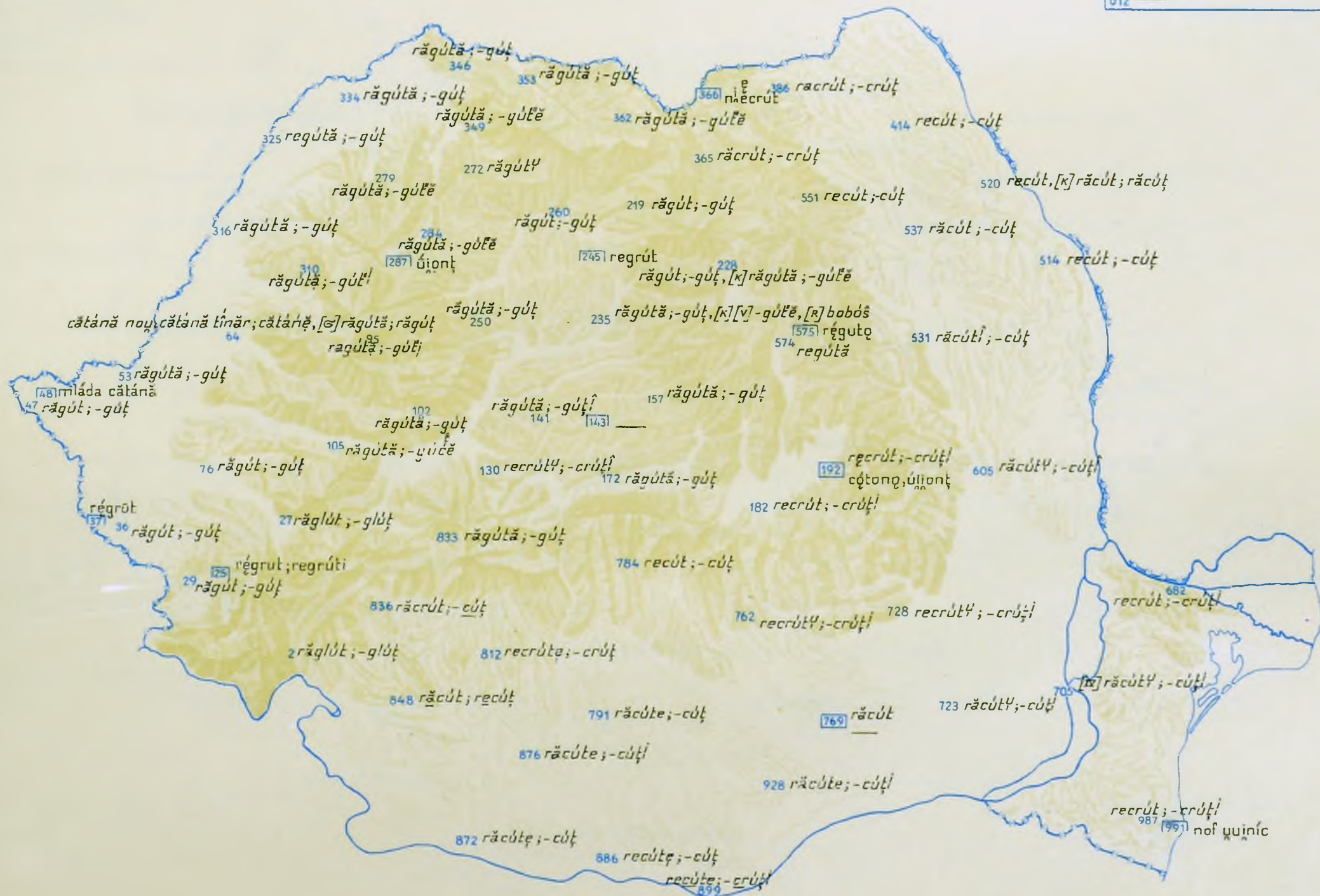

RECRUT

[4922]

I. Întrebare indirectă.

02	ISTROROMÎNI [ɹ]soldat; -dăt, [ɹ] recrút; recrút
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

RANIȚĂ

[4926]

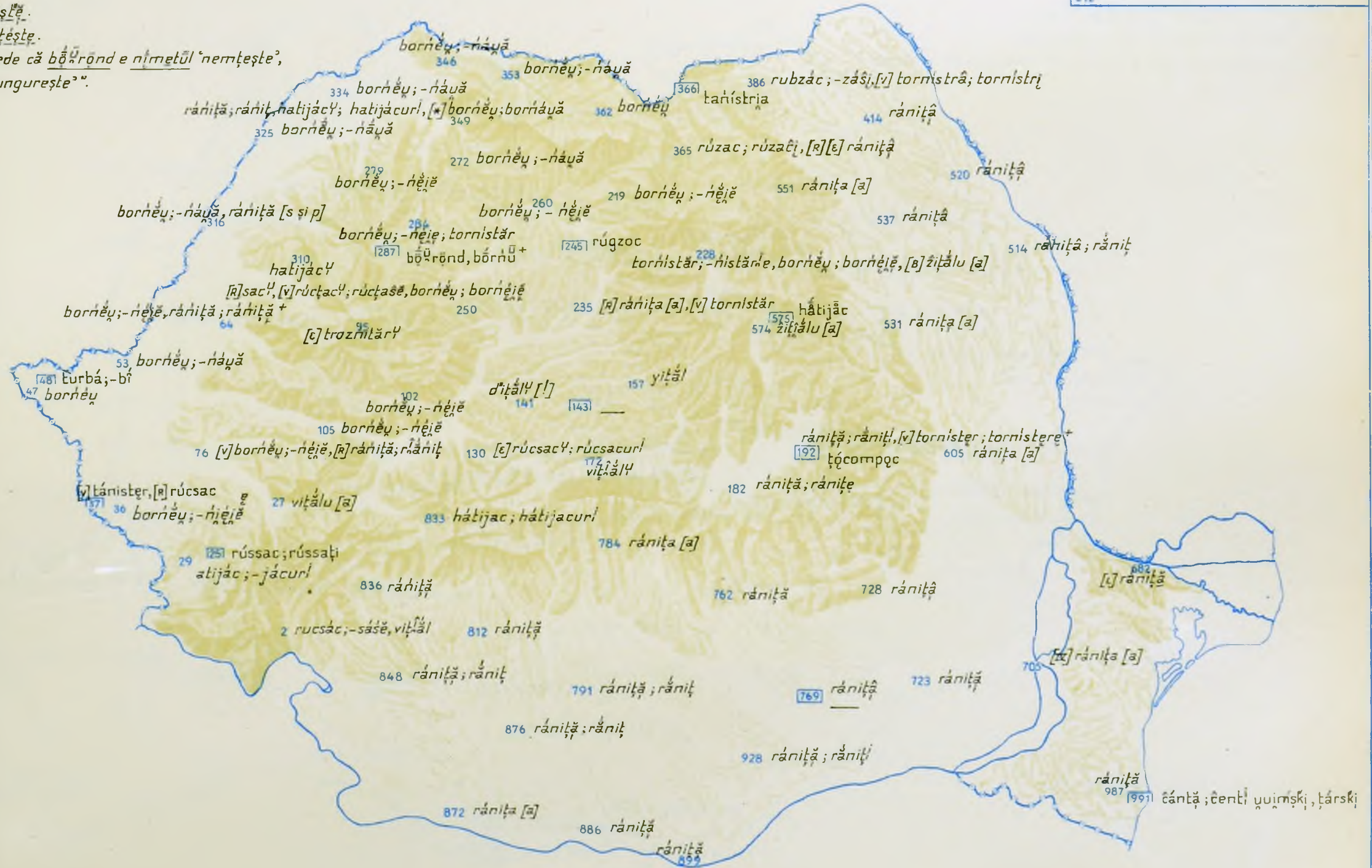
I. Întrebare indirectă.

II. 64. raniță [e] rumînește.

192. tornișter [e] nemțește.

[287] „Informatorul crede că bō rōnd e nimetul 'nemțește', iar bōrnū mōd'orūl 'ungurește'”.

02	ISTROROMÎNI [ɣ] caniștra, [k] rúțac
010	AROMINI
012	MEGLENOROMÎNI

CARTUȘ

[4927]

I. Întrebare indirectă.

II. 141. *ō* hizli "tub gol", hizli de la patrōnă.

235. „Tubul gol, fără glonț, se numește irză”.

310. „PATROANE se numesc cartușele pentru pușca de vânătoare”.

02	ISTOROMINI [x] patrōn
010	AROMINI fușeake, gāgos
012	MEGLENOROMINI

PORTIE DE MÎNCARE

[4931]

I. Întrebare indirectă.

II. 325. [ε] porțiiē l-o 'la o' mîncăre.

02	ISTOROMINI
	[ɫ] manăja, [x] porționu [a]
010	AROMINI
012	MEGLENOROMINI

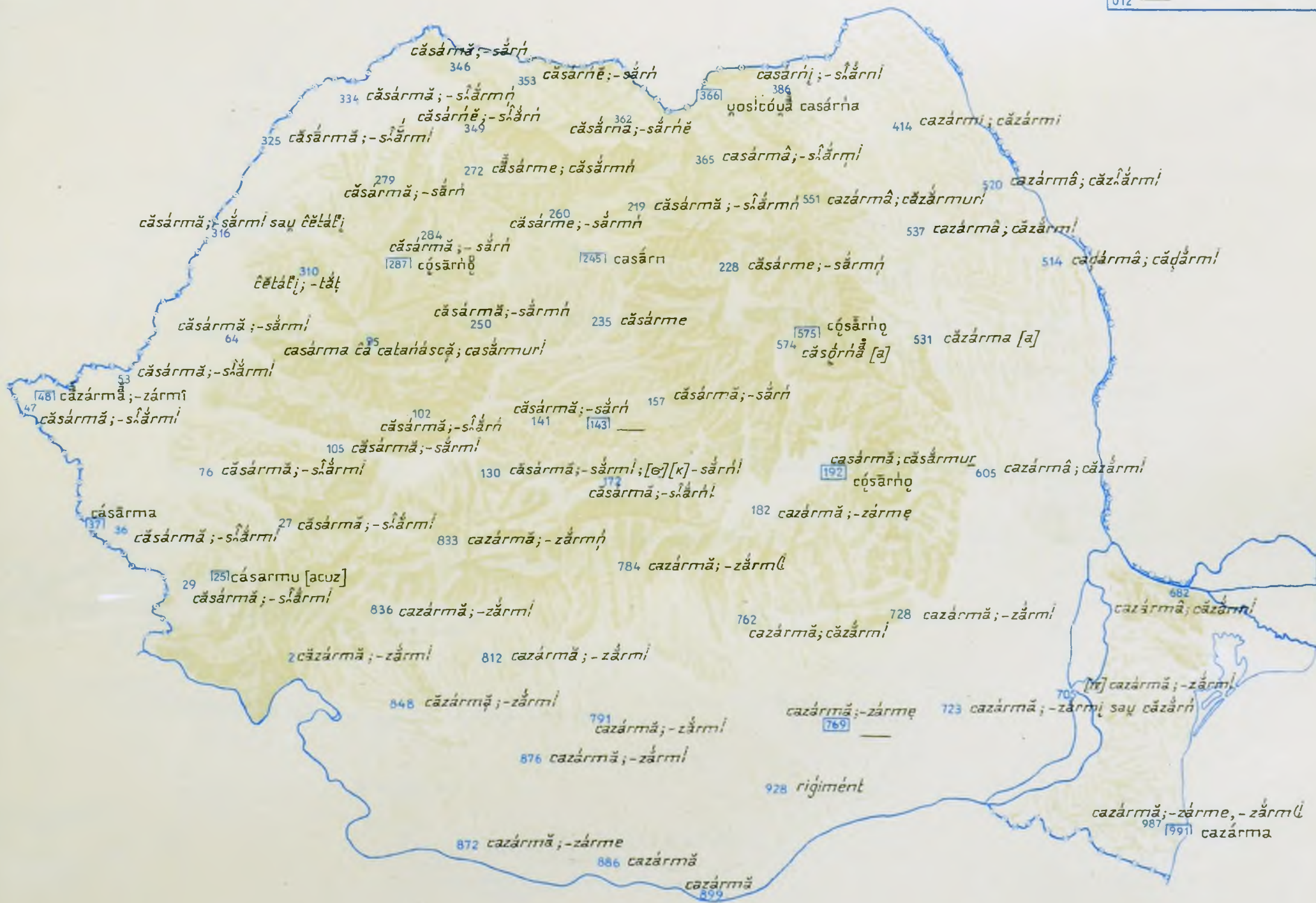

CAZARMĂ

[4930]

I. Întrebare indirectă.

02	ISTROROMÂNII
	[ɪ] casârna
010	AROMÂNII
	cazârni
012	MEGLENOROMÂNII

CAVALERIȘTI

[4943]

I. Întrebare indirectă.

II. 12071. [ε] hūsārçǝǝt 'cavalerie'.

769. iscadrón de călărășți.

III. În punctele 182.1366. 605. 682. 723. 791. 848. 886.

899. 987. 02 s-a răspuns numai cu termenul pentru

CAVALERIE.

ISTROROMÂNII
02 [x, ɣ] cavaleria +
AROMÂNII
010 _____
MEGLENOROMÂNII
012 _____

TOBĂ

[4941]

I. Întrebare indirectă.

02	[ɣ] tãmburu, [x] búbãñ
010	— AROMÎNI
012	— MEGLENOROMÎNI

RĂZBOI

[4947]

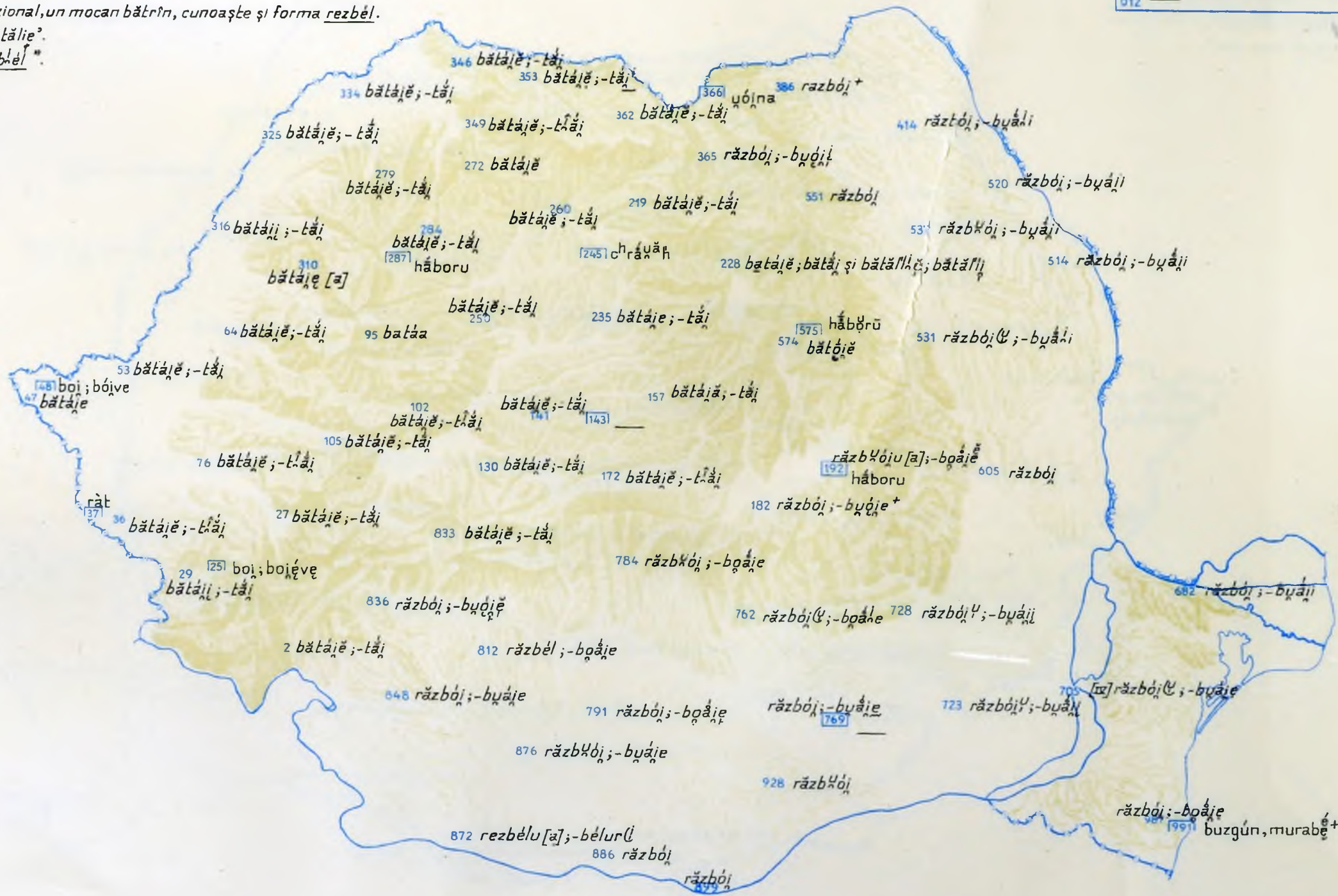
I. Întrebare indirectă.

II. 102. Informatorul ocazional, un mocan bătrîn, cunoaște și forma rezbél.

306. batăii "luptă, bătălie".

1997. „Romînește: răzbél”.

ISTOROMI NI
02 [x] γwera ; γwēre, [x] Hosta
AROMI NI
010 —
MEGLENOROMI NI
012 —

TRANȘEE

[4949]

I. Întrebare indirectă.

II. 64. Informatorul știe că *dăcung* e de origine germană.

228. *la hēmț zîșēm decunguri*, *la hūvāez zîșē fesedăcuri*

02	ISTROROMÂNII
	[x] <i>décũye</i> ; <i>décũy</i>
010	AROMÎNI
012	MEGLÉNOROMÎNI

BUZDUGAN

[4951]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. *buzdugán* (-gánuri [p]) : [e]uŋ, cuțit⁷.

76. Informatorul cunoaște termenul din cărți.

141. Are un *buzdugán* pe care l-a găsit în casa cumpărată de la un nobil ungar.

284. *buzdugán* "mai de lemn".

325. Informatorul a auzit de la bătrâni de *buzdugán*.

353. Informatorul spune că numai zmeii s-au bătut cu *buzdugane*.

551. Informatorul spune că *d'uaži* erau pe timpul lui Ștefan cel Mare.

02	ISTROROMÎNI
	[x] pic ; doi picure
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

CEARTĂ

[3582]

I. Întrebare directă.

 II. 140. *sa se svădlē* 's-au certat'.

 105. *șartă se spune cînd e mestecătă cu bălăie*.

 362. *s-o apucat d'ē cartă*.

 1366. *mēje nieme iē swārca* 'între ei e sfadă'.

 784. *În Moldova se spune sfadă*.

III. În punctele 64. 928 s-a răspuns numai prin verb.

ISTOROMINI
02 [x] cȕar
AROMINI
010 ncăceare
MEGLENOROMINI
012

A ÎNDRĂZNIȚĂ SĂ MĂ LOVEASCĂ

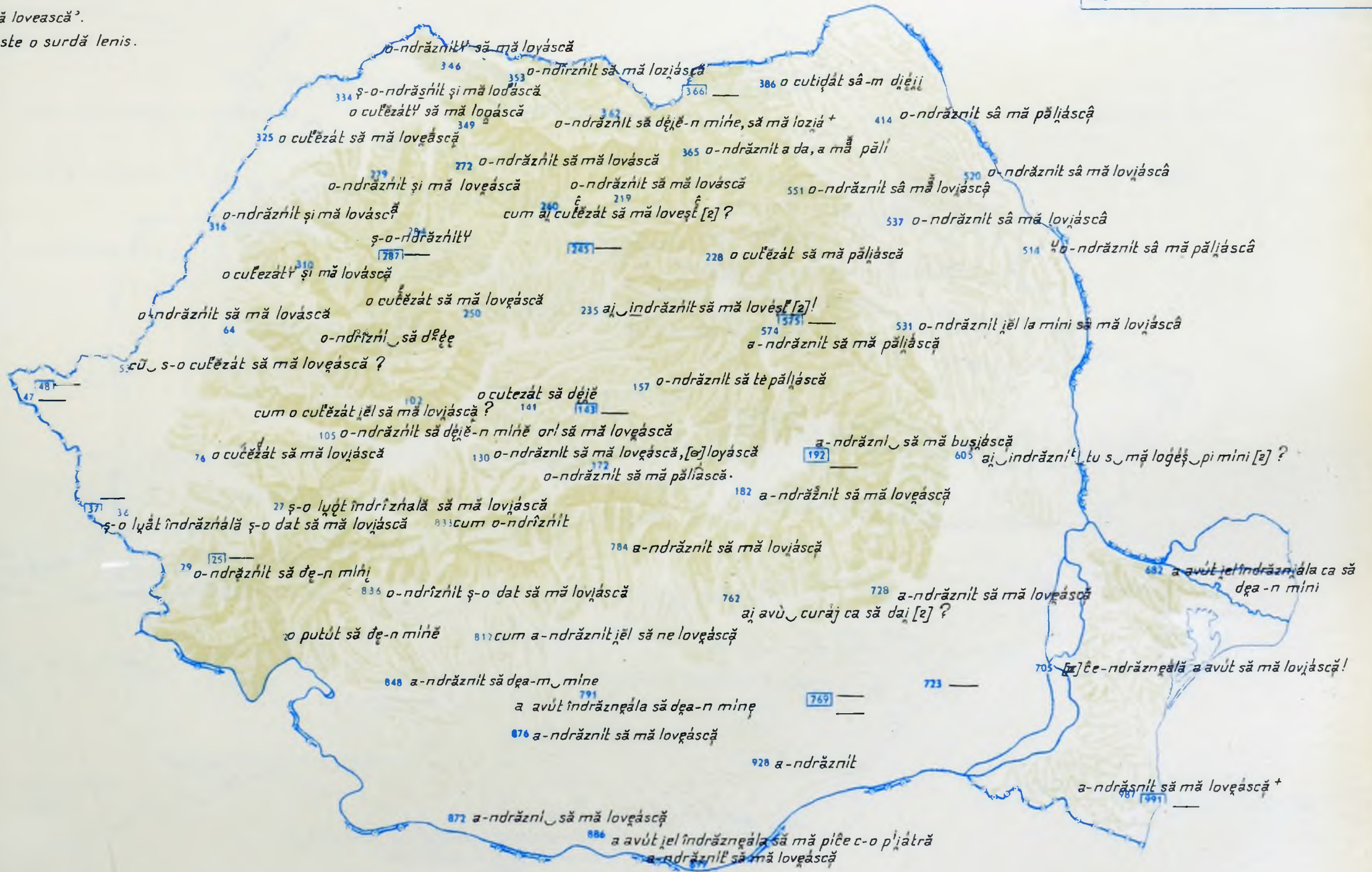
[3584]

I. Întrebare directă.

II. 362. *să mă loziă* 'să mă lovească'.

987. În *a-ndrăznit* s este o surdă lenis.

ISTOROMINI
02 [x] <i>av</i> avut corăje de zadeni me
AROMINI
010 _____
MEGLENOROMINI
012 _____

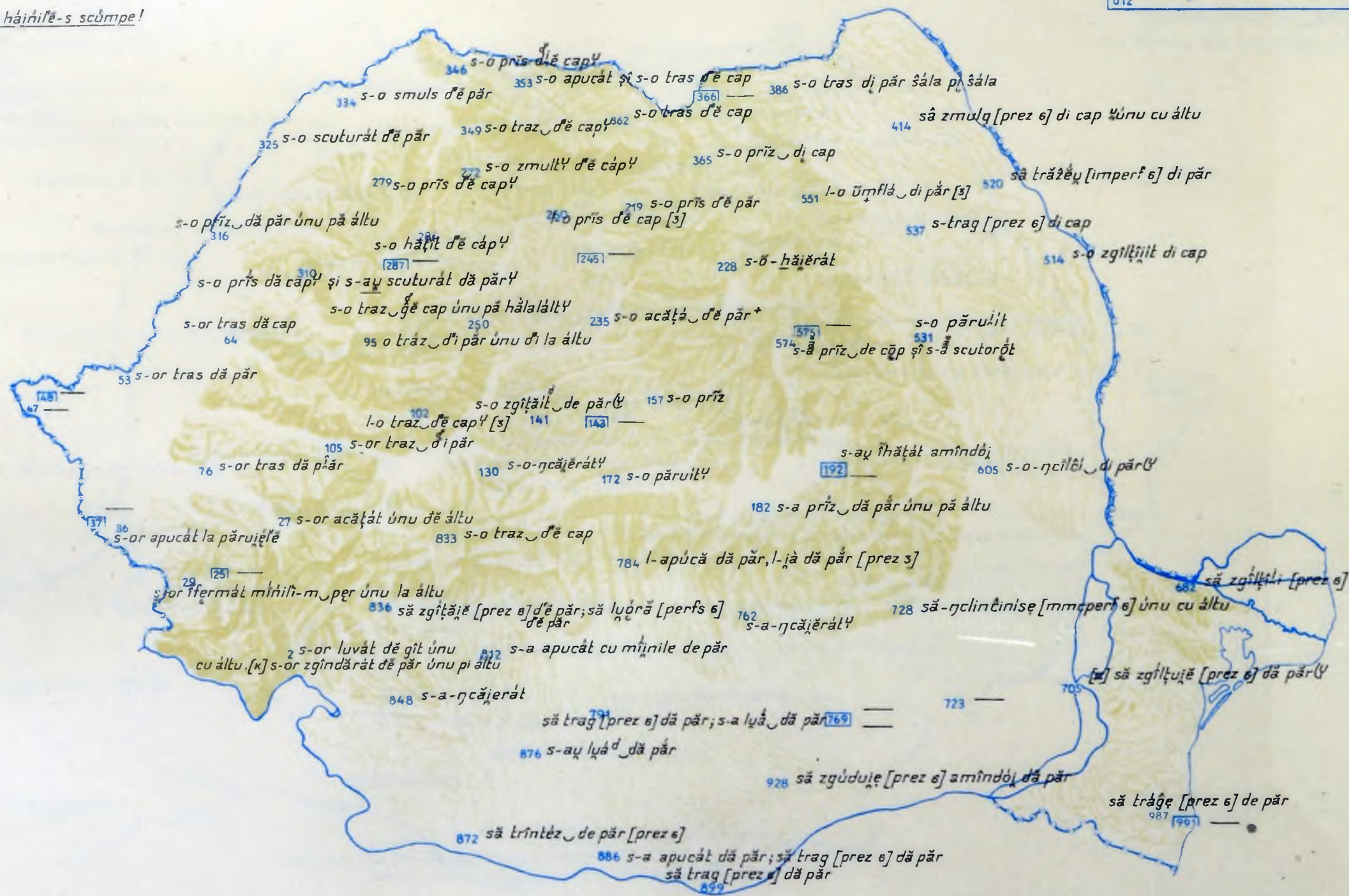
S-AU LUAT DE PĂR

[3587]

I Întrebare indirectă.

II. 235. trăzêț de păr că hâiniile-s scumpe!

02	[x] s-au natezeit de per
010	s-acățară [perfs ɛ] di peri
012	MEGLENOROMINI

SE IAU LA LUPTĂ DREAPTĂ

[3588]

I. Întrebare indirectă.

II. [371]. Cuvîntul *h_fvidu* are accent urcător pe *f*.

III. În unele puncte s-a răspuns cu un substantiv.

02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

TULAI, DOAMNE!

[3592]

I. Întrebare directă.

II. În punctele în care s-a răspuns printr-un verb, la imperativ sau la indicativ prezent, nu am dat nici o indicație gramaticală.

02	[*] a ¹ o ^h
010	—
012	—

L-A BĂTUT PE ÎNFUNDATE

[3599]

I. Întrebare directă.

II. 235. „Se zice despre cineva care a căpătat câțiva pumni”.

346. vîrc (vîrcă [s]) ‘semne, vinățăi’.

728. Anchetatorul se îndoiește că forma cu r a cuvîntului prin e cea obișnuită în localitate.

833. n-o văzút nîme, n-o auzít.

02	STROROMÎNI
	[x] l-av ștofejt
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

S-AU ÎNCĂIERAT (LA BĂTAIE)

[3603]

I. Întrebare directă.

II.36. „Se zice așa de pe vremea când bărbații purtau kică lungă”.

02	ISTROROMÂN
	[z] s-au poșnit na tezei
010	AROMÂN
	s-acătară [perfs e] z-bată
012	MEGLENOROMÂN

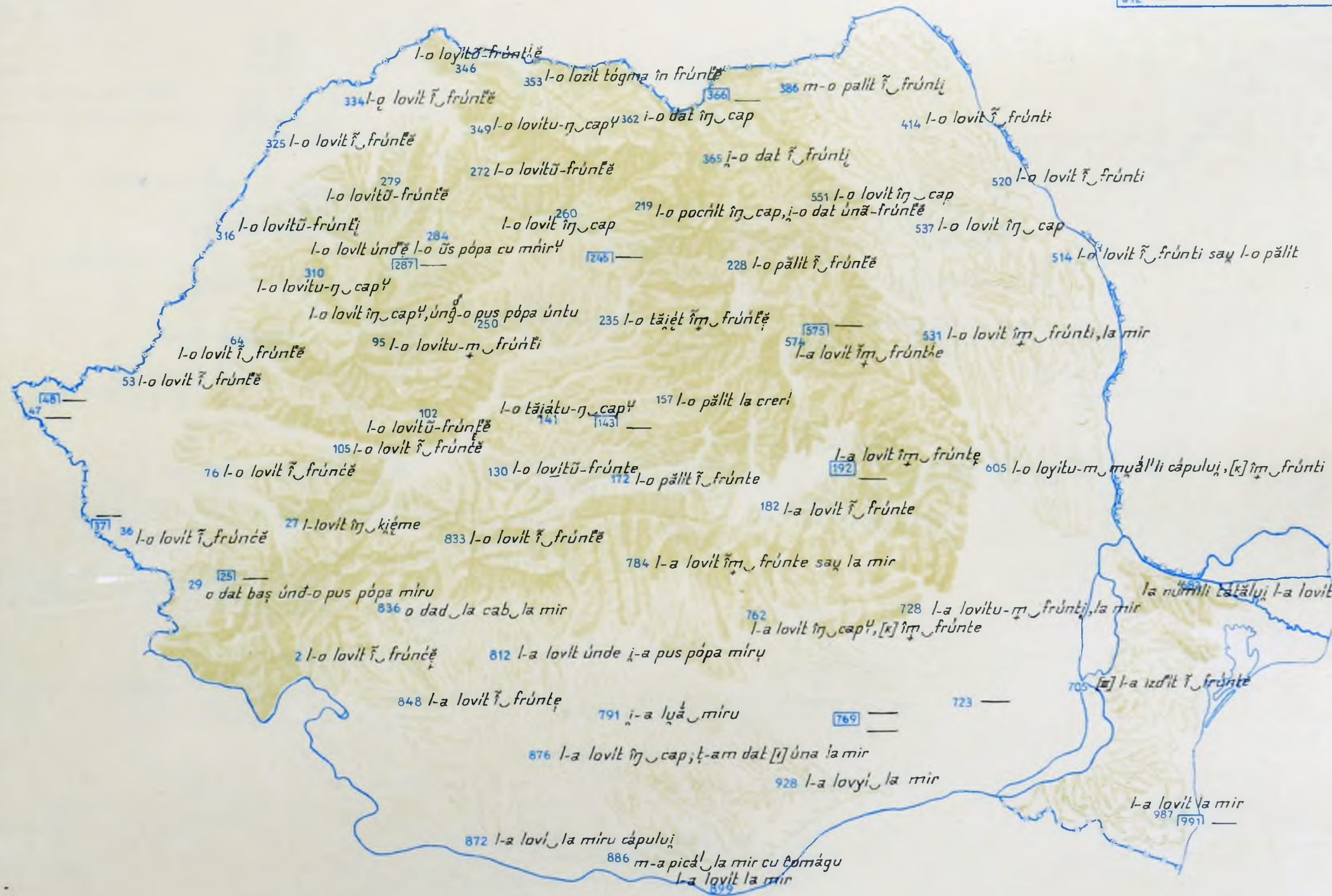

L-A LOVIT LA MIR

[3595]

I. Întrebare directă.

ISTOROMÎNI
02 [x] l-av zadenit m-po de frunte
AROMÎNI
010 _____
MEGLENOROMÎNI
012 _____

UCIGAȘ
[3597]

I. Întrebare indirectă.

II. 53. iôjê "hingher".

346. „Nu există termen pentru ucigaș”.

353. I-o omorît p-acăla și o fuğît.

362. „ucîgășu e o poreclă”.

414. ii calău, că ușidi uâminŭ.

537. „criminál i se spune înainte de condamnare ;

grosári, cî vîni di la gros acasă”.

ISTROROMÎNI
02 [x] ubiãvãț
AROMÎNI
010 fur, vătămător
MEGLENOROMÎNI
012 —

(JANDARMII) AU DESCOPERIT...

[3624]

I. Întrebare directă.

II. (192) 'Jandarmii) au aflăt cine a furat'.

1575l. 'Au prins'.

784. a dăscoperi 'au descoperit'.

III. Răspunsurile se continuă cu cele de pe h. următoare.

Pe hartă, între paranteze, sînt date forme ale cuvîntului JANDARM.

02	ISTROROMINI (jandări) av aflăt...
010	AROMINI (şkerlazh) l-acăţară [perfs 6]
012	MEGLENOROMINI

ȘTAMPILĂ

[3622]

I. Întrebare indirectă.

ISTROROMÎNI
02 [x] ștăm̃pa; d̃o ștăm̃pi
AROMÎNI
010 vulă
MEGLENOROMÎNI
012

SE JUDECĂ

[3601]

I. Întrebare indirectă.

II. 157. Se zice : să lejuiesc pîntr-um, pămînt ; îl júdecă pe un criminal.

235. dă tri ai cură procesu.

02	ISTROROMÎNI
	[x] se sãnd ^h é
010	AROMÎNI
	s - crisgãsti, z - gúdicã
012	MEGLENOROMÎNI

1) PÎRÎT, 2) RECLAMANT

[3607, 3607 bis]

I. Întrebare indirectă.

II. 157. Informatorul a dat și termenii corespunzători din limba maghiară :

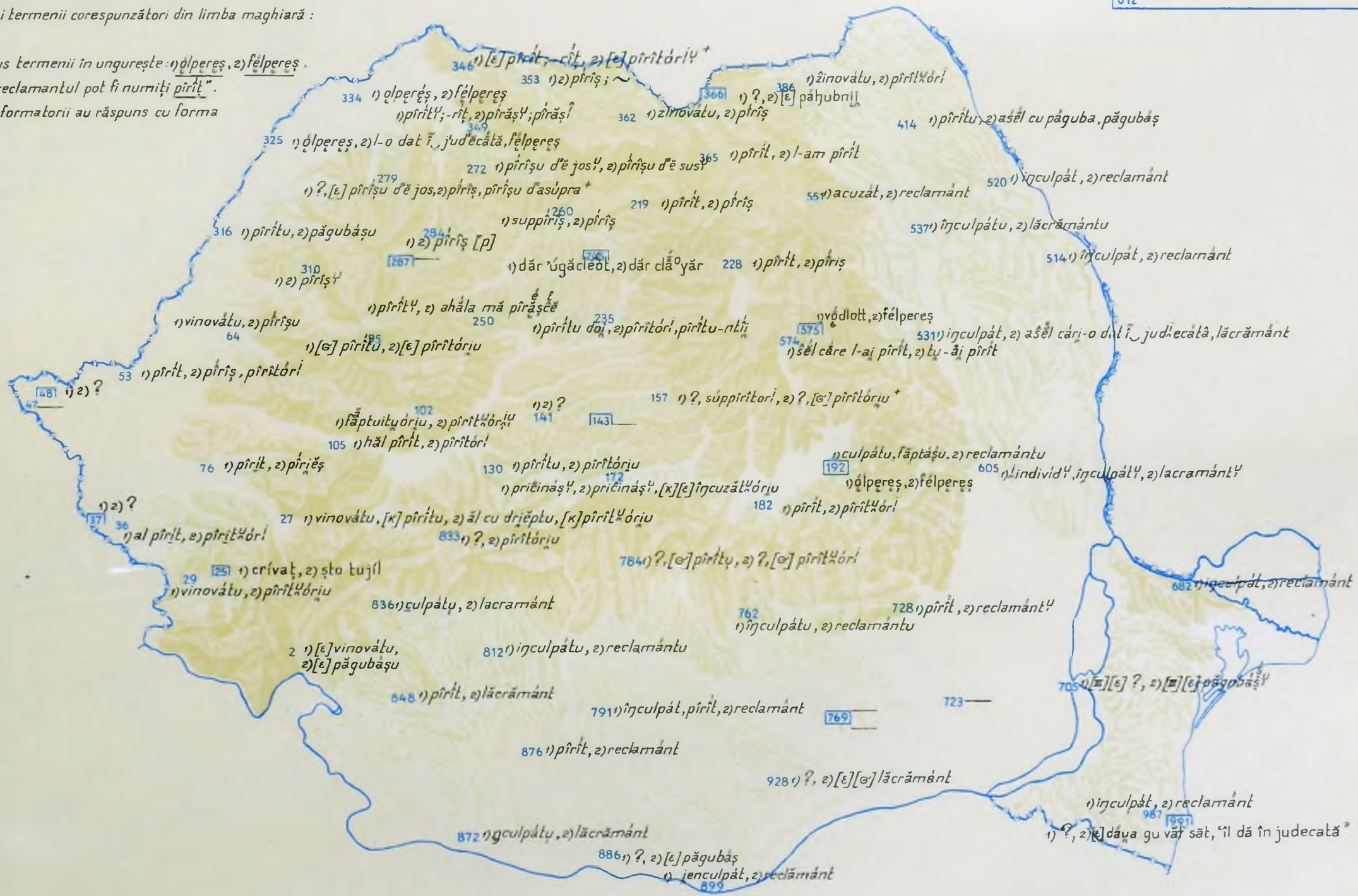
1) *ólperes*, 2) *féperes*.

279. Informatorul a tradus termenii în ungurește : 1) *ólperes*, 2) *féperes*.

346. „Atît cel pîrît, cît și reclamantul pot fi numiți pîrît”.

III. În numeroase puncte informatorii au răspuns cu forma de singular articulat.

021	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

1) în culpătu, 2) reclamănt
1) ? 2) [d]áya gu vâi sâț, 'îl dá în judecată'

ACUZAT

[3606]

I. Întrebare indirectă.

II. 514. *așela cări s-ar găsi bănujit.*

III. În câteva puncte informatorii au răspuns cu forma articulată de singular.

02	ISTE ROMÎNI [x] oșinditu
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

PRONUNȚĂ SENTINȚA

[3608]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. ... pîntru fiecare se ștrof are .

105. „*sēcēșcē lēza se spune pā sēcē ‘la țară’*”.

346. *bd'intă ‘pedeapsă’*.

574. *Informatorul a tradus răspunsul din ungurește*.

1991. *‘Spune că tu ai dreptate, nu el’*.

III. În câteva puncte s-a răspuns numai cu substantivul.

Am dat aceste răspunsuri pe hartă, fără nici o indicație gramaticală.

02	[x] șăntiența
010	— AROMÎNI
012	— MEGLENOROMÎNI

L-A CONDAMNAT

[3613]

I. *Întrebare indirectă.*

II. 76. *Informatorul a repetat: pră atîta-ŋkisuăre.*
682. *Vezi răspunsul de la h. 1000.*

III. *În următoarele puncte s-a notat și termenul pentru pedeapsă: PEDEAPSA 105. 235. 520. 705, OSÎNDĂ 836.*

02	ISTROROMÎNI
	[ɛ] l-aw ștrafeit
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

ÎNCHISOARE

[3609]

I. Întrebare indirectă.

II. 1366. zapêrle iehô u cremenâri 'I-au închis în închisoare'.

III. În punctele 310. 414. 531. 728. 762. 784. 791. 899. 928 substantivul e precedat de o prepoziție.

În punctele 27. 29 nu s-a răspuns cu un substantiv, ci cu un verb. Am dat aceste răspunsuri fără nici o indicație gramaticală.

ISTOROMÎNI
02 [x] prjûnu
AROMÎNI
010 hapse
MEGLENOROMÎNI
012 —

OCNĂ

[3610]

I. *Întrebare indirectă* : Cum se numește locul unde sînt închiși cei care primesc pedeapsă pe viață sau pe mulți ani ?

II. 2. *înkis pi roblië, pi-ntrăgă viața lui.*

141. *șede-n temniță pe viață.*

562. „Se zice oğnă unde mērem după slătina”.

414. *l-o dat la uocnă pi viață.*

791. *condamnat pă toată viața la oğnă.*

812. *il băgă pe viață la pușcăriie, [ε] la oğnă.*

848. *l-a băgăt pe viață la oğnele mari.*

876. *l-a băgăt pă viață în pușcăriie, la oğnă.*

928. *l-a băgăt în pușcăriie pă viață.*

III. *În cîteva puncte s-a răspuns cu un adjectiv sau cu un verb. Am dat aceste răspunsuri pe hartă fără nici o indicație gramaticală.*

ISTROROMÎNI
02 [x] teški lucrure [p]
AROMINI
010 —
MEGLENOROMÎNI
012 —

OCNAȘ

[3612]

I. Întrebare indirectă.

II. În punctele 29-899 s-au repetat răspunsurile de la h. precedentă.

02	ISTOROROMÂNII [x] prajunéru
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

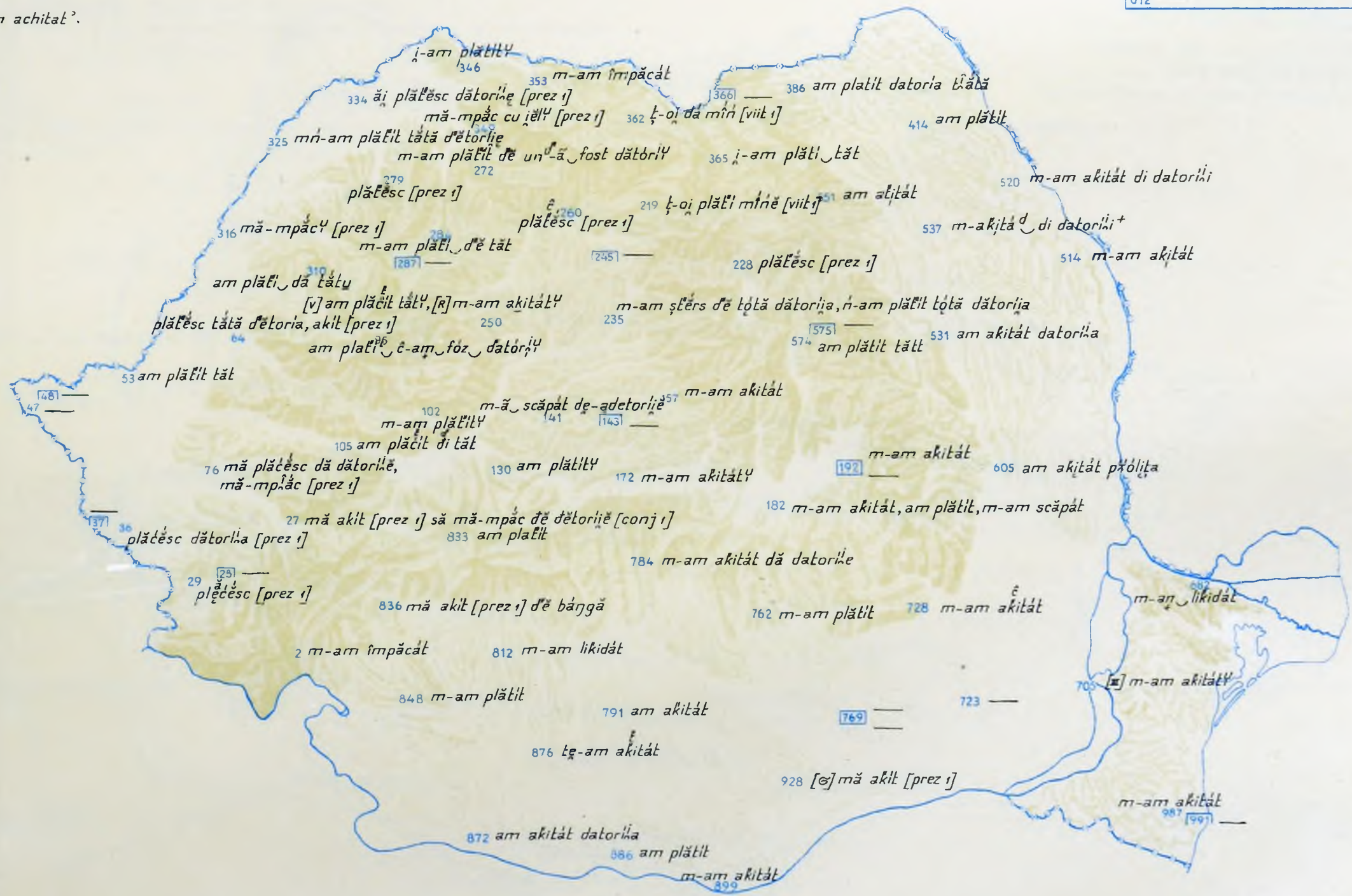
M-AM ACHITAT (DE DATORIE)

[3635]

I. Întrebare indirectă.

II. 537. *m-akitá*^d 'm-am achitat'.

02	[x] plătes [prez i]
010	— AROMÎNI
012	— MEGLENOROMÎNI

m-an likidat
 [x] m-am achitat
 m-am achitat
 987 [99]

CĂMĂȚAR

[3627]

I. Întrebare indirectă.

II. 11921. șoc cômplot velt 'a luat multă camătă'.

362. ie mîzdă mare ; lom ban pã mîzdă.

15751. 'Trage pe om [de camătă]'.

19911. zimã surmășcă măcă 'ia chinul săracului'.

02	?	ISTROROMÎNI
010	kehãie	AROMÎNI
012	—	MEGLENOROMÎNI

1) DATOR, 2) DATORNIC

[3628]

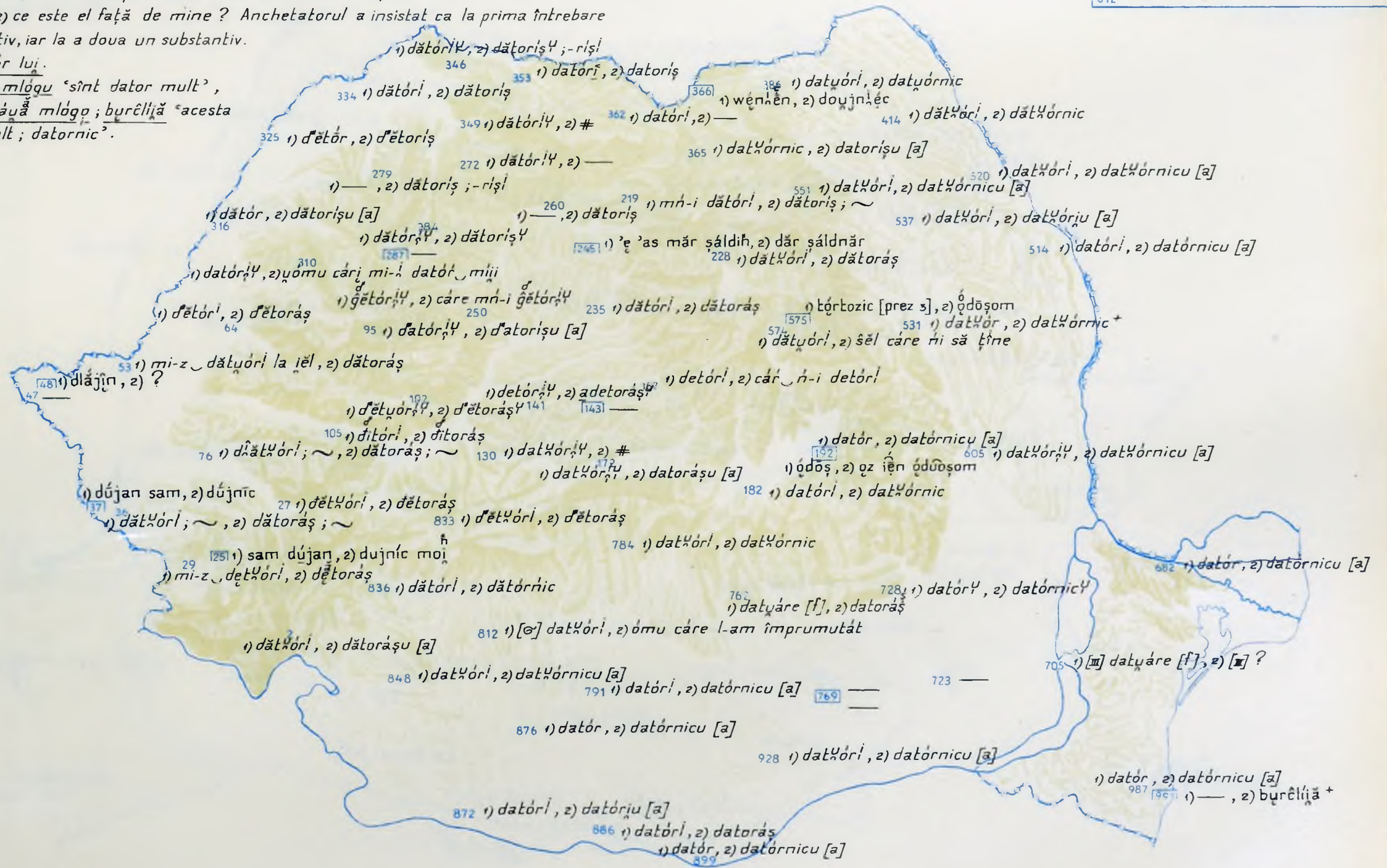
I. Întrebări indirecte : 1) Dacă ai împrumutat cuiva bani, cum ziceți :

1) el îmi este ... ? , 2) ce este el față de mine ? Anchetatorul a insistat ca la prima întrebare să obțină un adjectiv, iar la a doua un substantiv.

II. 531. 1) îi sîn dat^uor lui .

1991. 1) sām burciliă mlōqu ‘sînt dator mult’ ,
2) tos imă dă mi dăuă mlōgo ; burciliă ‘acesta are să-mi dea mult ; datornic’ .

02	ISTROROMINI	1) [x] dujăn , 2) [x] dujnicu
010	AROMANI	1) — , 2) burcili
012	MEGLENOROMINI	

BANCĂ

[3630]

I. Întrebare indirectă.

II. 260. cam unghurește.

ISTROROMÎNI	
02	[x] b ^h ânca ; dgo bânke
AROMÎNI	
010	—
MEGLENOROMÎNI	
012	—

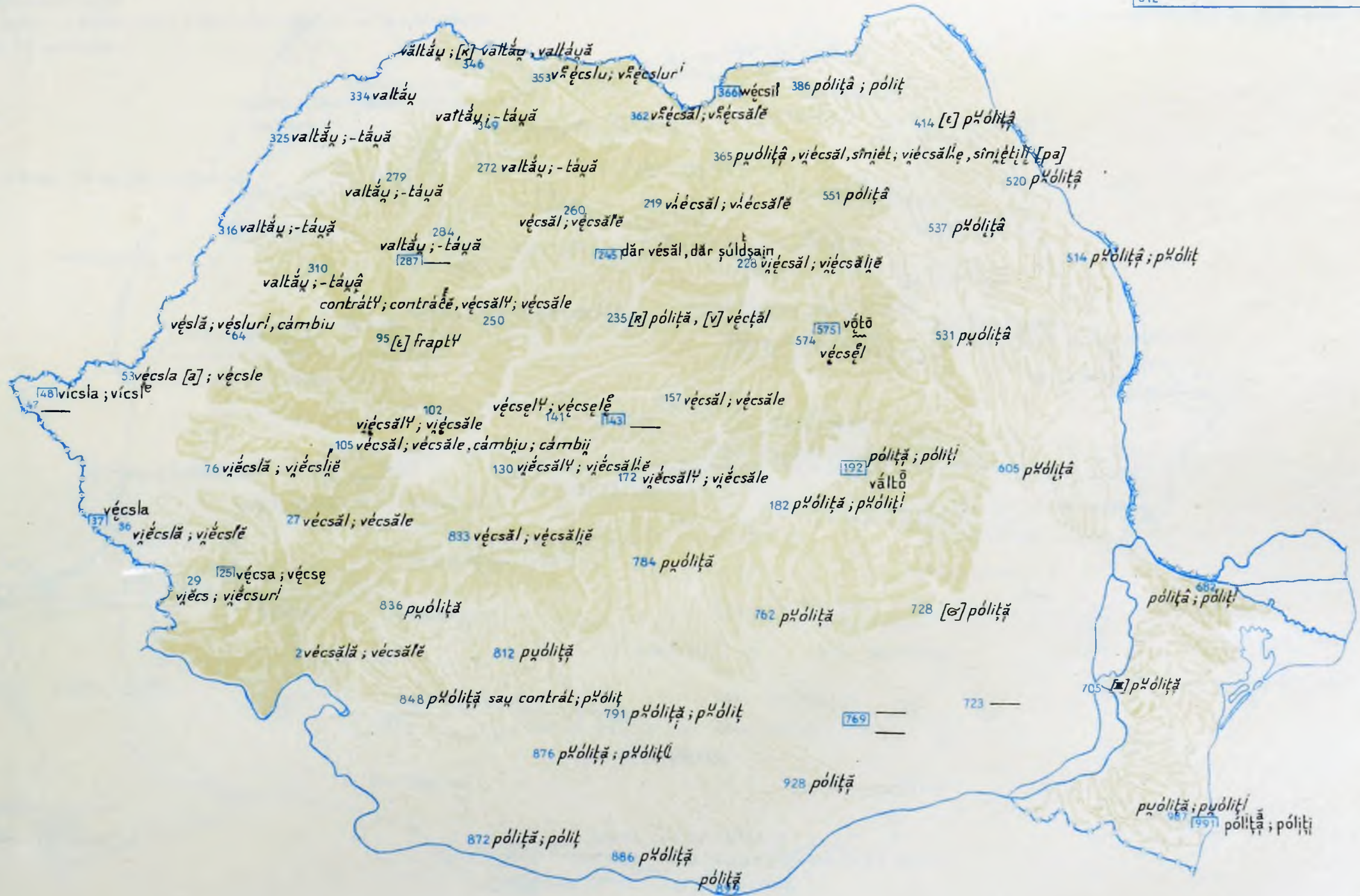

POLITĂ

[3629]

I. Întrebare indirectă.

02 ?	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

GIRANȚI

[3632]

I. întrebare indirectă.

II. 105. „Se spune cizăș pă săcê în satele din jur”.

ISTROROMÎNI
02 [x] garânt [s]
ROMÎNI
010 kifil [s]
MEGLENOROMÎNI
012 —

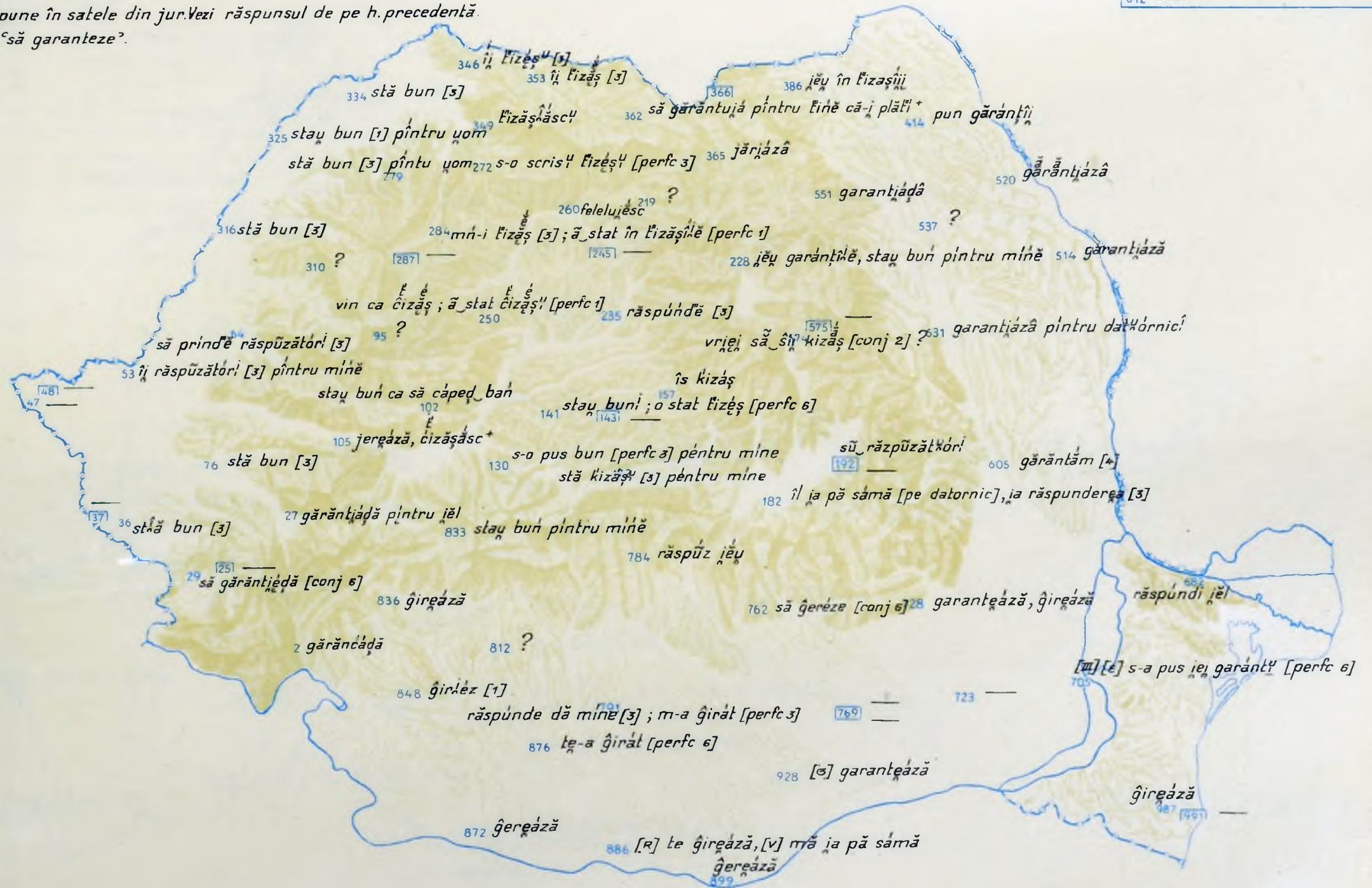
(EI) GIREAZĂ
[3634]

I. Întrebare indirectă.

II. 105. „*ĉizășăsc* se spune în satele din jur. Vezi răspunsul de pe h. precedentă.

362. *să gărăntuică* ‘să garanteze?’

ISTOROMÎNI
02 [x] ie <i>garantirê</i> [3]
AROMÎNI
010 <i>me-acaf kifilij</i> [1]
MEGLEROMÎNI
012

MI-A SECHESTRAT TOT

[3635 bis, 3636]

I. Întrebare indirectă.

II. 346. ajăsta-i blăsădă ungurească.

362. i să pūnē tāt sup tār hāz 'sechestru' și să vīnd pā
lițitătāiē ; o fost călmānu 'portărelul' și o pus tāt sup tār hāz.

856. Vezi răspunsul de pe h. următoare.

III. Dăm termenii înregistrați pentru SECHESTRU, cînd nu

sînt cuprinși în răspunsurile de pe hartă: SECHESTRU

520, SĂCHESTRU 414. 514. 537. 605, SEGVĖSTRU 105, SEFES-

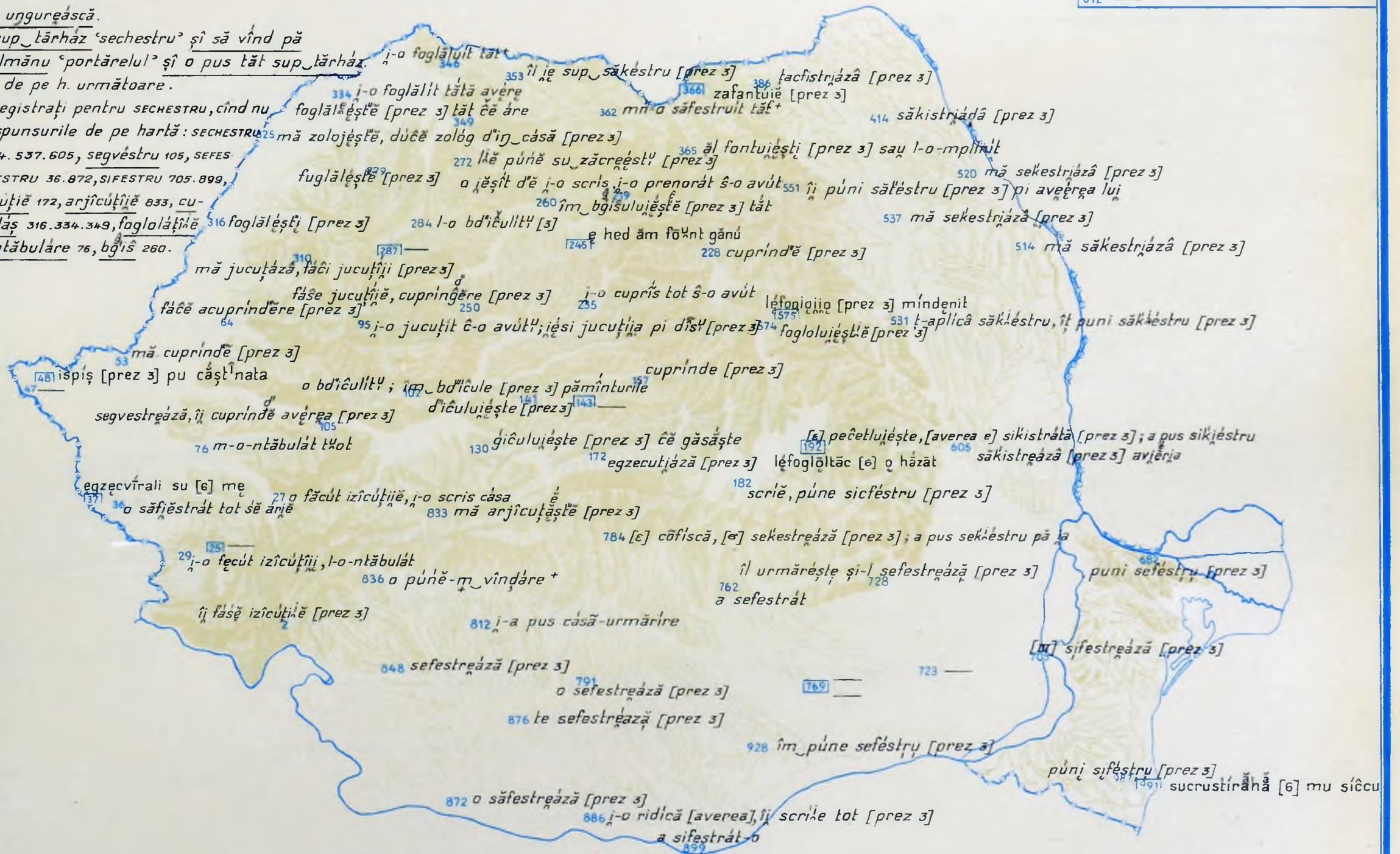
TRU 762. 848. 876, SĂFESTRU 36. 872, SIFESTRU 705. 899,

țac fēstru 386, iegzecuție 172, arjicūție 833, cu-

prīnd're 228, foglālāș 316. 334. 349, foglālāție

[?], foglolāș 346, întābulare 76, bg'is 260.

ISTROROMÎNI	
02	<i>mi-aw sacleștrejt</i> [6] tot
AROMÎNI	
010	—
MEGLENOROMÎNI	
012	—

(II) SCOATE LA MEZAT (CASA)
[3636 bis]

I. Întrebare indirectă.

II. S-a mai înregistrat termenul pentru LICITAȚIE: ličităție 250, lițităție 272.

01	AROMĂNI
010	—
012	MEGLÉNOROMĂNI

FACE NEGOT

[3640]

I. *Întrebare directă.*

II. 886. „*făce cumerț se spune la oraș, făce negot la sate*”.

02. *butița* „magazin”.

III. În următoarele puncte s-a înregistrat și termenul pentru cel care face negot: NEGUSTOR 27.192.414.520.537.682.784.791.

812. 886. 987, NEGĂSTOR 141, NEGUȚĂTOR 53.284.325.386,

națuțator^u, *fașuțer*^u 95, *neguțător*^u, *sfirnâr*^u

(= *negustor de boi, cai etc.*) 250, *precupet*^u 128, *zâmbășu*^u,

năgustori [s] (= cel care vinde vite), *precupet*^u [p]

(= cel care vinde cereale) 605, *pilări* 2, [x] *hăznări*

[p] (= *negustori de cereale, vite*) 102, *sfirnâr* 235,

comerțiant^u 310, *miesărbș* 514, *sămsări* 848.

A se vedea h. următoare.

ISTOROMÎNI
02
AROMÎNI
010 <i>fac [ɛ] prămătefălîkə</i>
MEGLENOROMÎNI
012

NEGUSTOREASĂ

[3651]

I. Întrebare indirectă: Cum îi ziceți soției aceluia care are prăvălie?

II. 125. În cuvîntul *gîrkiņa* accentul e pe silaba inițială.

36. „Al doilea termen e mai des întrebuintat”.

353. „*boldășiță* se numește proprietara prăvăliei”.

III. S-a mai înregistrat termenul pentru NEGUSTOR în următoarele puncte: NEGUSTOR 192. 514. 520. 531. 551. 682.

705. 791. 812. 836. 848. 876. 886. 928, *negustor*, *boltaș*,

[κ] *boldăș*, 130, *negustor*, *prăvăliiăș*, *băcăn* 899,

BOLDAȘ 235. 250. 284. 310. 362, *boldăru* [a] 325,

BOLTAȘ 95. 574, *dușănăr* 414, *dukienăr* 27,

CÎRCIUMAR 728. 762, *crîjmăr*, 605, *băcăn* 769,

prăvăliiășu [a] 784, *precupet* 872, *gîrc* 29;

búotos, *kereșkedu* [192], *oz oruș* [575];

dudênghi, *gărc* [78], *tărgoviț* (-*gôfți* [p])

[99], *tîrgovaț*, *gîrc* [25], *ducănghi* [37];

cheufmō [245].

A se vedea h. precedentă.

ISTOROMINI
02 [v] <i>buticerita</i>
AROMINI
010
MEGLENOROMINI
012

haziăicătă na tãrgoviță ili 'sau' familiatã

MUȘTERIU

[3641]

I. Întrebare indirectă.

II. 219. nu mă-o vinît uâmiñ la cumpărat.

310. o vinît ũ, uom și tîrquiâscă.

362. „Cel care vinde se numește nêguțători d'ê vîndût.”

605. âri naválnicu-m prăvălîi 'are mulți mușterii?

833. să duse să cumpere.

ISTOROMÎNI
02 [x] zrmán
AROMÎNI
010 mustiriu
MEGLENOROMÎNI
012

1) LEAFĂ (LA STAT), 2) SALARIU (LA PARTICULARI), 3) SIMBRIE

[3649]

I. Întrebare indirectă : 1) Cum numiți banii pe care îi primește lunar un funcționar de la stat; 2) dar banii pe care îi primește un meșteșugar de la patron; 3) dar banii (și îmbrăcămintea etc.) pe care îi primește un argat de la stăpîn ?

II. 1371. 3) dăbii 'primește' comențiu 'simbrie în bani', dăbii deputat 'simbrie în bani și produse'.

141. 3) Bucatele pe care le primește un argat în afară de bani, se numesc premîndă.

192. 3) 'Simbria lui'.

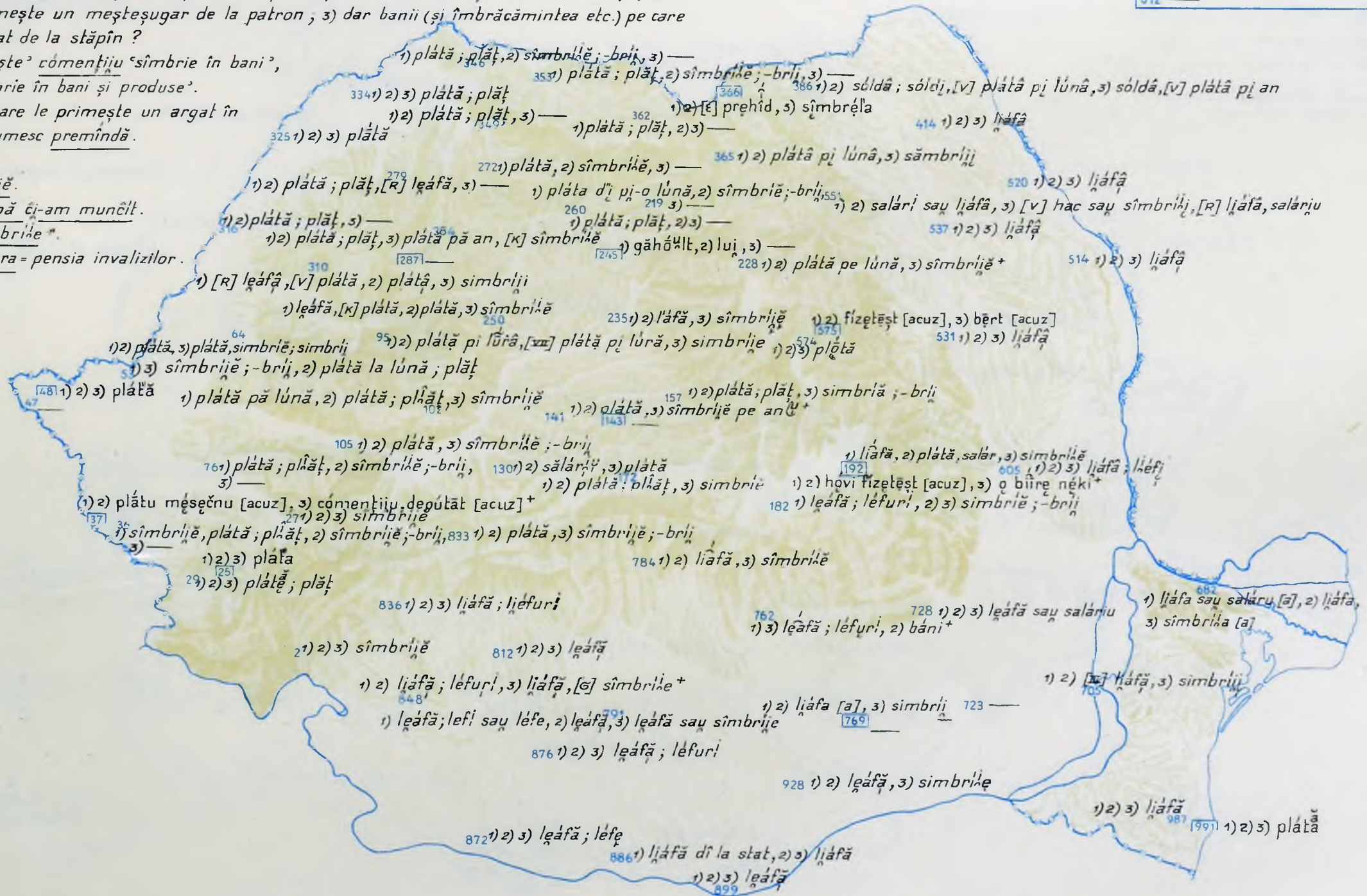
228. slugă pe simbriie.

762. 2) am lôt bani pã cî-am muncît.

849. „Rar se zice simbriie”.

02. [x] pijiion, pôpora = pensia invalizilor.

ISTROROMÂN	02 1) 2) 3) [x] plăca +
AROMÎNI	010 —
MEGLENOROMÎNI	012 —

O JUMĂTATE DE KILOGRAM

[4280]

I. Întrebare indirectă.

II. 56. *fʰontu* (*fʰonturi* [p]) nu să lovi^{esc} 'nu e egal' cu *zumătăcē* 'dă kil'.

334. *fontu* - i mai mic ca *ș-o kilă*.

346. „Bătrînii și femeile zic: *ū fʰontu*”.

728. *uŋ kil* = *uŋ kilogrām* = *o Țocă*.

III. A se compara cu h. 1028.

02	ISTOROMÎNI
	[x] pʰo de kila
010	AROMÎNI
	gumitate uca
012	MEGLENOROMÎNI

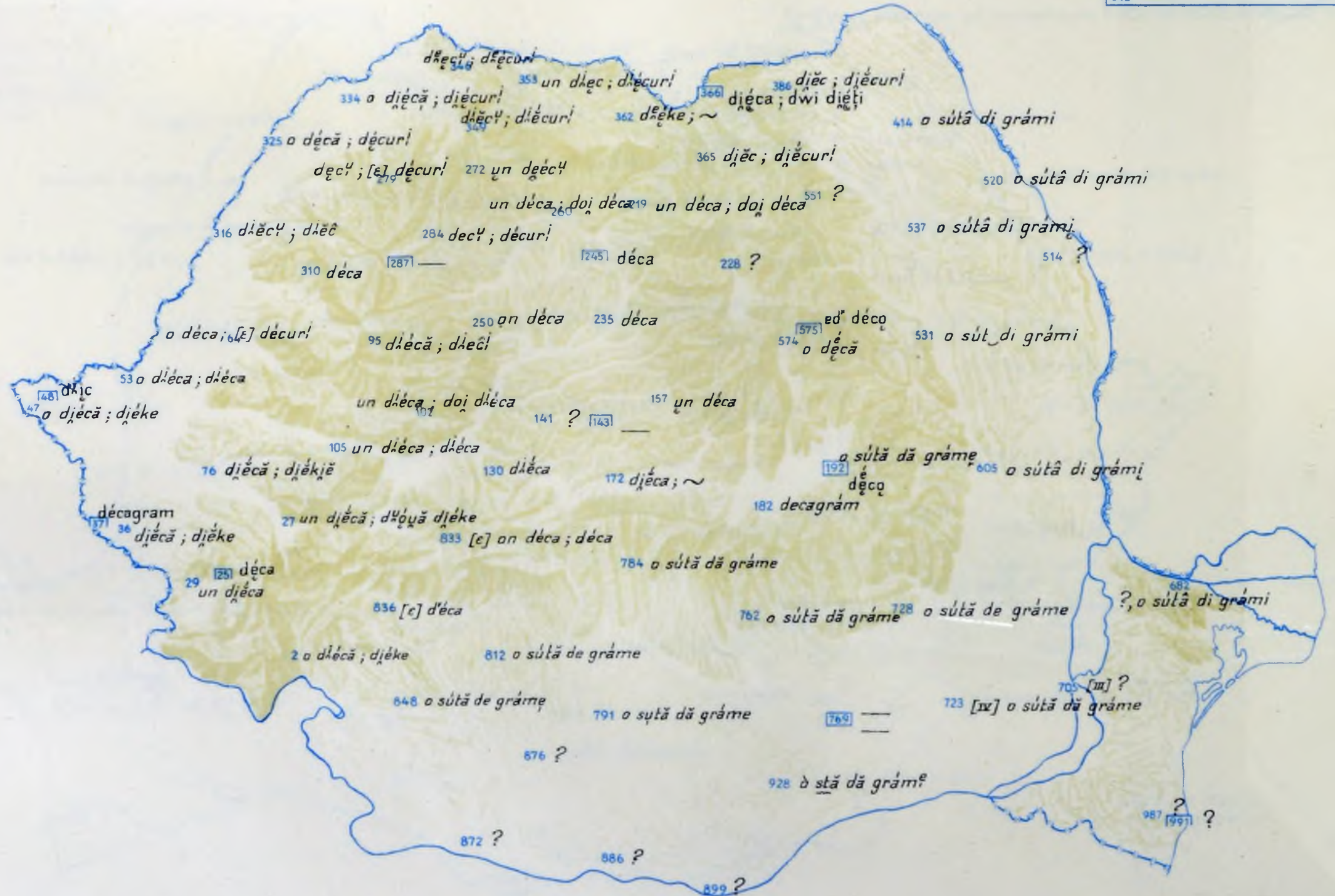

DECAGRAM

[4282]

I. Întrebare indirectă.

ISTROROMINI
02 [v] <i>djēca</i>
AROMINI
010 —
MEGLENOROMINI
012 —

O JUMĂTATE DE LITRU

[4286]

I. Întrebare indirectă.

II. 95. „*fie- l*iță este o măsură veche”.

219. „Cu o *zumătă d'ē litră* se măsoară bucatele”. Vezi răspunsul de la h. 1051.

414. 514. 537. Unitatea de măsură pentru lichide se numește tot kilogram.

605. „o garafă de vin”.

682. Vezi nota precedentă.

705. „Un kilogram se mai numește și o *ocă*”.

723. [x] *uŋ kilʷ dă yinʷ*, [x] *ginʷ*.

III. A se compara cu h. 1023.

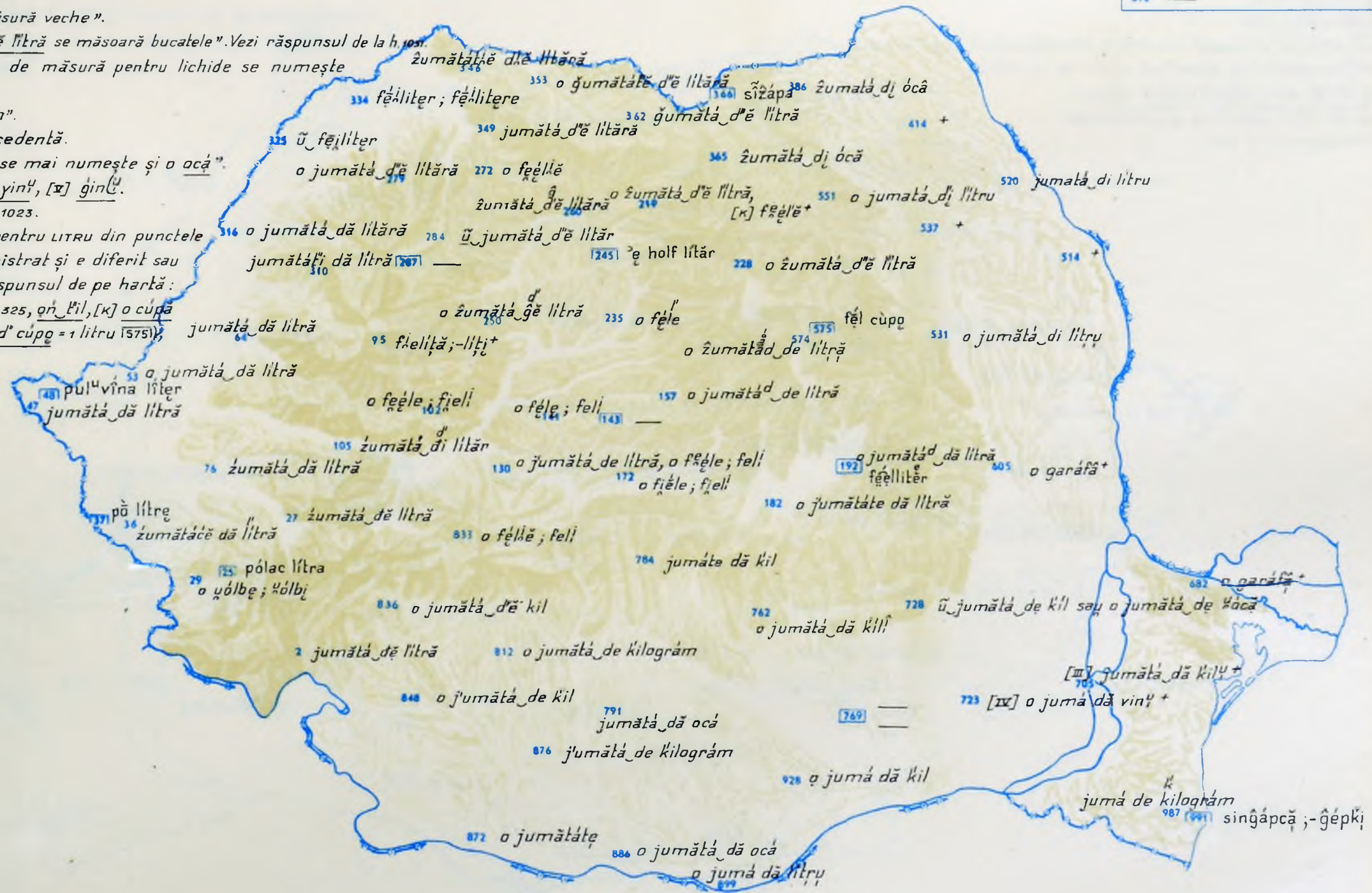
Dăm și termenul pentru LITRU din punctele în care a fost înregistrat și e diferit sau nu e cuprins în răspunsul de pe hartă:

LITRĂ 95. 102, *litără* 325, *oŋ l'il*, [κ] *o cūpă*

235, *cūpă* 574 (cf. *ed' cūpō = 1 litru* 1575),

ucă (*ukí* [p]) 1991.

02	ISTROROMÎNI
	[x] <i>po de litra</i>
010	AROMÎNI
	—
012	MEGLENOROMÎNI
	—

[III] *jumătă dă kilʷ* +

723 [IV] *o jumă dă vinʷ* +

jumă de kilogrām
987 (991) *siŋgāpcă*; -*gēpkī*

UN SFERT DE LITRU

[4287]

I. Întrebare indirectă.

II. 76. *șocân = două dijet*.

219. „Cu LITRA se măsoară bucatele”. Vezi răspunsul de pe h. 1031.

284. Informatorul nu specifică ce fel de jumătate.

346. *ŭ firtăj d'ê pâlincă = două dijeturi*.

414. 514. 537. Vezi nota de la h. precedentă.

III. A se compara cu h. 1024.

ISTROROMINI	
02	[x] în cvartîn
AROMINI	
010	—
MEGLENOROMINI	
012	—

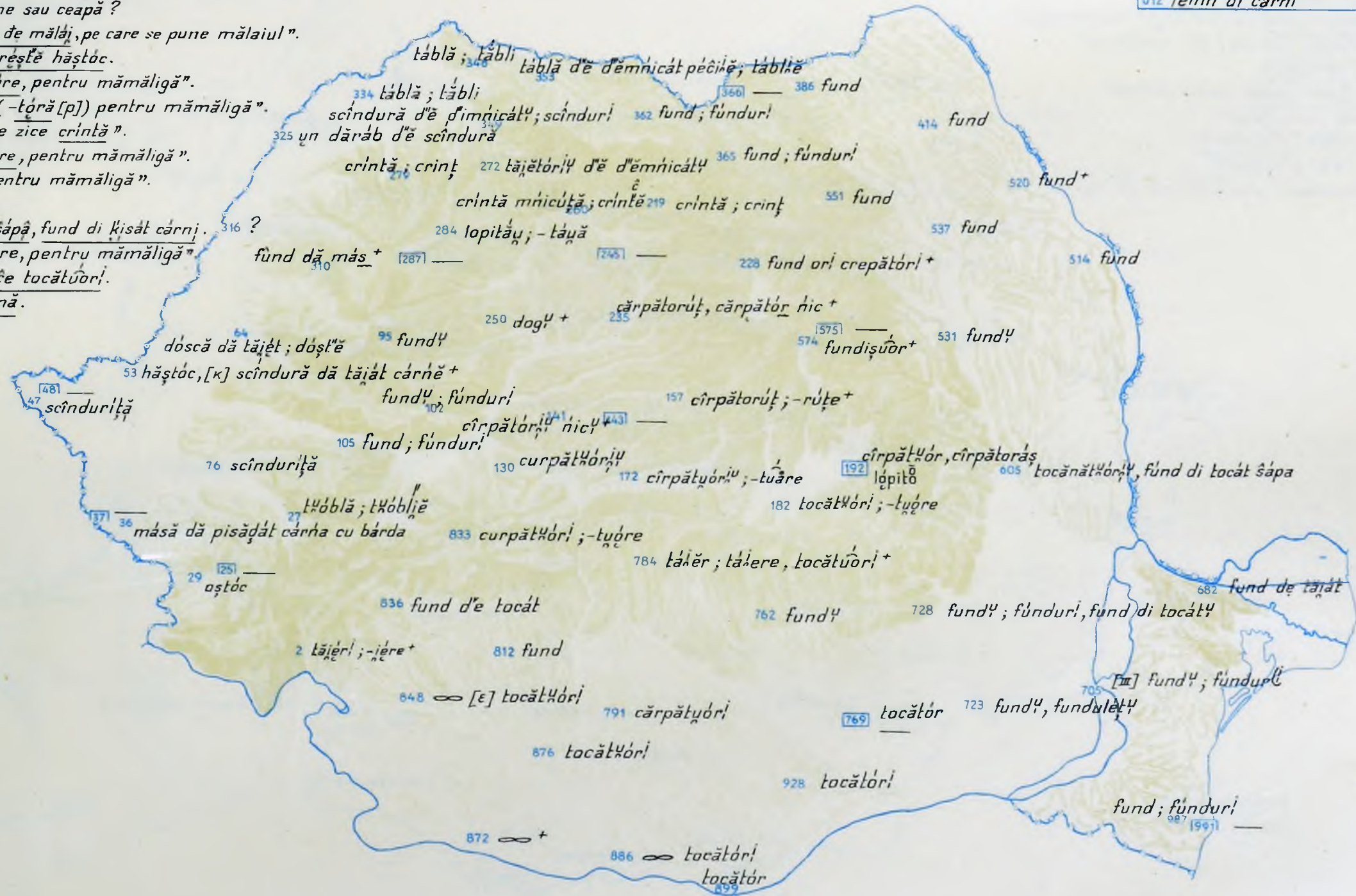

TOCĂTOR

[3950]

- I. *Întrebare indirectă : Cum numiți bucată aceea de scîndură pe care tocați carne sau ceapă ?*
- II. 2. „[*] fund, fundu de mălai, pe care se pune mălaiul”.
53. *zicem pă ungurește hăștóc.*
141. „cîrpătór^u mare, pentru mămăligă”.
157. „[x] cîrpătórⁱ (-tóră [p]) pentru mămăligă”.
228. „La Sărmaș se zice crintă”.
235. „cărpătórⁱ mare, pentru mămăligă”.
250. „cîrpătór^u, pentru mămăligă”.
310. *mas* „masă”.
520. *fund di tăiet sapa, fund di kisat carni.*
574. „fund mai mare, pentru mămăligă”.
784. *mătușili îi zice tocătúorⁱ.*
872. *tocăm pe blană.*

ISTOROMÎNI
02 [m] <i>dășca de carne reji</i>
AROMÎNI
010 —
MEGLENOROMÎNI
012 <i>lemn di carni</i>

PLOSCĂ

[3956]

I. Întrebare indirectă : Cum numiți vasul acela lat și mic, de obicei de lemn, în care se pune rachiu sau vin și pe care îl poartă chemătorii la nunți, atârnat de umăr ?

II. 172. „Mai demult erau plioști”.

349. „De lut”.

353. „plăscă de lemn, ă vâdūt îŋ coconîle ‘copilărie’. Acum sînt colocă de aluminiu”.

[366]. „[v] beriuca e ca un polobocel ; feriia e lată [e deci plosca propriu-zisă]”.

02	[v] <i>plășe</i> ; <i>flăș</i>
010	<i>plăscă</i> ; <i>plăski</i>
012	cartă di vin

GĂLEATĂ (DE TINICHEA PENTRU APĂ)

[3965]

I. Întrebare indirectă.

II. 102. *d'ê dâu la câi apă d'îiã.*

192. *dă bléh 'tinichea'.*

219. *Un informator ocazional din Susenii-Bîrgăului*
dă forma vidăre [p]. Un alt informator ocazional
din Prundu-Bîrgăului: vidăre, vidări [p], lăt una.

723. *dă heru alb.*

836. *„E de tinichea. vadră (vedre [p]) de lemn”.*

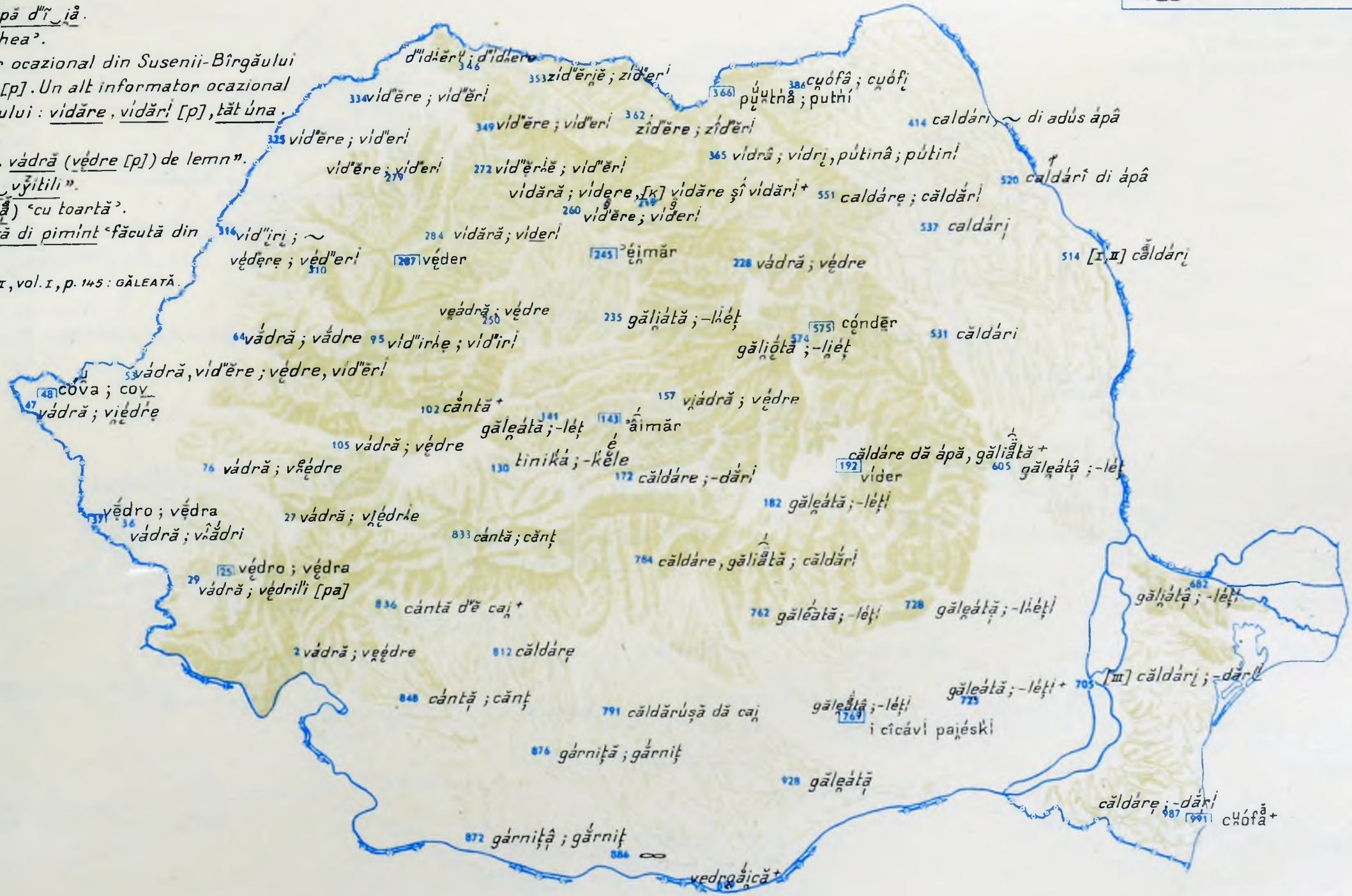
899. *„Cu ea adăpăm vîitili”.*

1997. *să cu p (drășcă) 'cu toartă'.*

012. *vedră di vin fată di pimint 'făcută din*
părmînt'.

III. A se vedea și ALR II, vol. I, p. 145: GĂLEATĂ.

ISTROROMÂN
02 [x] siku; sikure
AROMÂN
010 găleata di tinike
MEGLÉNOROMÂN
012 ∞

CRATIȚĂ

[3966]

I. Întrebare indirectă.

II. 27. „De tuci”.

1371. „Sînt și cu picioare”.

53. „hîrbôică (-bôic [p]), cu picioare”.

64. „tigăie (-găi [p]), cu picioare”.

102. „hîrbu (hîrbu [p]), cu picioare”.

105. „Este și lăboș cu pișore”.

141. „De fier”.

157. „[x] Sînt și lăboșe cu picore”.

172. „CASTRONUL e cu două torți; e de pleh ‘tuci’; au și crătiță (crătiț [p]), cu trei picioare, cu o coadă lungă; e tot de tuci”.

1792. „Cel numit lăboș e mai mare”.

219. Un informator ocazional a adăugat: CRASTOLUL e d’ê șer, LABOȘUL e d’ê lut”.

228. lăboșu-i țar unqurêștê.

365. „Au și tigăii cu crătița; crătiț crăștiolă; -tuoli”.

386. „Au fost și cu trei picioare”.

728. „CRATIȚA e cu două torți, TIGAIA e cu coadă”.

762. dîn tablă.

833. „LABOȘUL e de pămînt sau de tuci; unii zic șob, alții lăboș. Pot fi cu sau fără picioare”.

836. „RAINA e mai lată, CRATIȚA e ca o oală”.

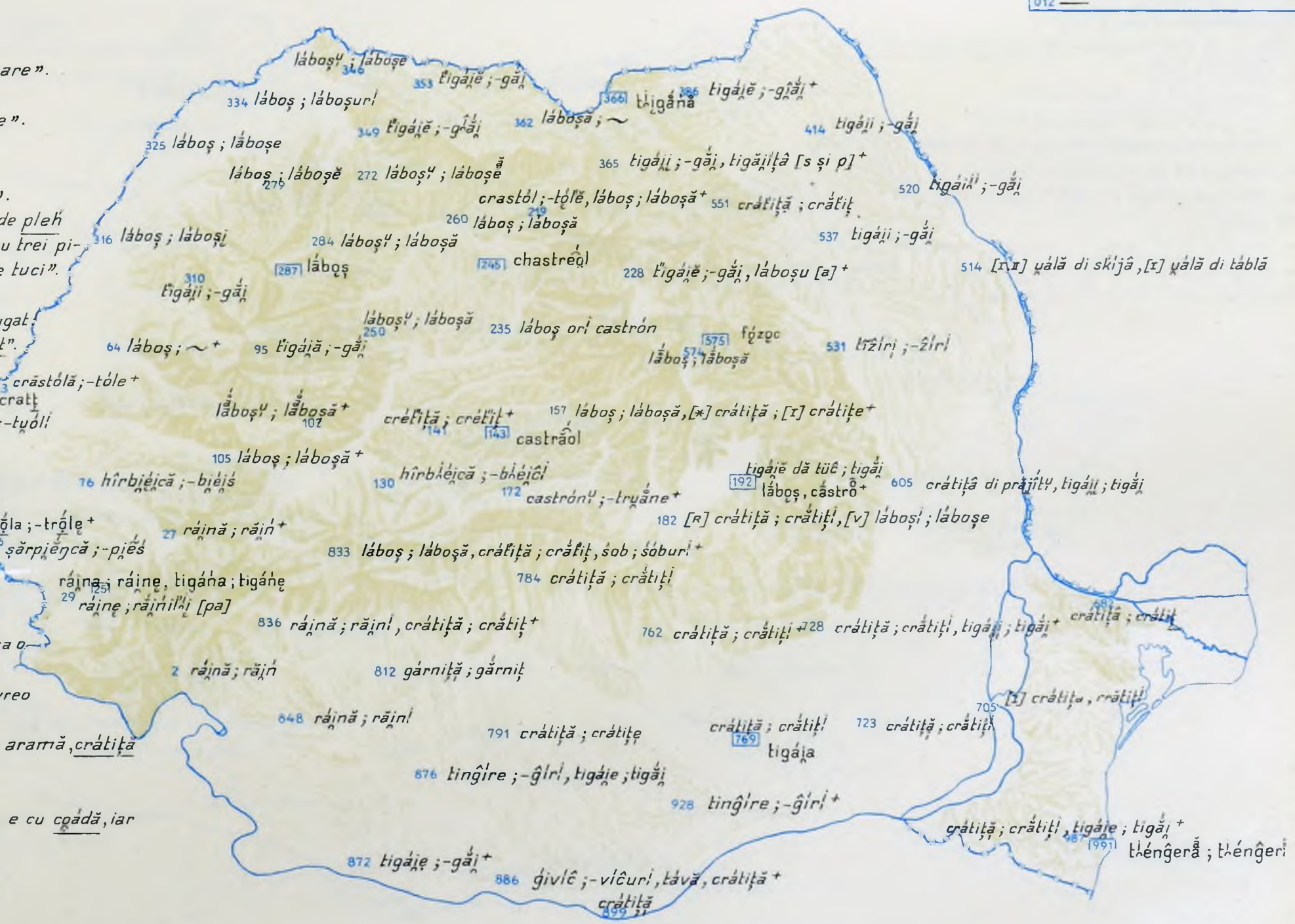
872. „E de fker, are o codiță de vreo 30 cm”.

886. „givič de pămînt, tãvã de aramã, crătiță de tuci. CRATIȚE NU PREA AU”.

928. „De aramă”.

987. „CRATIȚA are două torți; TIGAIA e cu coadă, iar marginile îi sînt mai mici”.

ISTROROMÎNI
02 [x] cozîta; -zițe
AROMÎNI
010 misur di loc
MEGLENOROMÎNI
012

CAPAC (LA CRATIȚĂ)

[3954]

I. Întrebare indirectă.

II. [371]. „Romînește se zice fid'eu”.

192. coperiș dă bleh ‘tinichea’, dă pămînt; tăler dă lemn.

386. „fidi'eu de lut”.

537. „pocliș tă di lut, fund de lemn”.

605. „POCRIȘUL e de lut, FUNDUL de lemn”.

723. Informatorul ocasional e un copil de 7 ani.

769. „FUNDUL e de lemn, CAPACUL de fier”.

848. „Punem pe cratiță un tăier; la boieri se punea căpăc”.

886. „Se pune î co spart”.

III. A se compara cu ALR, serie nouă, vol. I,

h. 249, și ALR, serie nouă, vol. IX, h. 1147.

ISTROROMÎNI
02 [x] pocrișovu [a]; -crîove
AROMÎNI
010 —
MEGLENOROMÎNI
012 —

FARFURIE (DE PORȚELAN)
[3967]

I. Întrebare indirectă.

II. 150. *blide de pământ* (blid^y [s]) *la pomâeni*.

141. „Sînt de porțolan^y. BLIDUL e mai mare, TIERUL mai mic”.

192. „FARFURIILE sînt întinse, BLIDELE mai adînci; castron pentru ciorbă”.

353. *tălgăr* (tălgări^e [p]) ‘farfurioară’.

362. *d’ă plătră* ‘porțelan’.

396. „Nu prea sînt de porțelan, ci de lut”.

1769. *hamaski* ‘de mîncare’.

836. „Cele adînci se numesc *castrușne* (-tron [s])”.

848. „*tăier* (tăiere [p]) de pămînt sau de linichea; e lat”.

886. „CASTROANELE sînt adînci, farfuriile sînt întîse”.

012. *gingă* ‘smalț’.

III. În următoarele puncte s-a obținut

și termenul pentru farfurie de pămînt:

STRACHINĂ 537. 833. 836. 872.

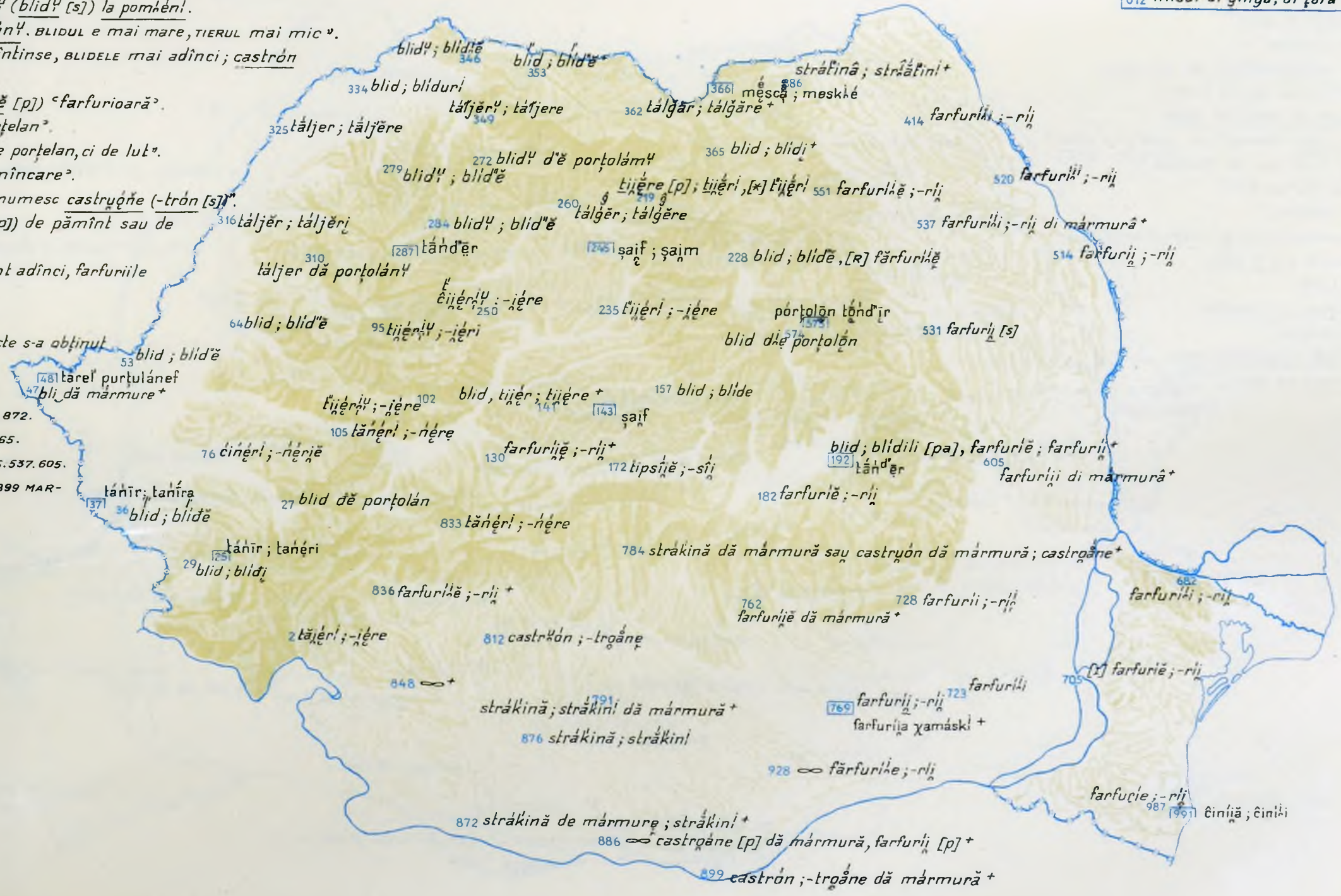
886. 899. 928, BLID 362. 365.

În punctele: 47. 365. 537. 605.

762. 784. 791. 872. 886. 899 MAR-

MORĂ = porțelan.

02	ISTOROMÎNI [x] plādān; plādni
010	AROMÎNI phiat; phiate
012	MEGLINGOMÎNI misur di gingă; di țără albă+

53 blid; blid^e
1481 țarel purțulanef
47 bli dă marmure+

37 tănîr; tănîra
34 blid; blid^e

29 tănîr; tănîri
25 blid; blidⁱ

27 blid dē porțolan

29 tăierⁱ; -iere

836 farfuriⁱ; -riⁱ+

848 ∞+

străkină; străkiniⁱ dă marmură+

876 străkină; străkiniⁱ

872 străkină de marmurē; străkiniⁱ+

886 ∞ castrușne [p] dă marmură, farfuriⁱ [p]+

899 castron; -troșne dă marmură+

64 blid; blid^e

105 tănîri; -nîri^e

27 blid dē porțolan

833 tănîri; -nîri^e

836 farfuriⁱ; -riⁱ+

812 castrușne; -troșne

848 ∞+

străkină; străkiniⁱ dă marmură+

876 străkină; străkiniⁱ

872 străkină de marmurē; străkiniⁱ+

886 ∞ castrușne [p] dă marmură, farfuriⁱ [p]+

899 castron; -troșne dă marmură+

928 ∞ farfuriⁱ; -riⁱ

987 ținiⁱ; ținiⁱ

102 blid, țijer; țijere+

143 șai^f

157 blid; blid^e

172 tipsiⁱ; -siⁱ

182 farfuri^e; -riⁱ

762 farfuri^e dă marmură+

728 farfuriⁱ; -riⁱ

705 [s] farfuri^e; -riⁱ

769 farfuriⁱ; -riⁱ

723 farfuriⁱ

farfuriⁱ țamaski+

928 ∞ farfuri^e; -riⁱ

987 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

157 blid; blid^e

172 tipsiⁱ; -siⁱ

182 farfuri^e; -riⁱ

762 farfuri^e dă marmură+

728 farfuriⁱ; -riⁱ

705 [s] farfuri^e; -riⁱ

769 farfuriⁱ; -riⁱ

723 farfuriⁱ

farfuriⁱ țamaski+

928 ∞ farfuri^e; -riⁱ

987 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

157 blid; blid^e

172 tipsiⁱ; -siⁱ

182 farfuri^e; -riⁱ

762 farfuri^e dă marmură+

728 farfuriⁱ; -riⁱ

705 [s] farfuri^e; -riⁱ

769 farfuriⁱ; -riⁱ

723 farfuriⁱ

farfuriⁱ țamaski+

928 ∞ farfuri^e; -riⁱ

987 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

157 blid; blid^e

172 tipsiⁱ; -siⁱ

182 farfuri^e; -riⁱ

762 farfuri^e dă marmură+

728 farfuriⁱ; -riⁱ

705 [s] farfuri^e; -riⁱ

769 farfuriⁱ; -riⁱ

723 farfuriⁱ

farfuriⁱ țamaski+

928 ∞ farfuri^e; -riⁱ

987 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

157 blid; blid^e

172 tipsiⁱ; -siⁱ

182 farfuri^e; -riⁱ

762 farfuri^e dă marmură+

728 farfuriⁱ; -riⁱ

705 [s] farfuri^e; -riⁱ

769 farfuriⁱ; -riⁱ

723 farfuriⁱ

farfuriⁱ țamaski+

928 ∞ farfuri^e; -riⁱ

987 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

991 ținiⁱ; ținiⁱ

S-A COȘIT (PÎNEA)

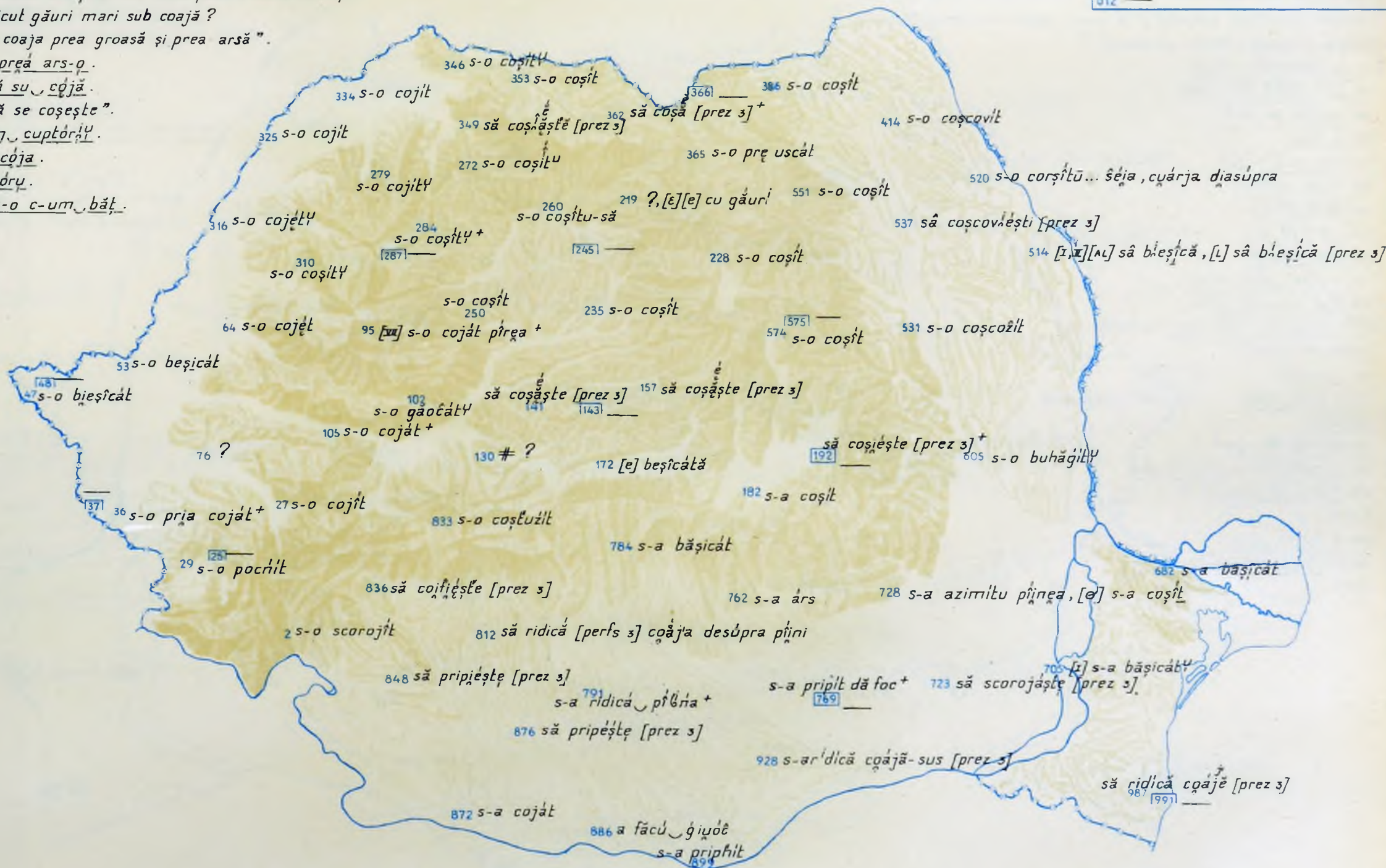
[4005]

I. Întrebare indirectă : Cum ziceți că s-a făcut pâinea când s-a copt prea repede și a făcut găuri mari sub coajă ?

II. 36. „E cojată, când e coaja prea groasă și prea arsă”.

- 95. [x] ârde pîrea, o prea ars-o.
- 105. cî să lăse huda su, cojă.
- 192. „Pîinea de secară se coșește”.
- 284. o stat pe mult în cuptor.
- 362. dacă să rădică coja.
- 769. s-a pîrlit-o cuptor.
- 791. că n-am întâpat-o c-um, băt.

02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

RĂZUITURI (DE PE ALBIE)

[4009]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. il pînă a moi; cînd udă pita, cu iel udă pita.

95. Informatorul a mai rostit ceva după alu^uat, de aceea cuvîntul nu are -u.

102. il răd^em.

157. răzuim alu^uat, il lăsăm de alu^uat.

192. rădem și facem alu^uat pentru cînd mai coacem.

219. [*] rad cu lingura.

228. rămîne mai depărte pentru pînă.

235. rădeⁿ covata [ceea ce se adună servește de aluat, ferment, pentru pîinea următoare].

250. răg^em^u.

284. răd^em.

310. răd^em; face bot^u dă alu^uat^u.

325. răd^em covata.

386. rădiem.

414. „Se dau la porci”

514. [x] raz.

520. o rad.

531. rămîni pîni pi covată; o rad.

537. „rădim covata și dăm la zoierⁱ” [vasul cu lături].

De obicei covata se spală, fără să se radă”.

602. răzuim.

762. il raz byine.

769. răzuj, oprim alu^uat dă frămîntăm a doilea cu iel.

836. rădiem.

848. pîne lipită.

ISTROROMÎNI	02 [x] <u>alvâtu [sa] ce rămara pre kepeștera</u>
AROMÎNI	010 <u>arămăsături</u>
MEGLENOROMÎNI	012 <u>strujitur di lutot</u>

răzuitură [s] pentru alu^uat
[1991]

RĂSUNOI

[4011]

I. Întrebare indirectă: Cum numiți pînișoara pe care o faceți din răzuiturile de pe albie?

II. 47. „Sau, de obicei, la porș pînem răsuriŃi”.

53. „Sau răzuiturile se aruncă”.

105. [Sau] il lăsă aluot.

172. [Sau] lăsăm o țir de aluat.

284. „Se lasă aluāt, ilest”.

316. „Răzuiturile le băgă-m cumblău țărițe cu răzuituri ori-m morjocă ‘aluat gol’”.

551. „Răzuiturile se dau la porci”.

705. „să făcē aluāt ca să servească la pînea viitoare”.

728. „Se face aluāt”.

769. [Răzuitura] o dăm la porc, la vacă.

791. [Sau] [v] o puț [răzuitura] ț străkină și făcē aluāt.

812. le dăm la porci, la uoi.

872. „il fkerbem pe foc în apă”.

886. făcā pilaf dā cocă, dī rāsuriŃile pîni, în cāldărea dā māmăliqā.

928. [Răzuiturile] le mănîncă vîitili.

02	ISTOROMINI
	pința
	AROMINI
010	—
	MEGLENOROMINI
012	turticā

PÂINE PROASPĂTĂ

[4013]

I. Întrebare indirectă .

II. 1571. *dăi mălo mēca lēba* 'dă-mi puțină pâine moale!'.

141. „Se bagă în gură cu mîna dreaptă, pe după cap, de la stînga”.

157. *kita mōle să mîncă gîne*.

219. „*pîne prōspătă* se zice numai după ce s-a răcit”.

250. „Carnea e *prōspetă*”.

ISTROROMÎNI	
02	[x] <i>frisca pāre</i>
AROMÎNI	
010	<i>pāne prōspoită, pāne caldă</i>
MEGLEROMÎNI	
012	<i>pōini prōspitā, pōini caldă</i>

FRANZELUȚĂ

[4021]

I. Întrebare indirectă.

1. 192. „Ungurește se zice jēmle”.

[245] zāmāl ‘franzelă’.

250. „O pîiniță mică rotundă, făcută de țărănci,

se numește pup (pupă [p]).”

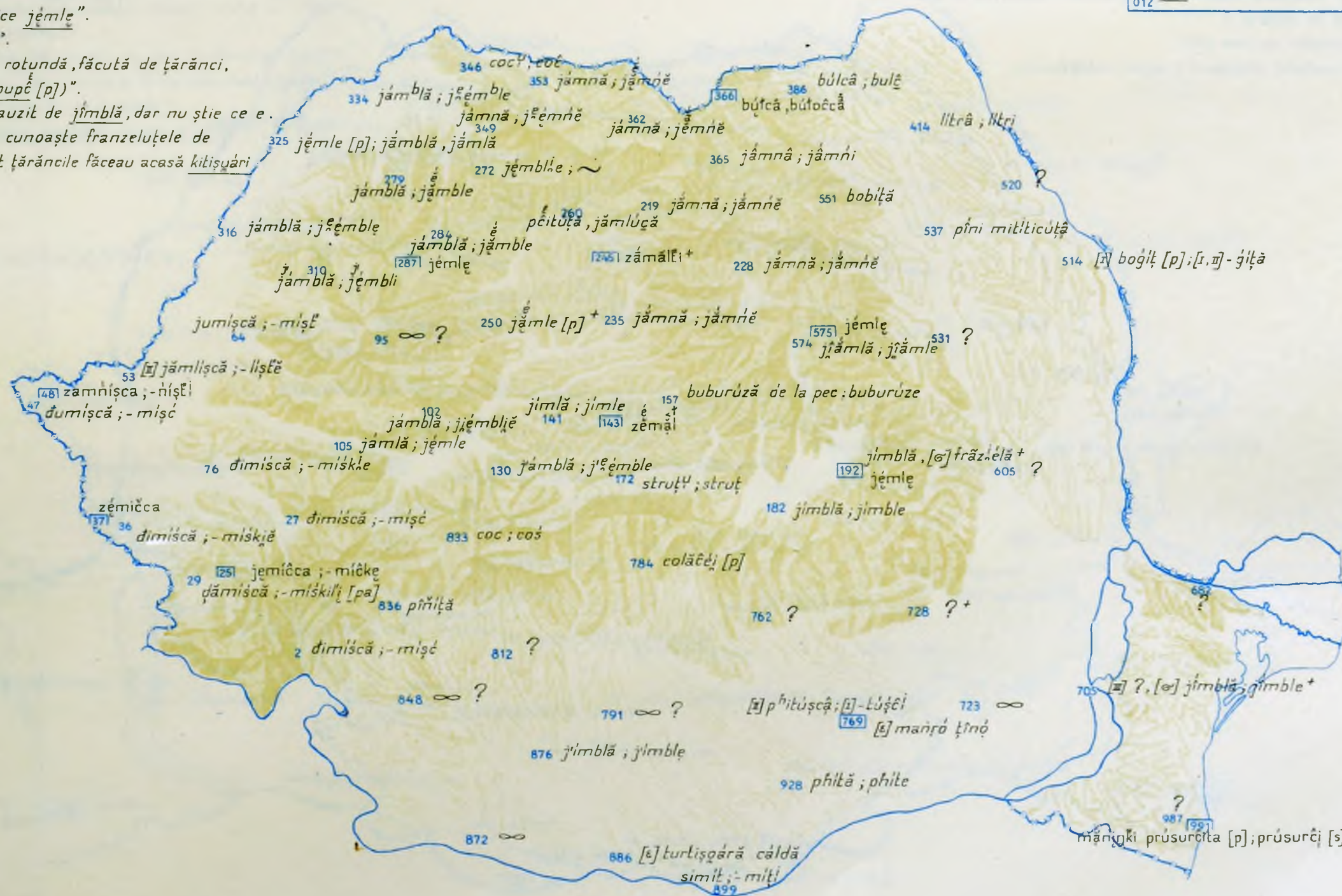
705. Informatorul a auzit de jîmblă, dar nu știe ce e.

728. Informatorul nu cunoaște franzeluțele de

la oraș „Mai demult țărăncile făceau acasă kitișuări

miči, kiti miči”.

02	ISTOROMINI [x] zēmlița; dpo zēmlițe, [k] fūkița
010	AROMINI
012	MEGLENOROMINI

TURTĂ COAPTĂ ÎN SPUZĂ

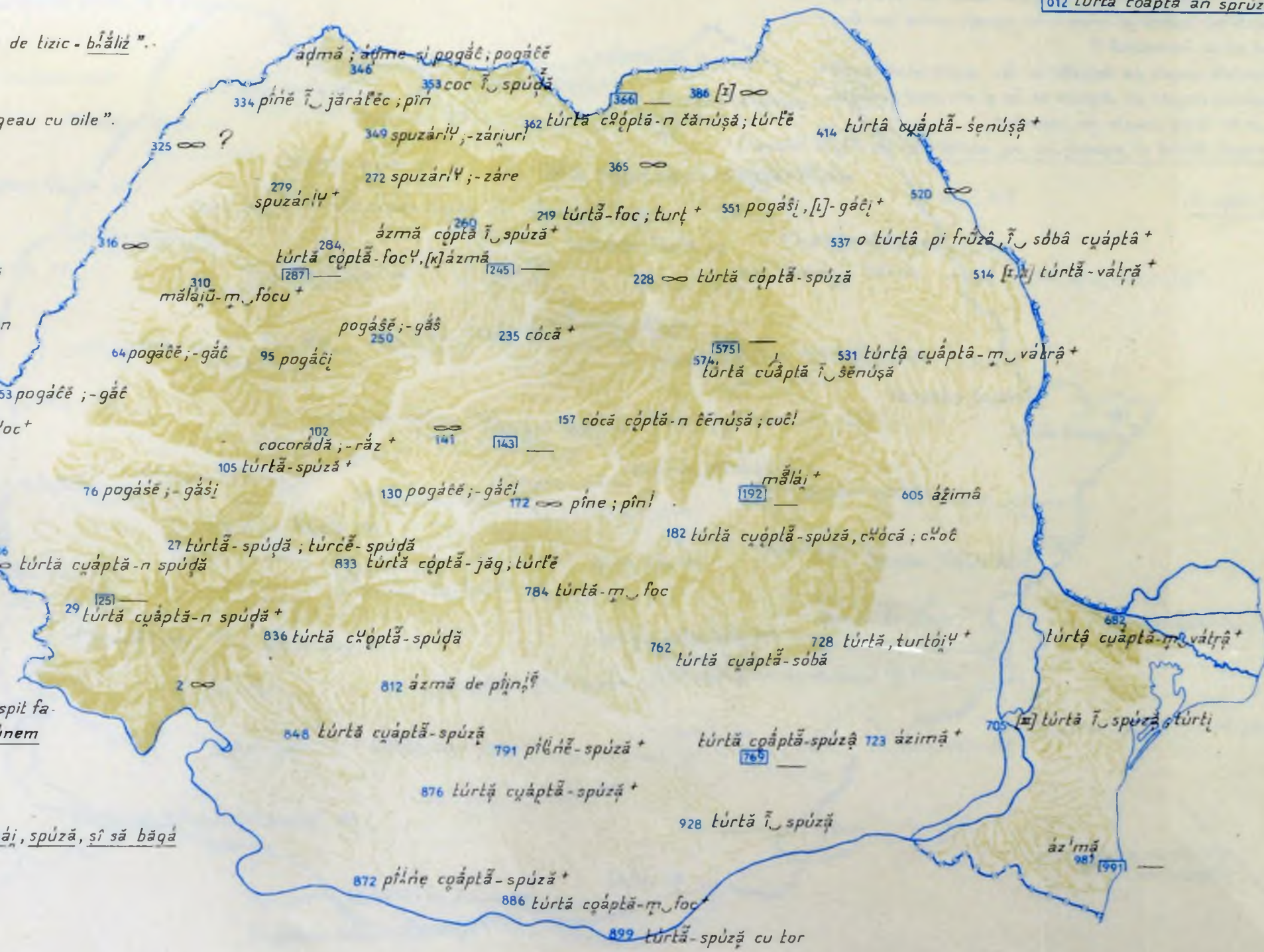
[4023]

I. Întrebare indirectă.

II. 29. *cîm* mierg la pedure la sfîrîr.

- 47. „Am văzut în copilărie; focul era de tizic - b.ăliz”.
- 102. „Din făină de porumb”.
- 105. „A văzut la țigani”.
- 192. „în cenusă. Se făcea cînd mergeau cu oile”.
- 219. „Se face numai la pădure”.
- 235. „*nēdoslită*. Se făcea demult”.
- 260. *țigăni*-i zic *spuzoroi*.
- 279. „Mai demult se făcea”.
- 310. „Nu se mai face”.
- 414. „Se așează între frunze. Tot mai rar se face”.
- 514. „Se coace între frunze de hrean sau de varză”.
- 531. „Din făină de porumb”.
- 537. 551. „Nu se mai face”.
- 682. „Turta se pune pe vatra curățită cu pămătuful; deasupra ei se pune un *tiuc* sau o tăvă sau o tablă acoperită cu spuză”.
- 723. „Kar se mai face; e din aluat nedospit”.
- 728. „Din făină de porumb și puțină făină de grîu; puneă f.oi de rean deasupra”.
- 791. „E din aluat nedospit. Din aluat dospit facem *turtă coaptă-sobă* (*turte* [p]): *punem cenusă peste ea*”.
- 872. *ī*-foc *ăzmă* să făce.
- 876. „Din făină de porumb”.
- 886. *puneă* tor pă foc și vârsă *jarăgăi*, *spuză*, și să băgă *pîneă*-foc și-o *coacă* ca nūca.

02	∞	ISTROROMÎNI
010		AROMÎNI
012		MEGLENOROMÎNI

SCOVERZI

[4029]

I. *Întrebare indirectă: Când femeia face pâine, rupe din aluat bucățele mai mici, le întinde puțin făcând din ele niște turte groase de un deget, rotunde ca o farfurie, pe care le coace în untură. Cum le ziceți?*

II. 2. „Aluatul e luvât din pită”.

29. *fășem căca turti.*

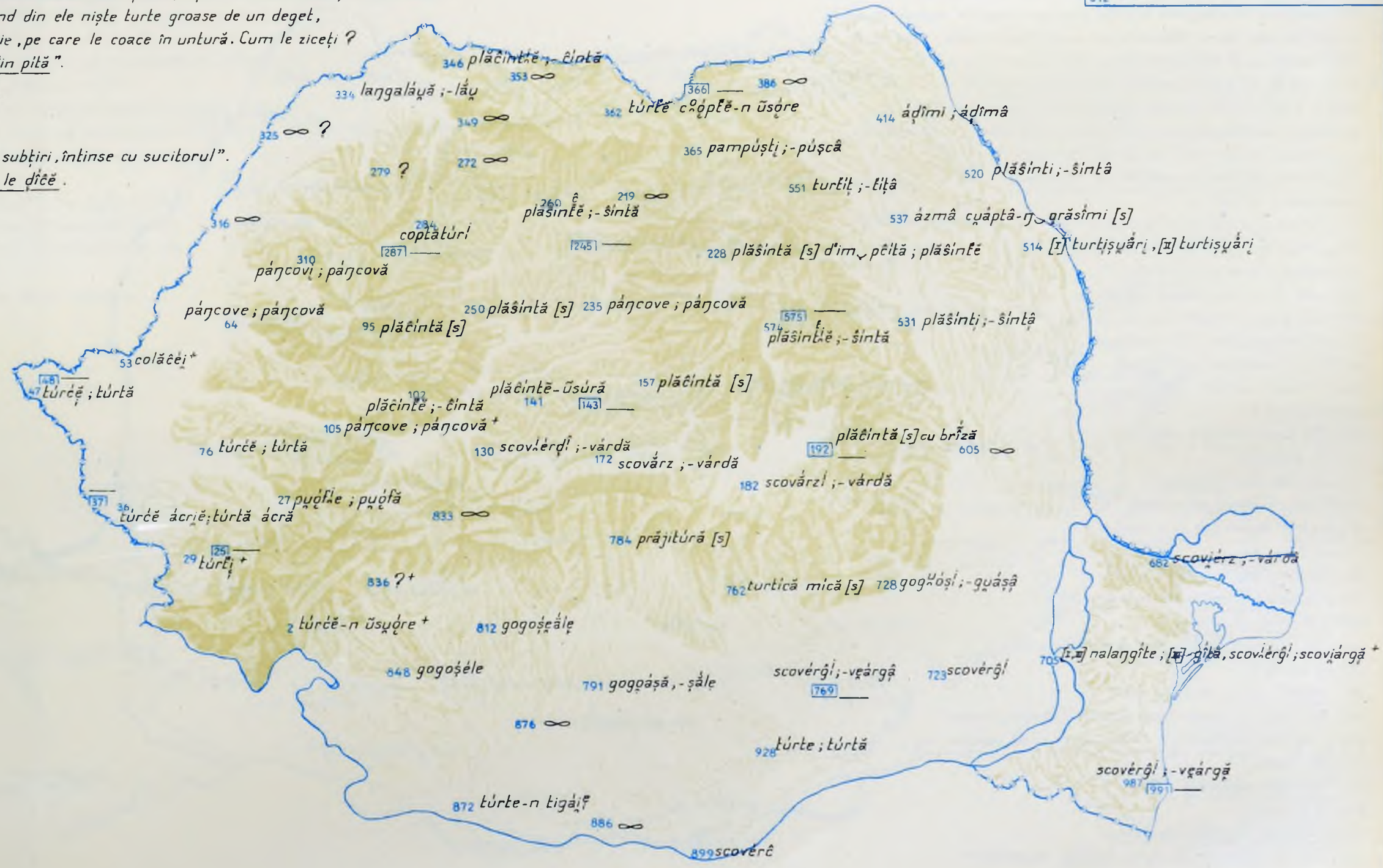
53. „Sînt împletîți”.

105. *din pită.*

705. „[u]SCOVERGILE sînt subțiri, întinse cu sucitorul”.

836. *nu-ș cum buba le dîcē.*

02	∞	ISTROROMÎNI
010	—	AROMÎNI
012	—	MEGLENOROMÎNI

LIPIE

[4030]

I. *Întrebare indirectă: Când face femeia pâine, face și câte o pîinișoară lată (sau mai multe), din același aluat, și o bayă în cuptor deodată cu pâinea cea mare. Deoarece se coace mai repede, copiii au în felul acesta mai devreme pâine caldă. Cum o numiți?*

II. 56. [x] turtă dă pită; [se face și] turtă cu brîndă.

53. È ca o pîinișă Se mai face langoș, care e lat, și cocoradă. Aceasta e ca langoșul, dar e umplută cu brînză.

64. LANGOȘUL e foarte lat, LIPIA e ca o pîinișă.

102. Se zice: ă făcūt u grăbd'itā-η, cupt' u om' u.

LIPIUL e ca o pîinișă.

105. Se fac și plășințe cu brînză.

130. LIPIILE se ung cu ou și cu smîntînă.

141. COLĂCELUL e cu gaură-lontru.

1743. Un fel de LIPIU numit hōubās se face din aluat pregătît anume, nu din aluatul pentru pâine. Din răzuituri se face un răsuroi

[vezi h. 1065] numit

šarhāibāscān.

235. Se face pālānāță (-neță [p]) cu brînză.

250. Se mai face cocoradă (-răz [p]), cu brînză sau cu urdă, și vărzăr' u (-zărē [p]), cu curec' u "varză".

260. Numai maghiarii fac.

284. Fac palanēt' u cu brînză și cu morăru' u.

12871. Domnii zic lōnggoș.

310. Fac și moșocōrnā (-cōrnii [p]), cu brînză sau cu varză.

13661. ditiēni (dativ) "pentru copil".

514. Cu TURTA șercām dacă e bine dospitā pâinea.

574. Mai fac plășintā cu brînză sau cu urdă, vărzōri din curiēk' u "varză".

636. s o l'om în gūră.

876. pentru copii.

929. lăcūm dā-mpărțit duminica.

987. Late și rotunde. Se fac și colăcēj împletit'i.

02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

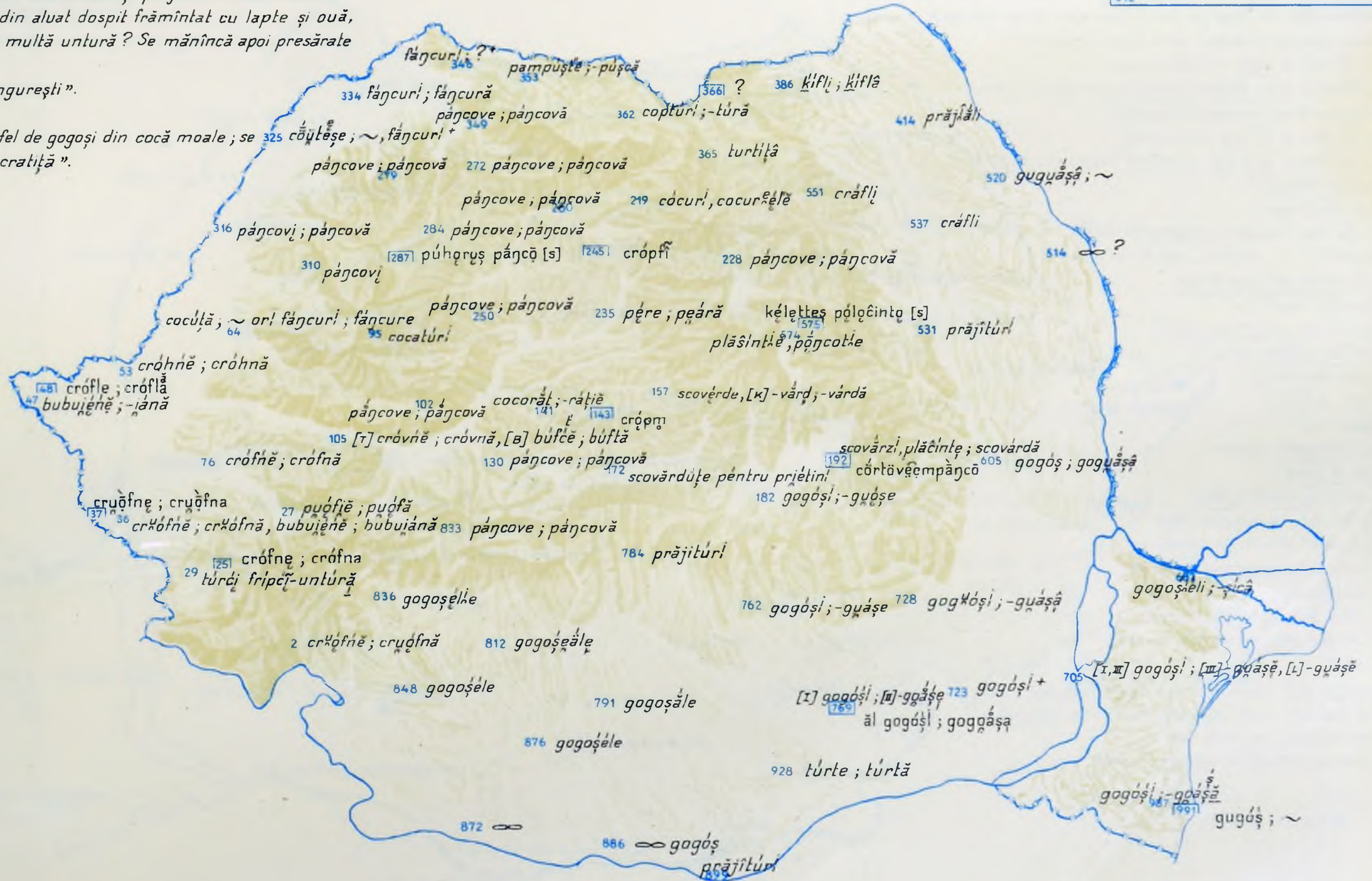

GOGOȘI

[4038]

- I. *Întrebare indirectă : Cum numiți prăjiturile acelea rotunde ca o minge, făcute din aluat dospit frământat cu lapte și ouă, coapte în cratiță în multă untură ? Se mănâncă apoi presărate cu zahăr.*
- II. 525. „Sînt cuvinte ungurești”.
 346. „Rar se fac”.
 723. „malangîți = un fel de gogoși din cocă moale ; se pun cu lingura în cratiță”.

ISTOROMINI
02 [x] fritule ; fritula
AROMINI
010
MEGLENOROMINI
012

PRAJITURI

[4043]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. „Se face cu nucă sau cu mac”.

36. „pocăria se numesc un fel de prăjituri de la oraș”.

192. „PRĂJITURILE sînt mai fine : cu ciocolată, lămîie ;

PLĂCINTELE sînt mai țărănești”.

228. „În bătrîni nu se făceau”.

279. „Care se fac în tipsie”.

812. „boeri faq da noi nu facem”.

833. Informatorul afirmă că nu se știe în sat de așa ceva ; dînsul știe că le zice prăjituri .

ISTOROMÎNI	c
02 [x] slașlițe ; slașlița	
AROMÎNI	
010	—
MEGLINCROMÎNI	
012	—

MAGIUN (DE PRUNE)

[4046]

I. Întrebare indirectă.

II. [143]. „Se trece prin sită, ca să fie mai fin”.

192. „Se făcea și în vechime”.

[192]. „Mai demult se zicea porostoșon ‘fărănește’ silvoiz”.

537. „Se face și mažún di piéri, di miéri”.

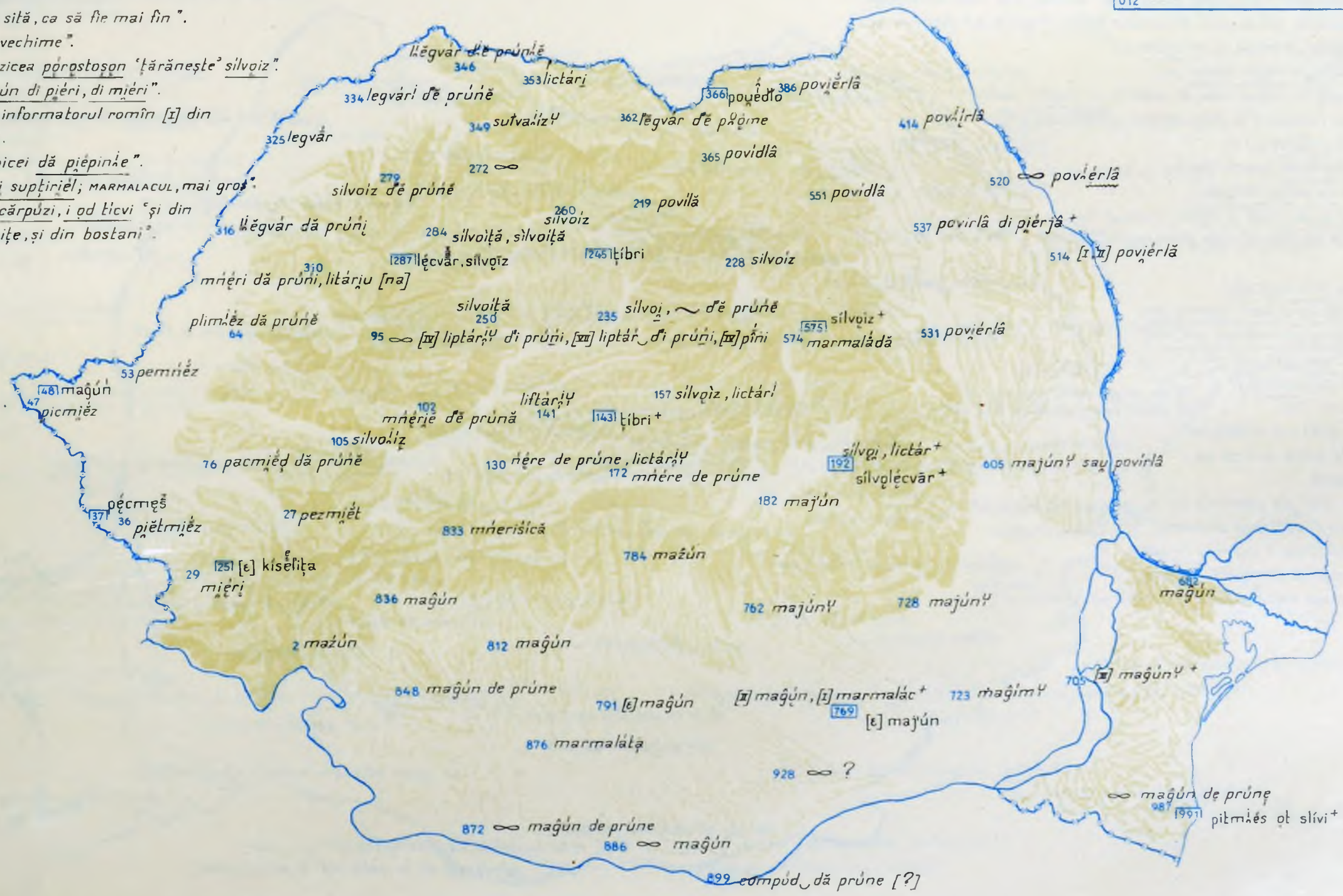
[575]. În ti a răspuns informatorul român [I] din punctul 574 : silvoiz.

705. „Se face de obicei dă piēpinle”.

769. „MAGIUNUL e mai supțiriel; MARMALACUL, mai gros”.

[997]. i od dini, i ot cārpūzi, i od licvi “și din pepeni, și din lubenițe, și din bostani”.

ISTROROMÂNII
02 [x] marmulâda de cîșpi
AROMINII
010
MEGLENOROMÂNII
012

PRÎNZIM

[4051 bis]

I. *Întrebare indirectă: Cum ziceți când mîncați pe la amiazi?*

II. [25]. *planiște* [subst].

[37]. *rûcâc* [subst].

47. *la amînz, fâșem dă amînz, dă amînzăț.*

[48]. *na plâdne "la amiazi". pladnîna* [subst].

76. „Acasă, în sat, la orele 12, se zice *prîndăsc* [1]. La cîmp, la orele 2, fâșem *amînadu*”.

105. „Acasă, în sat, se zice, la orele 12, *prîz* [subst].

Cînd lucrează la cîmp se zice, la amiazi, *gustăre* [subst], *yustîam*. Dacă vreun trecător îi vede mîncînd, salută: *bună gustăre!*”.

284. *gustărea* [subst a].

[287]. *êbêd* [subst].

310. *mînzăză* [subst]. *am mînzăzătî* [perf 4].

551. *mîncări* la *anăd* „12-13”.

574. *amînză*.

705. [III] *să mîncăm dî nahezî, trecu dă ziya jumătătî.*

[769]. „Hai să mîncăm la 12!”.

791. *prîzu* [subst].

812. *pi* la *amînz*.

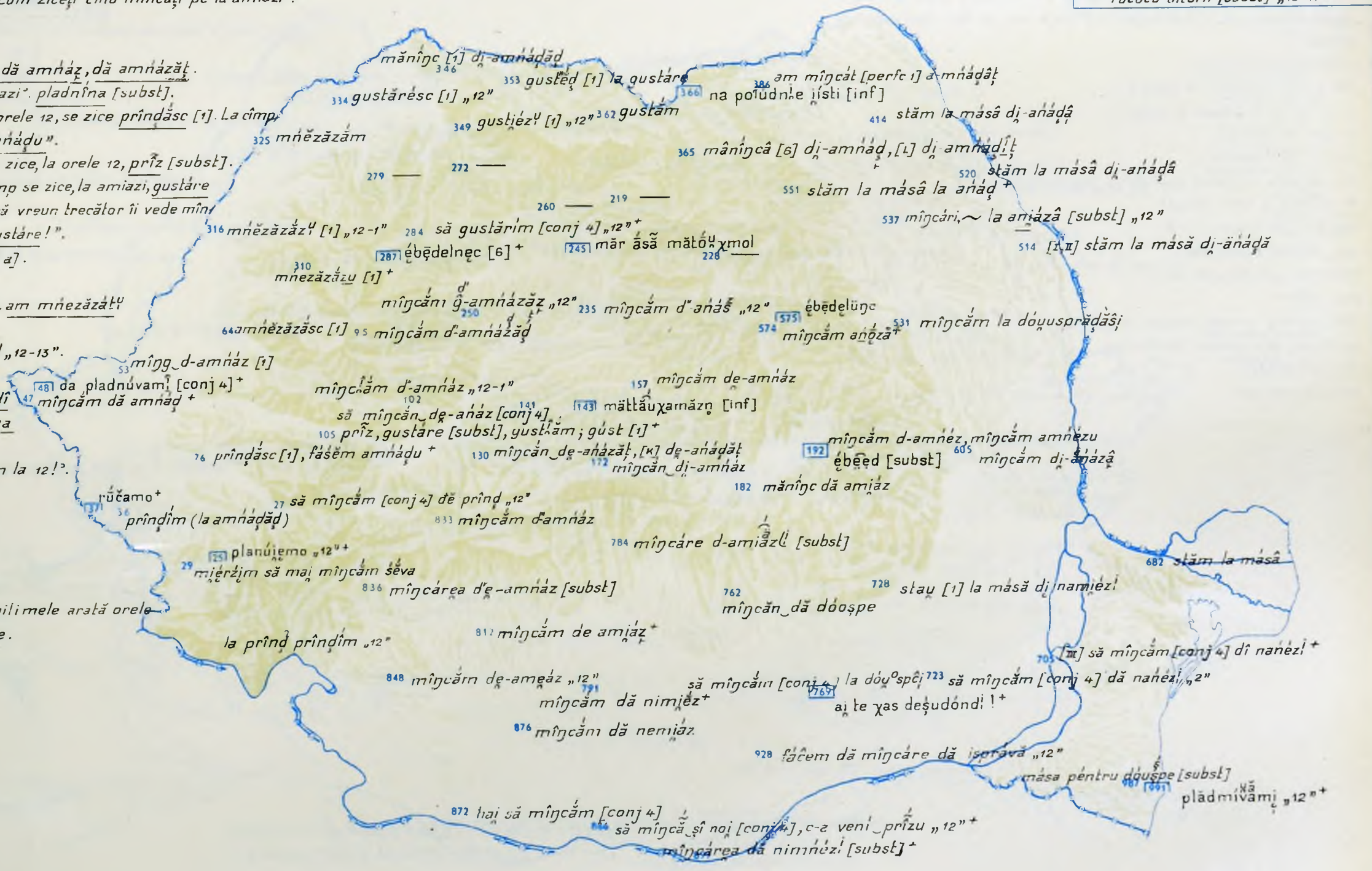
886. *prîzu* [subst].

899. *pă* la *două*.

[997]. *uobet* [subst].

III. *Cifrele date între ghilimele arată orele la care se prînzește.*

ISTROROMÎNI	
02	<i>merindăm</i> „12”
AROMÎNI	
010	—
MEGLENOROMÎNI	
012	<i>ruêocu bitorn</i> [subst] „10-11”

la prînd prîndîm „12”

848 mîncăm de-amînzăz „12”

mîncăm dă nimîez+

876 mîncăm dă nemînz.

872 hai să mîncăm [conj 4]

să mîncă și noi [conj 4], c-z veni prîzu „12”+

mîncărea dă nimîezi [subst] +

928 fâcem dă mîncăre dă isoravă „12”

măsa pentru două [subst]

pladnîvămî „12”+

705 [III] să mîncăm [conj 4] dî nahezî! +

aj te xas deșudondî! +

773 să mîncăm [conj 4] dă nahezî „2”

762 mîncăm dă douășpe

728 stau [1] la masă dî namîezi

784 mîncăre d-amînzăz [subst]

833 mîncăm d-amînzăz

182 mîncăm dă amînzăz

605 mîncăm dî-amînzăz

mîncăm d-amînez, mîncăm amînezu

êbêed [subst]

143 mîltău xarnăz [inf]

102 să mîncăm de-amînzăz [conj 4]

105 prîz, gustăre [subst], yustîam; gúst [1] +

130 mîncăm de-amînzăz, [κ] de-amînzăz

mîncăm dî-amînzăz

235 mîncăm d-amînzăz „12”

250 mîncăm d-amînzăz

284 să gustărîm [conj 4] „12”+

272 —

279 —

287 êbêdelneç [6] +

228 —

226 —

219 —

260 —

316 mînzăzătî [1] „12-1”

310 mînzăzătî [1] +

325 mînzăzăm

334 gustăresc [1] „12”

346 mîncînc [1] dî-amînzăz

349 gustîez [1] „12”

362 gustăm

386 am mîncăt [perf 1] dî-amînzăz

na poîudne îisbi [inf]

414 stăm la masă dî-amînzăz

520 stăm la masă dî-amînzăz

551 stăm la masă la anăd +

537 mîncări, ~ la amînză [subst] „12”

574 [II] stăm la masă dî-amînzăz

575 mîncăm anînză +

531 mîncăm la douăsprădăși

682 stăm la masă

791 —

836 mîncărea d-amînzăz [subst]

871 mîncăm de amînzăz +

877 —

997 —

MÎNCĂCIOS

[4057]

I. Întrebare indirectă.

II. 219. „Se zice copiilor”.

260. „fólġa [e cel] care mîncă qlúpav, ca lúpġi.

279. „dúflaș i se zice în armată celui care capătă porție dublă”.

284. 325. Vezi nota precedentă.

346. „Se zice unui copil”.

682. ai mîncat pân-a dat din tîni-afară.

728. párcă ieġ dġebu ‘căpcăun’.

769. a lăcomit, a mîncat în neștire.

987. a băgăt ġiel ca o vită.

02	[x] poi-ila
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

ÎNFIG (FURCULIȚA ÎN CARNE)

[4060]

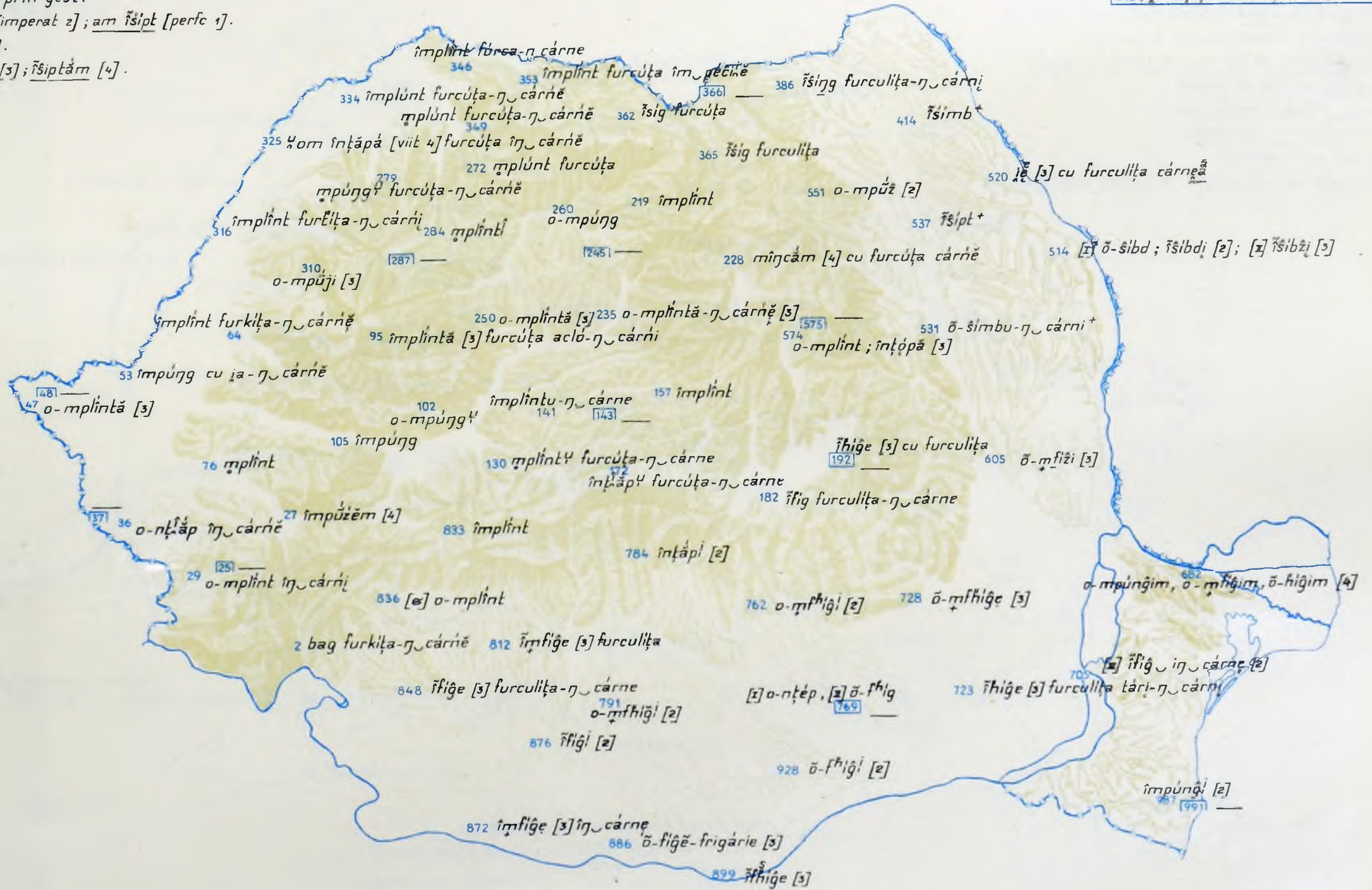
I. Întrebare indirectă și prin gest.

II. 414. îșiîgî [z]; îsimbi [imperat z]; am îșipt [perf 1].

531. îsimbi-η_cârni [z].

537. îșipt [z]; ō-siptâ [z]; îșiptâm [4].

ISTROROMÎNI
02 [x] zבודés pirunu-n cârni
AROMÎNI
010 hiq' furculița tu carne
MEGLÉNSOMÎNI
012 ay anțap bănela an cârni

346 împlînt furca-η_cârne
 353 împlînt furcúța im_pécîhē
 386 îșiîg furculița-η_cârni
 334 împlînt furcúța-η_cârniē
 366 îsig furcúța
 414 îsimb +
 325 Hom ințápá [viit 4] furcúța in_cârniē
 365 îsig furculița
 520 [z] cu furculița cârniē
 272 împlînt furcúța
 551 o-mpúž [z]
 279 mpúng' furcúța-η_cârniē
 219 împlînt
 537 îșipt +
 260 o-mpúng
 228 mîncâm [4] cu furcúța cârniē
 514 [x] ō-sibd; îsibdi [z]; [x] îsibzi [z]
 310 o-mpúji [z]
 287 —
 245 —
 250 o-mpîntă [z]; 235 o-mpîntă-η_cârniē [z]
 575 —
 531 ō-simbu-η_cârni +
 95 împlîntă [z] furcúța aclo-η_cârni
 574 o-mpînt; ințópă [z]
 53 împúng cu ia-η_cârniē
 1481 —
 47 o-mpîntă [z]
 102 împlîntu-η_cârne 157 împlînt
 141 [143] —
 105 împúng
 130 împlînt' furcúța-η_cârne
 192 —
 605 ō-mpîfiži [z]
 76 împlînt
 130 împlînt' furcúța-η_cârne
 ințáp' furcúța-η_cârne
 182 îfiîg furculița-η_cârne
 37 36 o-nțáp in_cârniē 27 împúžem [4]
 833 împlînt
 784 ințápi [z]
 29 o-mpînt in_cârni
 836 [e] o-mpînt
 762 o-mpîfiži [z] 728 ō-mpîfiže [z]
 2 bag furkița-η_cârniē 812 împîfiže [z] furculița
 848 îfiîg [z] furculița-η_cârne
 791 o-mpîfiži [z]
 876 îfiîgi [z]
 928 ō-mpîfiži [z]
 872 împîfiže [z] in_cârniē
 886 ō-fiîgē-frigárie [z]
 899 îfiîgē [z]
 705 [x] îfiîg in_cârniē [z]
 723 îfiîgē [z] furculița tári-η_cârni
 602 ō-mpîngim, ō-mpîngim, ō-fiîgim [4]
 705 [x] îfiîg in_cârniē [z]
 807 [991] —
 807 împúng' [z]

BUCĂȚAR

[4062]

I. Întrebare indirectă.

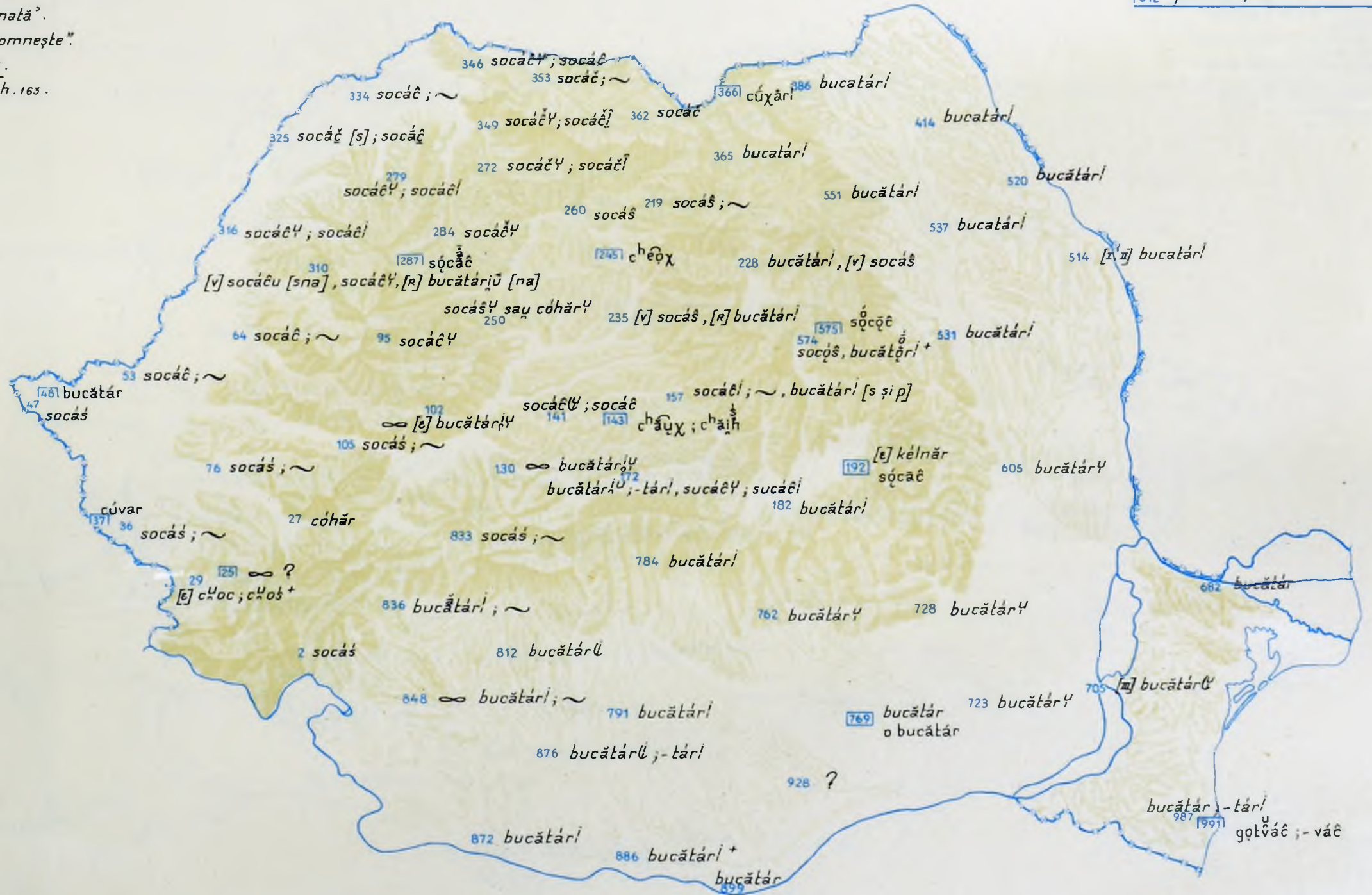
II. 29. *la cătări* 'la armată'.

574. „*bucătări* e pe domnește”.

886. *să iaș pă la nunț*.

III. Cf. ALR I, vol. I, p. 82, h. 163.

ISTOROMÎNI
02 [v] cуox ^o ; doj cуox
AROMÎNI
010 māyirgi; -gād
MEGLEOROMÎNI
012 gutuvăc; ~

O CIOZVIRTĂ DE MIEL

[4072]

I. *Întrebare indirectă: Când tăiați un miel, după ce l-ați jupuit, îl împărțiți în două, apoi fiecare jumătate iarăși în două. Cum numiți câte o parte din aceste patru?*

II. *130. copătă de carne de nêl.*

192. spăta: a da dinnainte; pŭlpa: a da dindărăt.

310. um picôr dă iedŭ, dă mnêlŭ.

325. a pătra părțē d'înt-o uajē, d'înt-om mnêl.

353. o pătrârle d'ê pēciā d'ê mnêl.

414. „miel e mai frumos decît nêl”.

574. „PICIORUL e partea dinapoi; LOPĂȚICA, partea dinainte”.

605. „bŭtur: piciorul dinapoi”.

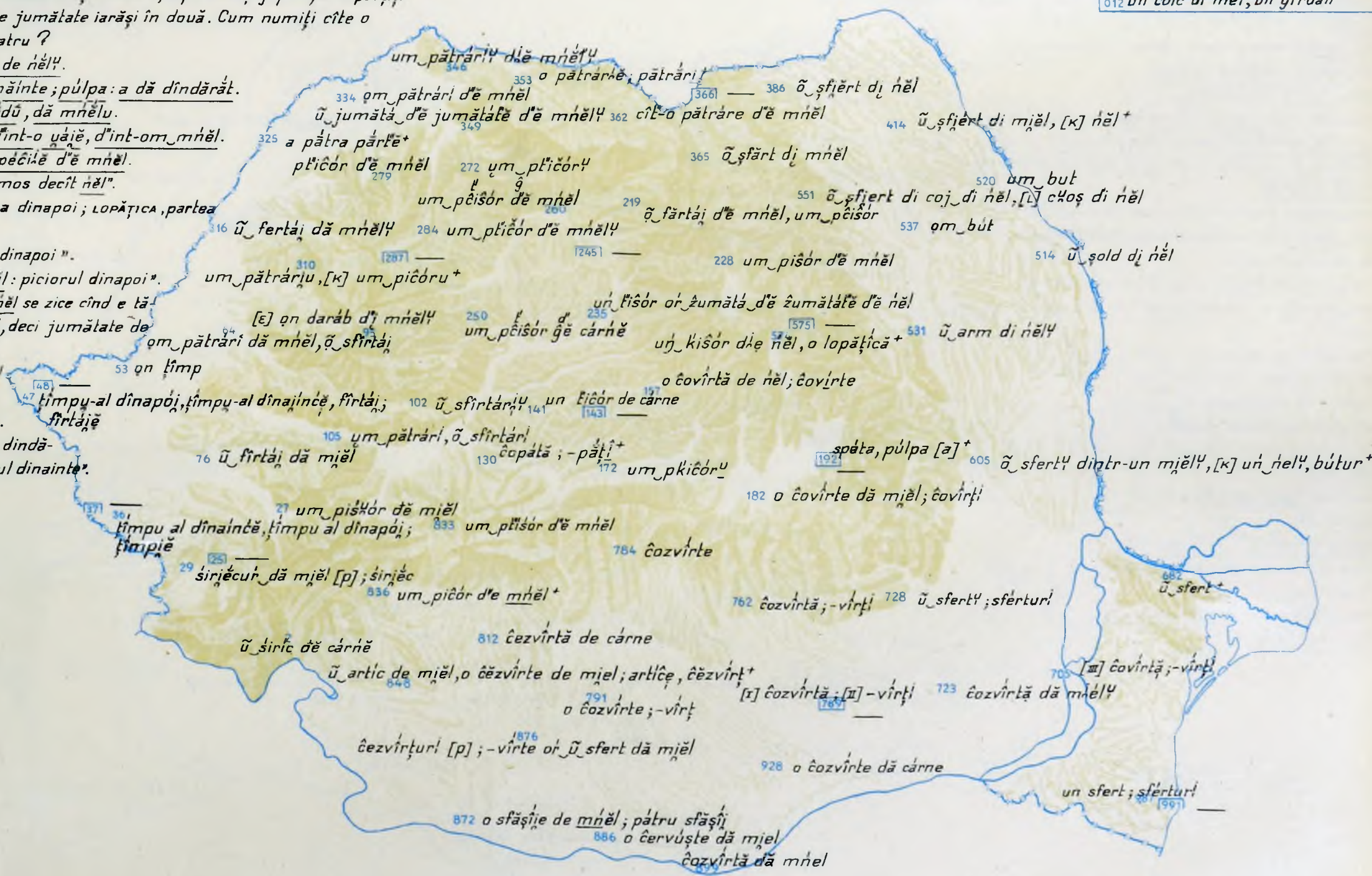
682. „o pŭlpă di miel: piciorul dinapoi”.

836. „cēzvîrte d'ê mnêl se zice cînd e tăiat mielul pin două, deci jumătate de miel”.

848. „artic e piciorul dinapoi; cēzvîrte, piciorul dinainte”.

012. „colc e piciorul dindărăt; gîrdan, piciorul dinainte”.

ISTOROROMÂN	02 [x] <u>um cvărăt de mlē</u>
AROMÂN	010 <u>ciroc di nêl</u>
MELLENROMÂN	012 <u>un colc di mef, un gîrdan</u>

TOCANĂ

[4073]

I. *Întrebare indirectă*: Cum numiți mîncarea făcută din bucăți de carne prăjită în cratiță, cu ceapă și cu cartofi?

II. 2. „*locănă* - carne locată mărunt, cu orez etc.”

29. *punim cărni să să frigă.*

172. „*locănă* = friptură”

192. „Se zice: am prăji *cârnea* am făcut *tocană*”.

219. *din cîrnă d'ê porc: d'imînîs cîrnia și o pui țîlăboș și pui ușore d'ê porc sau slănină și să friză laolaltă.*

235. „*GUIAȘUL* e cu cartofi; *TOCANA* fără cartofi”

250. „*locănă* din carne de oaie; *cîrnă friptă* de porc, miel etc.”

279. „Cuvîntul *locănă* l-a auzit de la jandarmi”

325. „*guiașos* cu cartofi; *popricăș* fără cartofi”

362. „Cînd se taie porcul vara și sînt călduri mari, *carnea* se frige toată, ca să nu se strice. Această se cheamă: [e] *locănă d'ê cîrnă*”.

551. Vezi *Texte dialectale* (ALRT II), pag. 211.

833. *cîrnă sîrtă țî sălu ței*. [Se face din carne de oaie. Se păstrează în puțină.]

836. „*locănă* fără ceapă; *popricăș* cu căpă multă”.

ISTROROMÎNI
02 [x] <i>zabila</i> , [κ] <i>gulaș</i>
AROMÎNI
010 <i>jăhnie</i>
MESELENOROMÎNI
012 <i>janîia</i>

FASOLE PRĂJITĂ

[4075]

I. Întrebare indirectă : Cum îi ziceți la fasolea gătită cu ulei sau cu unsoare ?

II. 2. „Felul din urmă e cu rîntăș”.

36. „Se face numai borîndău dă păsulă, o mîncare mai groasă, și dărmă dă păsulă”.

[37]. Cuvîntul prjen are accent urcător pe r.

[48]. Vezi răspunsul de la h. următoare.

95. [*] măzîne, [**] măzini, [x] măzini.

105. „Mazărea propriu-zisă se numește borș”. Nu prea au.

[143]. bouñălăvnt “ciorbă de fasole”.

250. „Se numește fasole năcrită cea pregătită cu carne și cu rîntăș”.

260. „cu oloi sau cu ușore. Se face și fasole-năcrită”.

272. „Mazărea propriu-zisă se numește măzire ieșurească”.

284. „Cea de post se face cu oloi; cea cu carne se numește fasole cu cont”.

[287]. pôsūilēveș “supă de fasole”

346. „Fasolea se numește mădăre”.

836. „Se numește și culumeșă”.

886. „Sau fasuj ćorbă”.

ISTOROMINI	
02	[x] faj ^o na salătu
AROMINI	
010	—
MEGLENOROMINI	
012	—

SARMALE

[4077]

I. Întrebare indirectă.

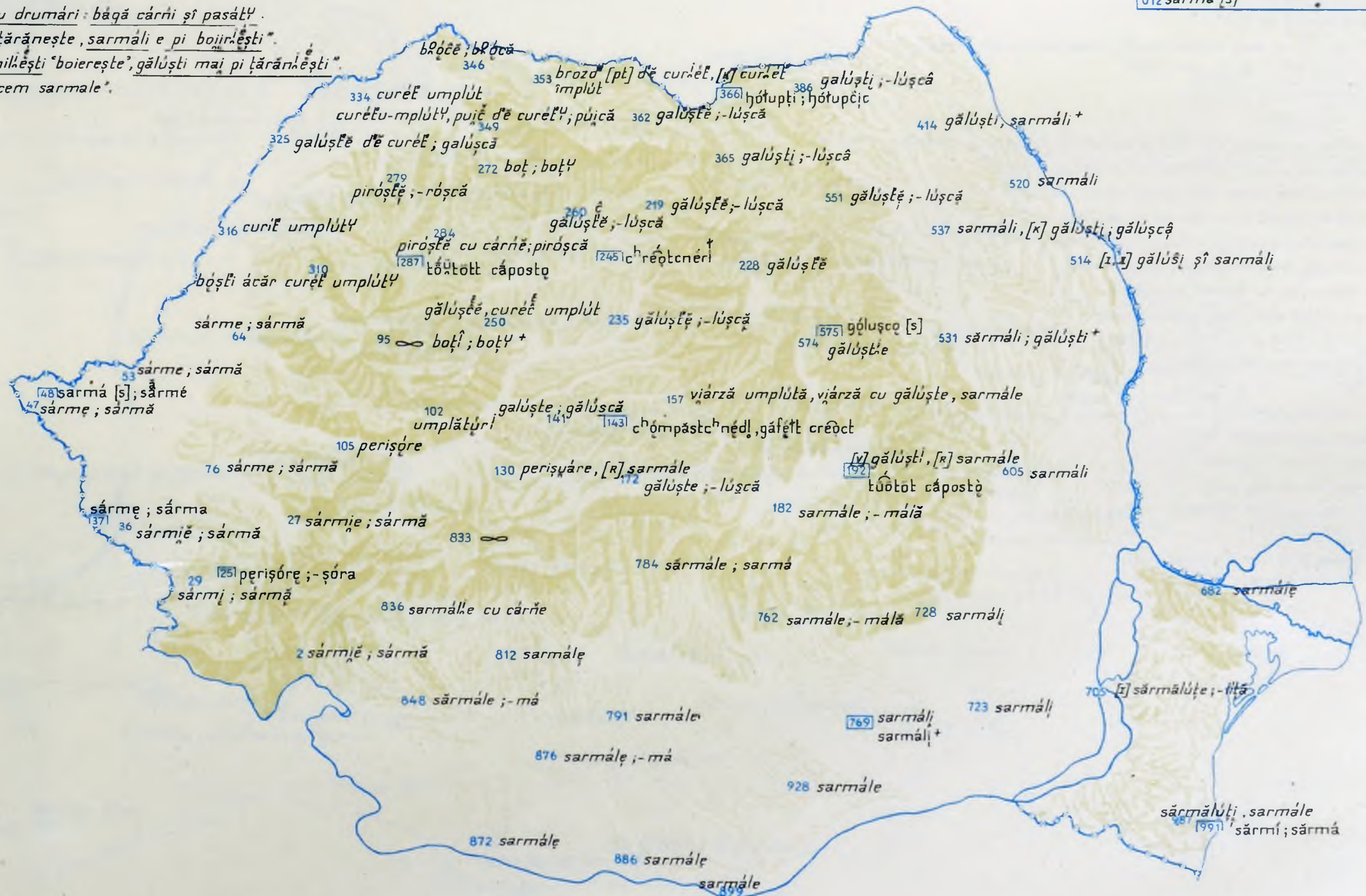
II. 95. *crișeni fac* Ψ , *spûru drumâri: băgă cărni și pasăți* Ψ .

414. „*găluști se zice țărănește, sarmali e pi boierăști*”.

531. „*sarmali e pi familăști “boierește”, găluști mai pi țărănești*”.

[769] *cără sarmali “facem sarmale”*.

ISTOROMÎNI
02 [x] <i>polpete de verze</i>
AROMÎNI
010 <i>sărmađ</i>
MEGLÉNOROMÎNI
012 <i>sarmă</i> [s]

JUMĂRI (DE OUĂ)

[4082]

I. *Întrebare indirectă* : Cum numiți mîncarea făcută din ouă bătute și prăjite în untură ?

II. 2. Informatorul [x] admite că se zice și uouă fripcă.

386. „Cu slănină, cu smîntînă, cu unt sau cu untură”.

1769. „Ouă prăjite”.

836. „Întregi sau bătute, tot okiuri se numesc”.

012. Informatorul a mai adăugat sensul următor al acestui cuvînt : con li pun la firtura pițoșarili di bou dimineasta, rățeaști, s-fați căigăna ; spunim și pelti.

02	[x] ITROROMINI
	[x] frita de oșor
010	AROMINI
	—
012	MEGLINOROMINI
	căigăna

(CARTOFI) FĂINOȘI

[4090]

I. *Întrebare indirectă.*

II. 192. *cî să tercujesc.*

250. *barabou fărinos* [s].

284. *să fărinoșază.*

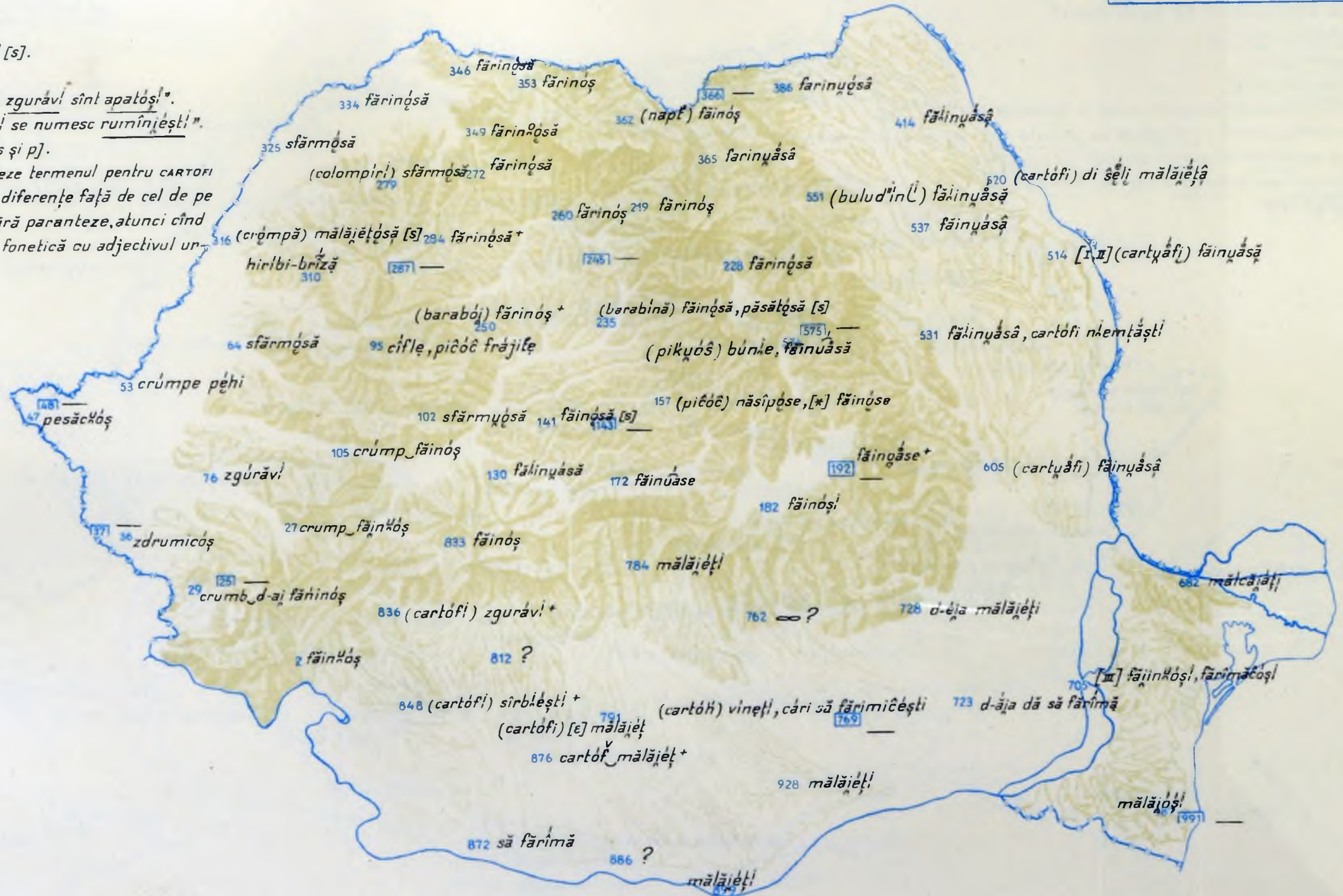
836. „Cei care nu sînt *zguravi* sînt *apatosi*”.

848. „Cartofii *măi tari* se numesc *rumînjești*”.

876. *cartof mălăieț* [s și p].

III. Am dat între paranteze termenul pentru **CARTOFI** atunci cînd prezintă diferențe față de cel de pe h. precedentă sau, fără paranteze, atunci cînd formează o unitate fonetică cu adjectivul următor.

02	ISTROROMÎNI
	[v] <i>cumpir ripar</i>
010	AROMÎNI
	(<i>combar</i>) <i>fărinoși, stărnăroși</i>
012	MEGLENOROMÎNI

(CU) FĂCĂLEȚUL

[4103]

I. Întrebare indirectă.

II. 192. „făcăleț se numește sucitorul cu care se întinde foaia pentru tăiței”.

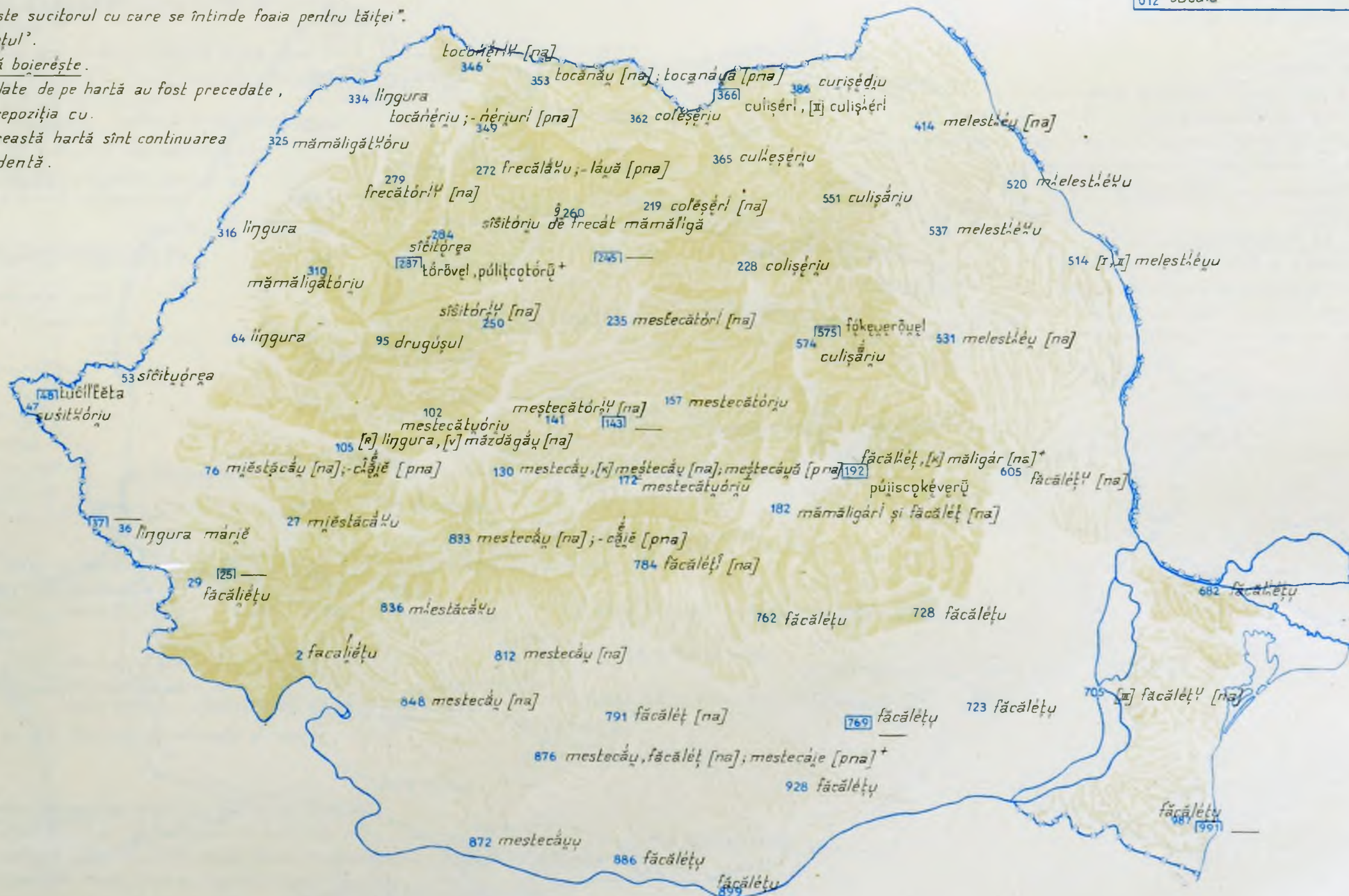
1207. *lôrövel* ‘cu făcălețul’.

876. *făcăleț [e] mai pă boierește*.

III. Substantivele articulate de pe hartă au fost precedate, aproape toate, de prepoziția cu.

Răspunsurile de pe această hartă sînt continuarea celor de pe h. precedentă.

02	[x] bātu	ISTOROMINI
010	șțala	AROMINI
012	sucăla	MEGLENOROMINI

TĂPȘESC (MĂMĂLIGA)

[4104]

I. *Întrebare indirectă* : Ce faci cu mămăliga cînd, după ce e gata, o bați cu lingura sau cu altceva, ca să se îndese ?

II. *27. cu lingura*.

130. „Cu un cuțit de lemn”.

141. După cuvîntul *lemn* informatorul a mai rostit cîteva cuvinte, de aceea nu are -l.

250. o *copoșim* [4] cu *briză* = se pune un rînd de mămăligă, un rînd de brînză și se dă la cuptor.

1366. „Se tăpșește cu un *copișt* - *topățcă*”.

537. cu *lopățica*.

836. ca să ștee rotată pe masă.

848. „CĂRPĂTORIUL e un fel de lopată rotundă”.

III. *În punctele* : 36. 47. 53. 64. 76. 279. 316 mămăliga nu se tăpșește, căci e moale; se scoale cu lingura din ceaur. Vezi h. următoare sub II.

ISTROROMINI
02 [x] cu știca pohladēs polēnta, [k]zihladēs
AROMINI
010 —
MEGLENOROMINI
012 —

TERCI

[4105]

I. Întrebare indirectă: Cum numiți apa în care a fiert mămăliga și pe care o scurgeți din ceaur, dacă e prea multă, înainte de a mesteca mămăliga?

II. 29. „Mai demult se lăsa apă în mămăligă, nu se scurgea”.

95. „[ɛ] *ćir* : [ɪ] *ćirulu-Ń* mulc*el*Ń. *Ćirul* e mămăliga lungă făcută din făină de grâu, de porumb etc.”

141. *ă* scurs *ćir* dim mămăligă.

192. „Cînd e apă multă la făcutul mămăligii, *luom* afar *t.ćerć!*; ba-l și mîncăm cu zahăr”.

279. „[ɛ] *ćir*Ń se face din făină de secară; servește la lipit”.

334. *ćir* se numește, în bațjocură, mămăliga mai subțire”.

1366. Informatorul, întrebat dacă nu îi zic terciului *ćir*, a răspuns că zic și *ćir*.

414. „Se bea *śir* pentru durere de piept”.

682. „*ćir* se numește apa cu făină din mămăligă după ce aceasta a fiert puțin”.

791. „[ɛ] *ćir* : făc*uș* un *ćir* dă mămăligă, se zice cînd nu e bună mămăliga”.

812. „*ćirul* e apa cu făină de porumb, care se pune la fiert înainte de a pune în ea făina pentru mămăligă: *iă-să* mai bună cu *ćir*”.

836. „[ɛ] *ćir* = făina crudă din mămăliga care n-a fiert destul sau din mălaiul care nu e destul de copt”.

872. [ɛ] *ćir* = făina de grâu fiartă, care servește de clei de cojoače.

012. si da la porc.

III. În punctele în care nu se știe de terci, mămăliga se face în felul următor: Se pune apă-cu puțină sare - la fiert într-o oală. Cînd apa clocotește, se ia în mîna stîngă făină de porumb și se lasă să se strecoare încet printre degete în apa clocotită, pe cînd cu mîna dreaptă se mestecă cu o lingură de lemn sau cu sucitorul. Mămăliga aceasta e gata în cîteva minute și nu are

TERCI.

02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MĂGLENOROMÎNI

FLORICELE

[4109]

I. *Întrebare indirectă: Boabele de porumb prăjite deasupra focului, plesnesc, se fac albe și sînt bune de mîncat. Cum le numiți?*

II. 219. „*puișe se numesc grăunțele care nu sar*”.

[245]. „*Se zice măr μάργη kécăș, dar e mai bine măr pōiη kécăș*”.

250. „*Se fac în sur gē drodH*”.

284. *făcēn cocōș cu cūru*.

414. *făsi cHōș*.

682. *cuățim păpușoi în căuun*.

[769]. „*porumbo parnō ‘porumb alb’*”.

Floricelele se fac din porumb alb”.

886. *făcem floricele cu țigănița*.

928. [*Porumbul*] *să-florește*.

ISTROROMINI
02 [x] fritule de frmentin
AROMINI
010 —
MESSECIOMINI
012 bāpki albi; bāpcă

LĂTURI

[4121]

I. *Întrebare indirectă: Cum numiți apa unsuroasă în care femeia a spălat vasele?*

II. 36. *să pun în lături la porș; făsem lături cu țăriță la porș.*

76. „făsem lături cu spălăturiți, adică se mai fierb cartofi, sfeclă etc. și se adaugă țărițe”.

220. [x] *hilbe, așa zîșe bătrîni.*

[287]. „Apa în care s-au spălat vasele și s-au adăugat 325 lături țărițe se numește mōșlîc”.

520. *di dat la p'orș.*

010. „lătură se mai numește murdăria de pe rufe, de pe haine, de pe mîini etc.”.

ISTOROMÎNI
02 [x] pomîile [a]
AROMÎNI
010 lături +
MEGLIENOROMÎNI
012 lătură [s]

TAIE (PORCUL)

[4124]

I. Întrebare indirectă.

II. 47. fășem pomăna p^horsilor.

325. n-am omorît porc.

ISTROROMINI
02 [ɥ] tãla p ^h orcu
AROMINI
010 tãlã-l porcul
MEGLENOROMINI
012 jungi ia porcu

tãie p^horcu
[199] zãculi prãsetu

(SÎNGELE) ȚIȘNEȘTE (DIN PORC)

[4126]

I. Întrebare indirectă.

II. 250. Informatorul obișnuit aprobă forma dată de informatorul ocazional.

oio. sîndă [sna].

02 [x] sâja-l stečă
010 ansare sînda +
012 sînzili prășnești

(UNTURA) SE SLEIEȘTE

[4131]

I. Întrebare indirectă.

II. 141. După slăjit a urmat un cuvânt, de aceea nu s-a rostit -y.

02	ISTROROMÎNI [x] slanina răce se scrupnê
010	AROMÎNI ligda-nglăță
012	MEGLENOROMÎNI si-nclăgă

PLĂMÎNI (DE PORC)

[4133]

I. Întrebare indirectă: Ce este înăuntru, în porc? Informatorul a înșirat: ficat, inimă, splină, plămîni, mațe etc. Pe măsură ce rostea informatorul diferiții termeni, ei erau notați de anchetator pe fișe.

II. 848. boșoği-s la ficăt.

ISTOROMÎNI
02 fa bubrije; un bubriç
AROMÎNI
010 plămuñi
MEGLENOROMÎNI
012 drobu alp [s]

FICAT (DE PORC)

[4134]

I. Întrebare indirectă. Vezi întrebarea de la h. precedentă.

II. [25]. În cuvântul *cîrne* accentul e pe silaba inițială.

537. „*măjurîli* [pa] se numesc plămîinii cu ficatul laolaltă”.

ISTROROMINI
02 [x] <i>ficăți</i> [p]
AROMINI
010 <i>hicat</i>
MEGLENOROMINI
012 <i>drabu negru</i>

SÎNGERETE

[4137]

I. Întrebare indirectă : Cum numiți cîrnatul umplut cu sînge ?

II. 1251. Accentul e pe silaba inițială .

27. [s] sîzēriēt [p] 'cîrnați groși'.

[37]. Cuvîntul cîrvi are accent coborîtor pe r.

47. „Din sînge, orez și slănină”.

64. „Din sînge, orez și jumări”.

130. „Li se zice sîngerētī, dar nu se fac cu sînge : sîngēle il aruncăm”.

172. „Sîngele se aruncă : aja-i viháța puorcului”.

182. „Sîngele se aruncă ; e păcat să-l mănînci : e viața porcului”.

219. „Puțini înși fac”.

250. „De fapt e lobă, făcută cu sînge și cu carnea grasă de la grumazul porcului”.

272. „Un informator ocazional susține că vēreșŭ e unguerește”.

310. „Din sînge, plămîni-⁵³ sîjărăēt ; ~ și ficat”.

316. „Nu se mai face”.

362. „Din rînză”. De fapt e lobă umplută cu sînge .

414. implūtă cu sîzi și cu crupi cobásița od cîrvi⁺ di hrișcă .

537. kîștili să umpli cu uriez și cu cărni și-o liacă di sîzi .

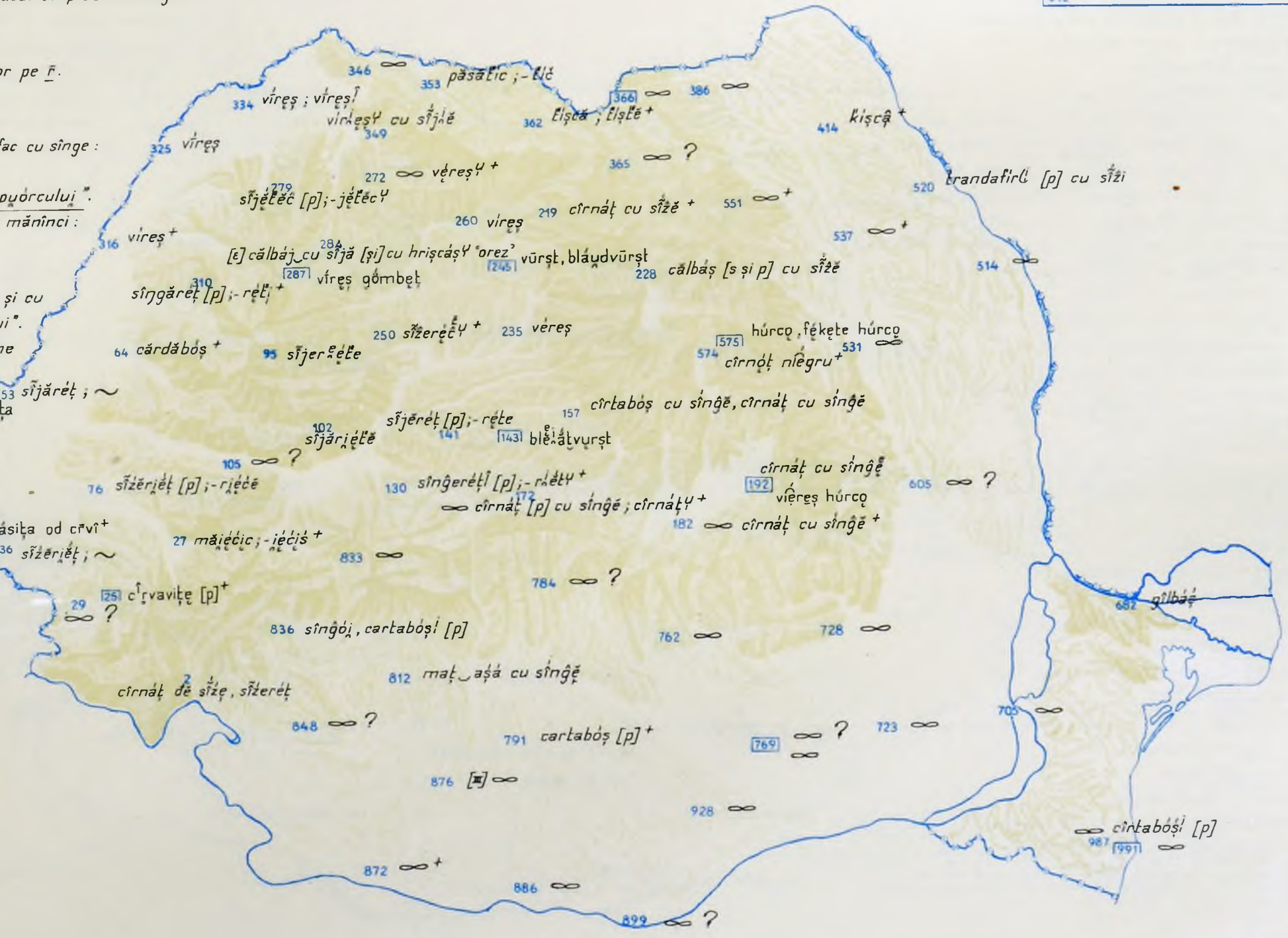
551. aișa sîzili și zvîrlim .

574. „Din ficat, plămîni și sînge”.

791. „Rar se fac”.

812. „Sîngele se aruncă”.

02	[x]	budile [p] ; -dila
010	—	AROMINI
012	—	MEGLENOROMINI

TOBĂ (DE PORC)

[4138]

I. Întrebare indirectă.

II. [37]. *nădēvamo bŭrăq̄le* 'umplem burțile'.

64. „Din jumări, sînge, slănină”.

95. „A văzut la învățătoare”.

182. „Stomacul porcului se toacă și se pune în *cîrtabôși*”.

228. „Umplută cu sînge sau cu ficat, plămîni, piper etc.”

235. *Ēișca ēj mǎre* 'burta', *Ēișca ēj nicǎ* 'mațul gros'. 325. *Ēișca [a], bŭrșōit* +

250. Informatorul [III] nu știe că s-ar face tobă de porc în sat. Informatorul [I] zice că se face.

260. „*beșica* umplută cu șorici se numește *caș de porc*. *Burta* umplută cu păsat, orez, sînge, carne grasă se numește *țaraișcă*”.

284. „Din carne, orez sau păsat”.

[287]. „*dômor* = stomacul umplut cu carne și orez, *dîsnôfŭșōit* = *pielîța osînzei* umplută cu șorici, *bucăți* din capul porcului etc.”

325. „*Ēișca cê umplŭtǎ* cu *nișcǎș* 'orez'; *bŭrșōit* umplut cu carne”.

346. „Se umple cu urechi, jumări, orez”.

362. „Nu se prea face”.

[366]. *caljŭ* 'stomacul porcului'.

520. *buftac* 'stomacul porcului'.

537. *buft* 'stomacul porcului'. umpliem *buftu*: *făsim d'ôbǎ*.

551. [Stomacul porcului] îl *tocănam* și-l *pŭnim* tot în *ĒișĒi*.

[575]. „Se umple cu orez, plămîni, ficat, sînge”.

705. *dîn kișcǎ* 'stomacul porcului'.

762. *am umplu bŭrta*.

769. „TRAISTA e lîngǎ *stomac*”.

876. „Umplutura se face din *șoricē, ficat, sînge, carne slabǎ*”.

012. *baba* si *amplǎ* cu *carni drubitǎ, drobu alb, uris, cu sonzi* di porc *proaspit*; *mațu gros* si *manancǎ* la *vădiță*.

ISTROROMINI	02 [v] <i>martadela</i>
AROMINI	010 <i>pântic di porcu</i>
MEGLIENOROMINI	012 <i>dăadu di porc</i>

tobă
bahur

(CARNE) VÎNOASĂ

[4143]

I. Întrebare indirectă.

I. 27. „*pierloșină* - o piele ca pînza”.

95. „*liamnósă* e carnea bătrînă”.

836. *așă* - i *đițem* : *ferfeliță*.

02	[x] <i>cârna plîra de jile</i>
	AROMÎNI
010	—
	MEGLENOROMÎNI
012	—

(APĂ) SĂLCIE

[4148]

I. Întrebare indirectă.

II. 172. „[e] sălcie se zice despre mîncare, cînd nu are gust”.

284. ap-amără.

362. „Adică de la baltă”.

531. [e] sălcii e apa cînd nu e nici caldă, nici rece.

537. n-ari guz_bun_apa_asta, apă sălcii.

02 ?	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLINOROMÎNI

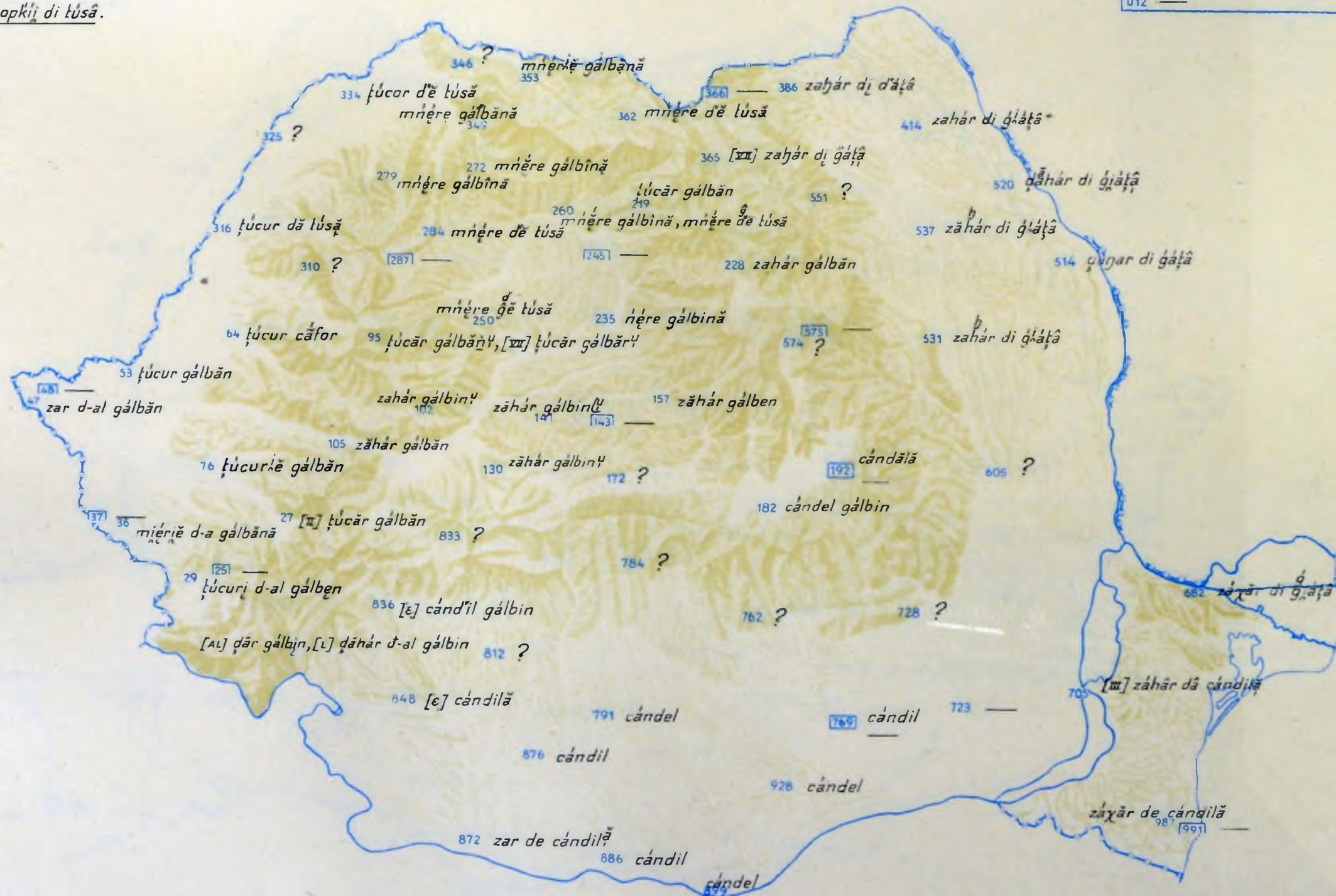
(ZAHĂR) CANDEL

[3665]

I. Întrebare indirectă.

II. 414. cumpărăm la copkij di lúsă.

02 ?	ISTROROMÎNI
010	AROMINI
012	MEGLENOROMÎNI

SCORTIȘOARĂ

[3658]

I Întrebare indirectă.

II a. țimăt nêbătut, țimăt bătut.

759. „lau fetele în gură, dă le miroase gura”.

02	?	ISTROROMÎNI
010	—	AROMÎNI
012	—	MEGLENOROMÎNI

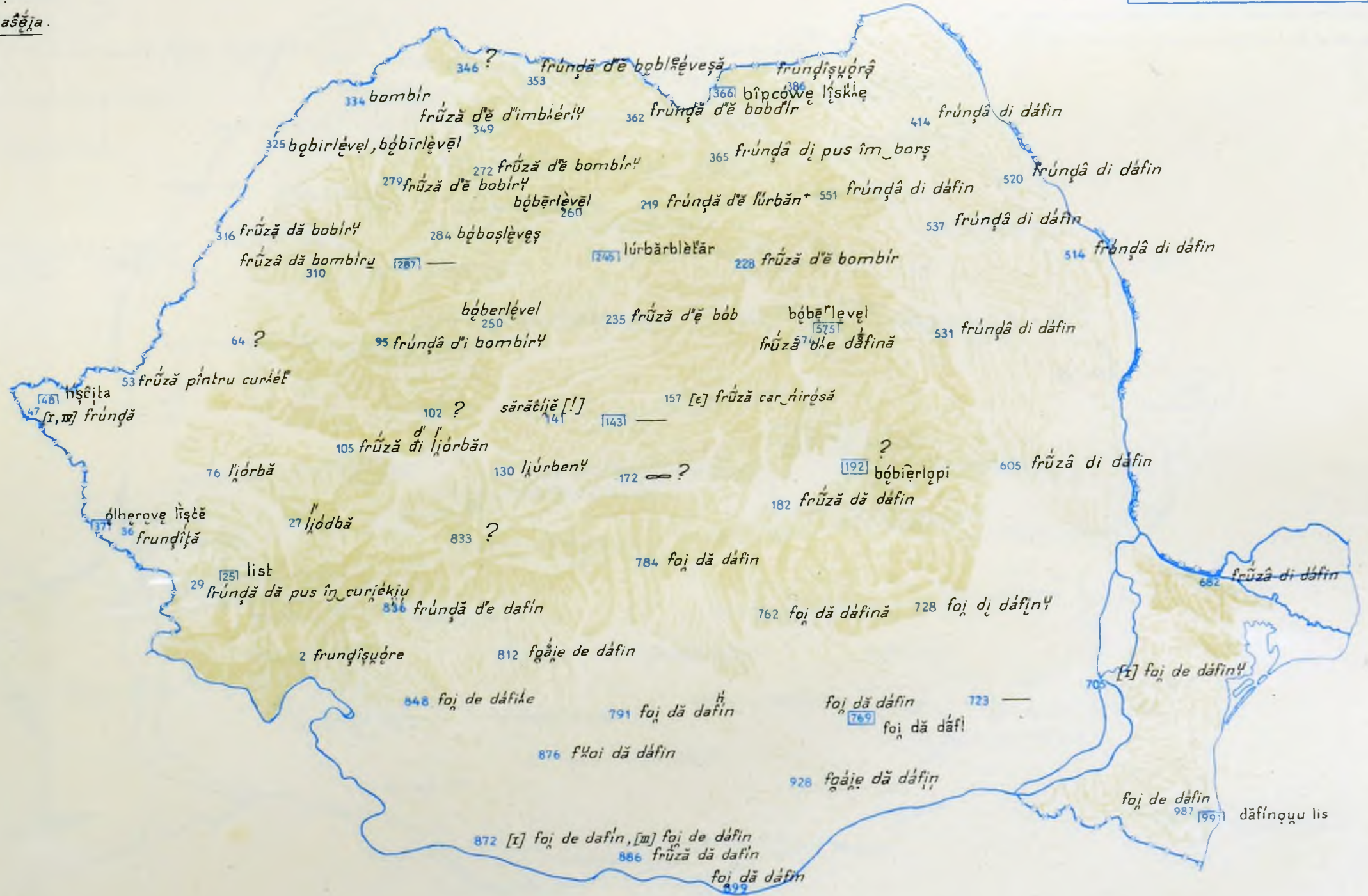
FOI DE DAFIN

[3659]

I. Întrebare indirectă.

II. 219. la noi o părăsît așeja.

ISTOROMÎNI
02 [v] iavorica
AROMÎNI
010 —
MEGLENOROMÎNI
012 —

TABAC (DE PRIZAT)

[4294]

I. Întrebare indirectă.

02	[x] tabăc de năs
AROMINI	
010	—
MESELENOROMINI	
012	bărnut

RUFE MURDARE

[3263]

I. Întrebare indirectă: Cum numiți rufele ce le aruncați de pe voi când vă primeniți?

II. [37]. Cuvîntul prlave are accent urcător pe r.

53. negre zicem dacă-s nălăuțe.

141. țipăm eştia negre de pe noi.

192. o sennes, leveti mogaři "[hainele] murdare le dezbracă".

228. țip di pe mine hainile sel negre.

260. țipă hainele el negre.

284. ă lăpădat hainele al negre.

346. arunc kemesilă negre.

362. țip lăpădăturile.

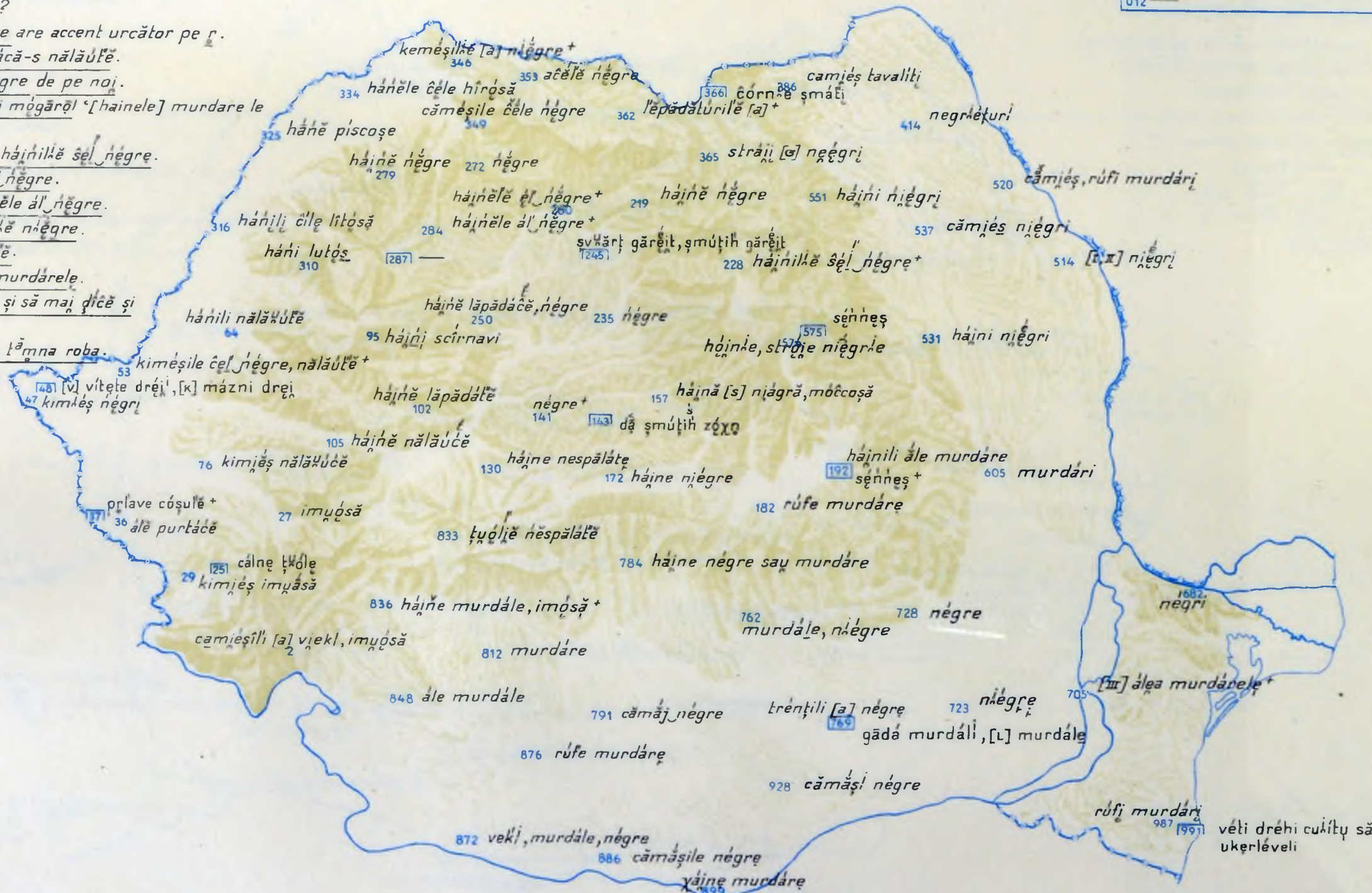
705. aruncă p-alea murdarele.

836. haine murdare și să mai dică și imoșă.

02. Hites î kă căsta lămna roba.

010. aruc di pi mine stranile.

ISTOROMÎNI
02 [ɣ] căsta lămna roba*
AROMÎNI
010 stranile [a] "rufele" +
MEGLENOROMÎNI
012

veti drehi cu ity să ukerleveli

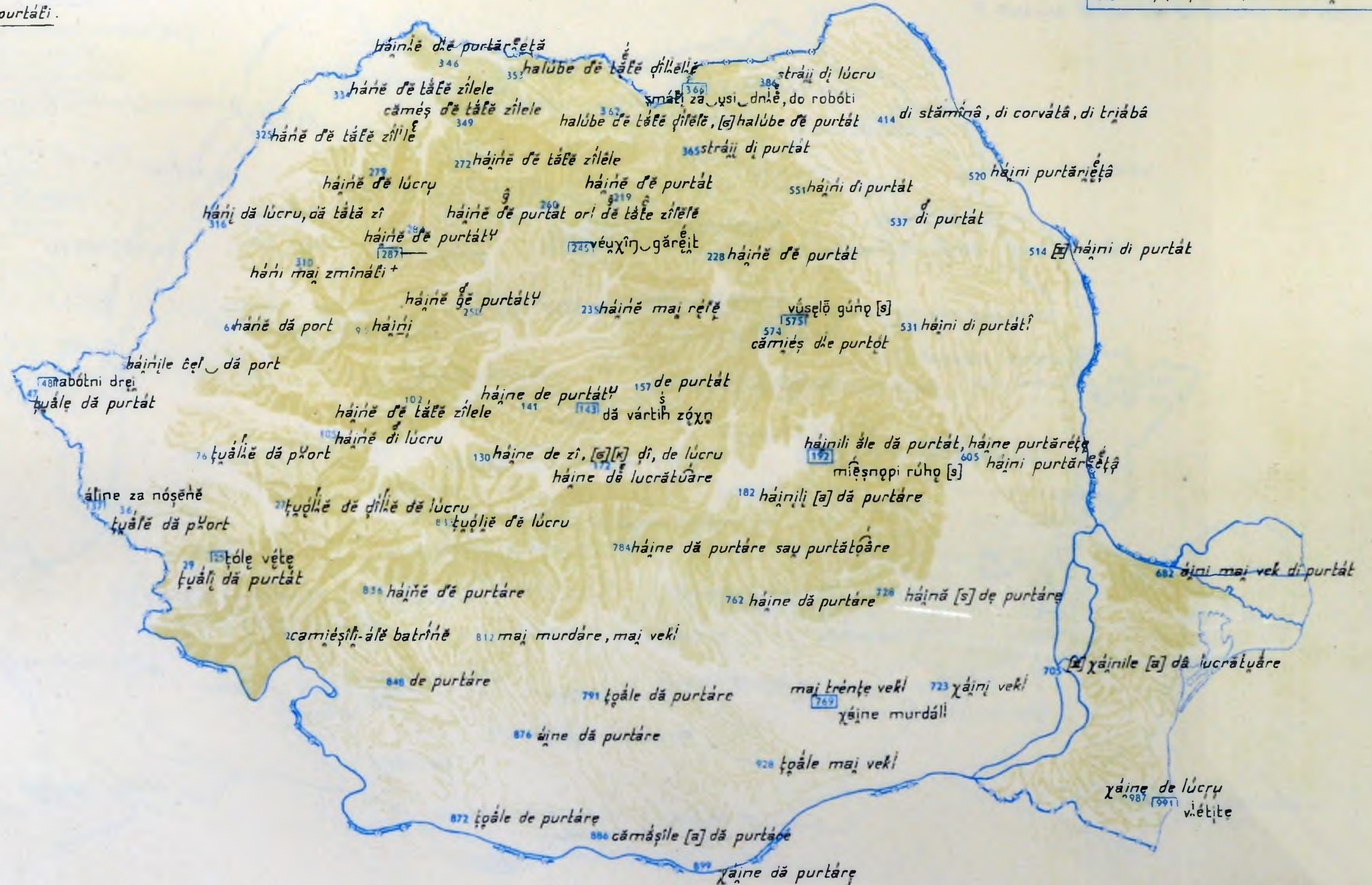
HAINÉ DE PURTARE

[3267]

I. Întrebare indirectă.

I. 310. mai zminăți - mai purtăți.

02	ISTROROMÂNII	[w] roba [sa] de saca zi, [x] de lucră
010	AROMÂNII	strane di purtare
012	MEGLINOROMÂNII	rubă [s] di purtări, di sfaca zușă

BOȚEȘTI (CĂMAȘA, HAINELE)

[3269]

I. Întrebare indirectă.

II. 76. nu ce pînă pră țuă lîe, că lîe zgîrșeșc!

1366. "Să nu se boțească".

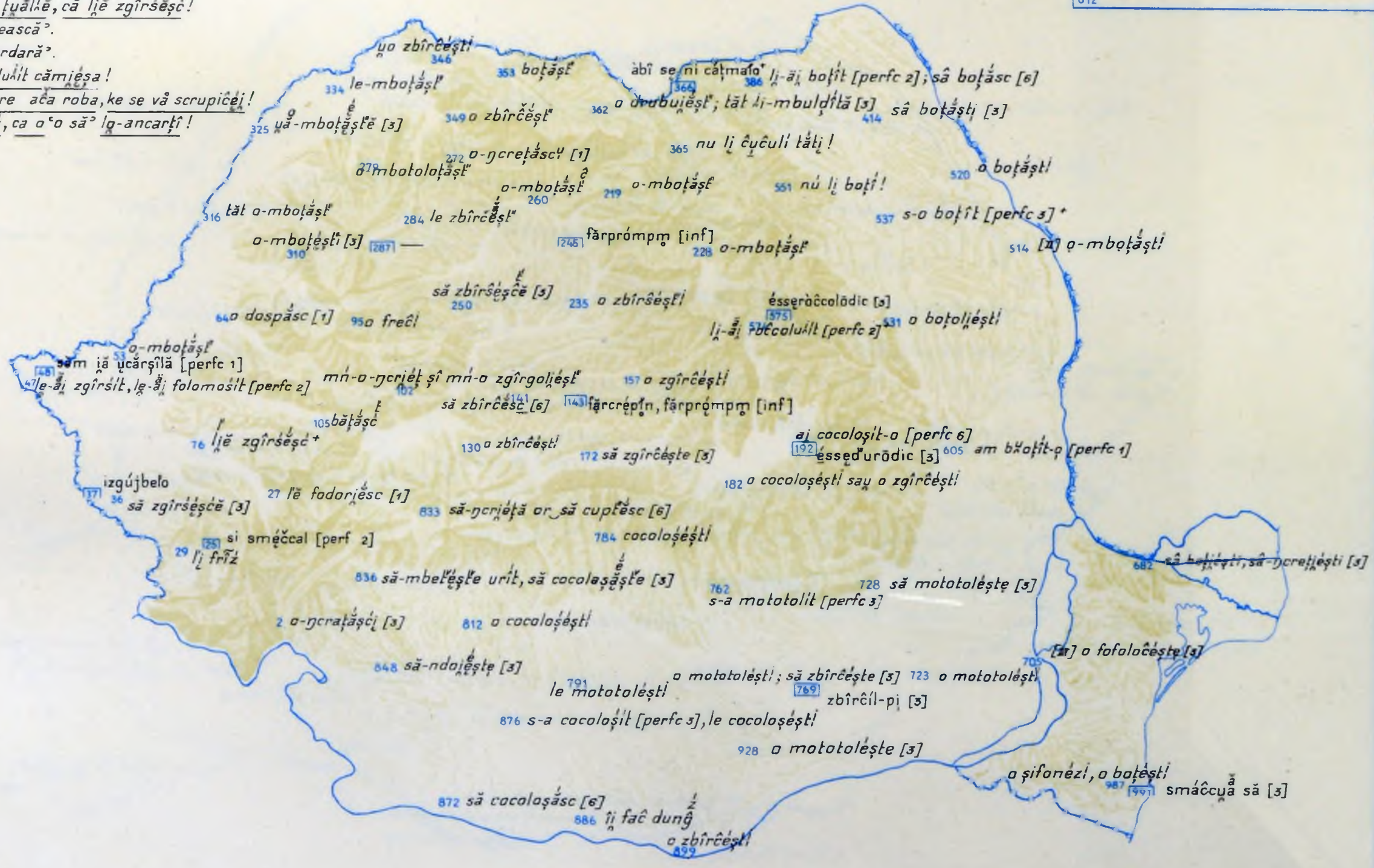
537. îi tăvălîță "murdară".

574. cum ț-aj roccolulîț cămîeșă!

02. [x] nu ședeă pre aca roba, ke se vâ scrupicēj!

010. nu șed pi stran, ca o "o să" lq-ancarțî!

02	[x]	ISTROROMINI	se vâ scrupicēj [viit 3] *
010	o	AROMINI	lq-ancarțî [viit 2] *
012	—	MEGLENOROMINI	

(FEMEIA SPALĂ) RUFĒ

[5310]

I. Întrebare indirectă.

II. 29. kimișli imușă "murdare".

47. să spal kimișli [pa].

55. ce-i albu dă spalăt.

[1743]. "ândărvăiș - cămăși și izmene; vâiș - rufe, în general.

172. bătē rufele. Pînă le spală și le bat cu maiul, le zic rufe; după ce se usucă, zic: adună hăinēle".

[192]. o ruvăcqt moșșo ki "spal hainele".

272. cîndu-s spalăle.

279. [x] hăinē dē piză.

310. lām "spălām" hăinile.

325. amū spalām hăinē.

[366]. perē jîncă șmăli "spală femeia rufe".

520. spălă rufili.

[769]. thol "spălă" al qadā.

833. mă duc cu hēlia la apă.

836. "rufe se spune boierește".

848. spălă la cămăș.

872. spălă rufe.

876. rufele [e] mai pā boierește; cămășile [e] mai pā țărănește.

912. li-am spilat albețli.

02	ISTOROMINI
	[a] dōline roba, [x] roba de jos
010	AROMINI
	strāne
012	MEDIANOROMINI
	albețli

[48] rîzite [pa]

[37] vęș

[29] kîmjēșli [pa]

[25] țāōle

[769] rufili [pa]

[769] rufi al qadā

[99] rufe

[99] drēhite, rîzite [pa]

CIOARECI

[3316]

I. Întrebare indirectă și prin gest.

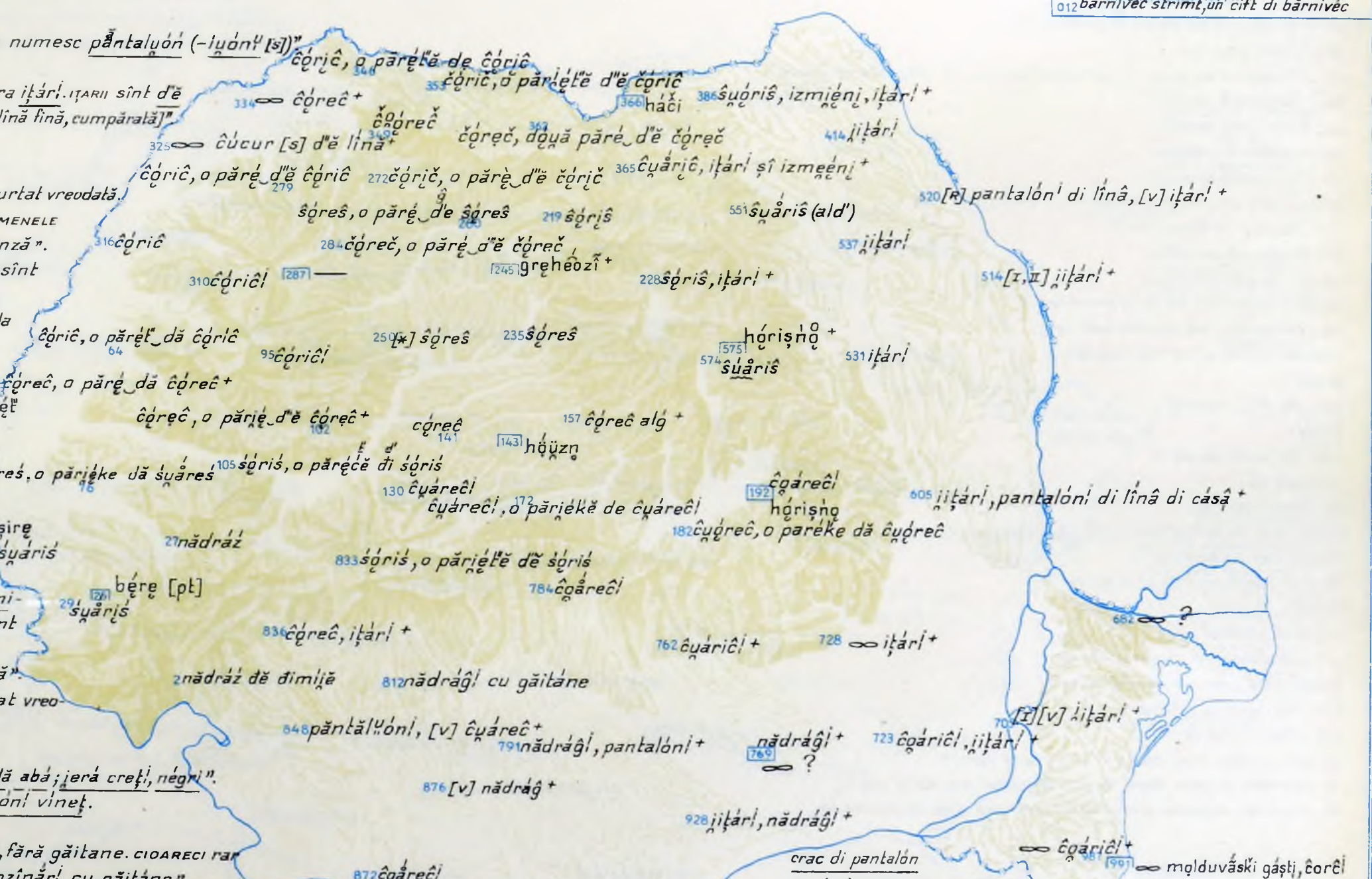
II. 53. „Nu se prea poartă”.

- 102. „Cei de pînză se poartă vara; se numesc păntalyon (-lyon [s])”
- 157. „Se poartă tot mai puțin”.
- 228. „Iarna poartă soris d'ê lină, vara ițari. IȚARIII sînt d'ê pâr, d'ê horompă [un fel de stofă de lină fină, cumpărală]”
- 12451. „Au purtat și sașii”.
- 325. „Se purta mai demult”.
- 334. Nu-și aduc aminte să se fi purtat vreodată.
- 365. „IȚARIII sînt de lină cu buimbac, IZMENELE sînt niște pantaloni strîmți de pînză”.
- 386. „IZMENELE sînt de pînză; IȚARIII sînt strîmți, d'ê lină albă”.
- 514. „Din lină albă, nikiuaț nedați la piuă; rar se poartă”.
- 520. „pantaloni di lină sînt cei negri; ițari cei albi”
- 15751. „Sînt ca cioarecii romînești”.
- 605. „ițari zic mocanii care vin cu oale”.
- 705. „Tata spunea că bunicul a purtat ițari cînd era flăcău. numa mocani poartă cûariçi”.
- 723. mocani purtă cûariçi, și cojaniștia purtă acum 60 de ani. IȚARIII sînt tot de lină, țesuți în două ițe”.
- 728. „Numai cei de la munte poartă”. Informatorul nu știe să se fi purtat vreodată la Gura Sărății.
- 762. „Foarte rar se poartă”.
- 769. „Cînd trăia tata se purtau, to_dă_aba; jeră creți, negri”.
- 791. nădrăgi [sînt] ăia albi; pantaloni vineț”.
- 836. „IȚARIII sînt de pînză”.
- 848. „PANTALONII sînt de dimie, albi, fără găitane. CIOARECI RAR mai poartă cîte un bătrîn; au pozînări cu găitane”.
- 876. „De dimie”.
- 886. cu gîitan albastru, făcud_dă_lulăki “sineală”
- 899. „Sînt negri”.
- 928. „IȚARIII sînt albi; nu se poartă la Ghimpați, ci prin alte părți; nădrăgii sînt negri”.
- 897. „Poartă numai mocani care văzesc hoile”.

III. Dăm mai jos

răspunsurile înregistrate pentru termenul CRAC DE CIOARECI : (UN) CRAC DE CIOARECI (CIOAREC) 47 53, 105, 141, 192, 235, 574, 762, 784, (UN) CRAC 27, 29, 36, 64, 157, 836, 872, (UN) CRAC (CRACI) DE NĂDRĂGI (NĂDRĂG) 791, 812, 876, 886, 899, CRACU LA NĂDRĂG 2, (UN) CRAC DE IȚAR (IȚARI) 414, 514, 537,

ISTOROMINI	02 [u] <u>benewreke</u> , um pâr de benewreke
AROMINI	010 <u>cgarit</u> , una pâracle di cgarit
MĂCĂDOANI	012 <u>bărnivéc strimt</u> , un çift di bărnivéc

crac di pantalon
605, (UN) CIOAREC 95, 102, 172, 219,
250, 260, 284, 346, 353, 362, 365, 386, 551, ū șuărec, uȚ crac dă șuărec 76, côric,
un tureac d'ê côric 279, (UN) TUREAC (TURUIAC) DE CIOARECI (CIOAREC) 316,
349, 833, ū jumătă d'ê côric 272, UN IȚAR 520, 531, ū ițari, un cûa-
ric 723, ū ițar, uȚ crac dă nădrăgi 928, păntalyon, cûarec 848,
un nădrăgi 130, un tufliac 310, o nohavița de benewreke 02, băr-
nivéc 012; băra 1251. A se compara cu h. 1169 : CRAC DE IZMENE.

VESTA

[3325]

I. *Intrebare prin gest: Cum numiți haina aceasta fără mîneci pe care o port eu sub astălaltă?*

II. 53. „Femeile poartă Ěptăr (-tăre [p]) de lînă”.

76. „Femeile au kintuș (-tușă [p])”.

95. „Din pănură. Poartă și femeile”.

102. „jakiētă (-kjētē [p]) de lînă, făcută de femei; poartă fetele”.

157. „Și femeile poartă”.

192. „Din stofă de casă se fac zlekî sîrbe, care se poartă de obicei, fără veston”.

228. fără mîniș”.

310. „De pănură”.

346. „LAIBĂRUL este făcut din stofă cumpărată și îl poartă coșiii, flăcăii; PIEPTARUL e de pănură”.

353. „bĚkeș e cel făcut din pănură; bluz poartă domnii”.

537. „moldovieni or zobon; -buōnē todocșii puartă, catolici pruzluc cii nu”.

551. „jălĚtcă poartă boierii; vjĚstă poartă țaranii; e din suman”.

1576. „Numai românii din Livezi poartă”.

836. „VESTA e de dimie”.

010. „cămăġelă - haină scurtă pînă la mijloc; e de lînă, un fel de flanelă, și se poartă sub cămașă. Peste cămă-

ġelă vine cămeașă, avînd pe mîneci sufre “încrețituri”, numite și lăncetă. Peste cămașă se pune ġumădane, peste ġumădane o scurtacă,

fără mîneci. Alții poartă dulumă. Peste ea căpota, la bătrîni sarîca. La frig se poartă lîmbareă cu zărculă, numită și ġuglă “ġlugă”.

012. scurt, la multer; ġămădan, la bărbat.

ISTOROMINI	02 [m] <u>lăjbātu</u> ; doi <u>lăjbti</u>
AROMINI	010 <u>ġumădane</u> ⁺
MEGLÉNOROMINI	012 <u>scurt</u> , <u>ġămădan</u>

vestă; veste
 987 [R] ġilġtcă; -lġtki, [V] elġki; elġti

VESTON

[3327]

I. Întrebare indirectă și prin gest.

II. 27. *dă lână*.

47. „I se zice *hémăt* unui veston ca o cămașă, din postav; se încheie înainte”.

95. „Din pănură sau din stofă”.

102. „*mîncărîu d'ê pîză*, scurt, făcut de țărance; *căpûț* „veston orașenesc”.

105. „*căpûț* „veston obișnuit”; [v] *șpēnțâl* era albastru; *căpûț di flanel*”.

157. „*frîguri de lînă* sau *frîguri supțîri de țasă-tură* purtau bătrînii, [r] *roc supțîre de țăsătură*”.

192. „Mai demult *MÎNECARELE* erau cu *caprazur* și cu *gaitan*. *ROCURILE* de acum sînt simple”.

219. *căpûț pōrtă domni*; *gubûț d'ê boldă*, *caferîu*.

272. „Din pănură țărânească”.

284. „Mulți poartă”.

546. „Cămașa se numește *uioș d'ê pîză*”.

555. „*căbăt* la domni; *l'êcric* din pănură”.

1366. „*șerdac* - un fel de *suman*”.

506. „La armată i se zicea *blîuză*”.

537. „Numai ortodocșii poartă”.

551. „Boierii poartă”.

574. „*l'ôibăr țărănesc*; *blîuză d'ê sârbături*: mai orașenească”.

1575. „Numai românii din Livezi poartă”.

853. „Din lînă. făcut în casă”.

848. „De lînă”.

928. „zăbunul era umplut cu vată și cusut ca *plapoma*”.

010. Vezi nota de la h. precedentă.

02	ISTROPOMINI
	[x] <i>jaketa</i>
010	AROMINI
	<i>dulumă</i>
012	MEGLENOROMINI

FLANELĂ

[3329]

I. *Întrebare indirectă*: Cum numiți îmbrăcămintea ca o cămașă mai scurtă, făcută cu acele, din lână și pe care o purtați peste cămașa obișnuită?

II. 64. *să-ncôpîie la stînga*.

76. „Tricolat de femei; desfăcut la piept, ca un veston”.

157. *țăsut de casă*.

172. „Au învățat cuvîntul *svîedăr* de la cei întorși din America”.

448. „Rar se poartă”.

ISTOROMÎNI
02 [x] mîja; mîj
AROMÎNI
010
MEGLENOROMÎNI
012

PIEPTAR : 1) CARE SE ÎNCHEIE ÎN FAȚĂ, 2) CARE SE ÎNCHEIE SUBSUOARĂ ȘI LA UMĂR

[3354]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. „1) [x] p*iept*ăr*i* se zice rar”.

125. „Cel care se încheie în față e femeiesc”.

29. „1) BURDIC poartă numai femeile în zile de sărbătoare, 2) Poartă și femeile folări”.

36. 2) să-*η*kiaptoră la lături.

137. „2) Românește se zice boc”.

142. „Poartă și bărbații și femeile”.

53. 1) *ĕptăr*i** : să-mbumbă năiint*e*; 2) grun*ăc* :

să-mbumbă dă lături și la umăr.

76. „1) be*e*keș poartă femeile și se încheie cu

nasturi; 2) bur*ă*ș poartă bărbații”

105. *η*me*η*i au *î*fundat și muierile dis*ă*-

c*ă*t la *ĕ*pt.

130. „Și femeile poartă”.

220. „1) *ĕ*ptăr*i* se zice la țară [aspre

interiorul Ardealului”

260. 2) *ĕ*ptăr*i*-fundat burdic; dis*ă*

să des*ă*cid*e* susuoră și

pă umăr.

284. 2) n*ă*ma coc*ă*ș*ă*și vizitii

poartă”.

310. „2) Rar se poartă”.

325. „Și femeile poartă”.

334. „Pe la Satu Mare se poartă”.

353. „Și femeile poartă”.

386. „Blana neagră de pe margini se

numește PRIM”.

520. 531. „Și femeile poartă”.

574. „1) bu*ă*ndă pentru femei; 2) keptor*i* pen-

tru bărbați”.

682. „1) Și femeile poartă”.

723. „BUNDA e din postav blănit”.

762. „1) PIEPTARUL e din postav negru, ca o jilet*ă*; *î*l poartă femeile”.

833. „Cel crepăt e muieresc; cel *î*fundat e pentru bărbați”.

848. „1) co*η*u*ă*ce încăputate, fără gură sînt cele care se încheie

subsuoară; 2) cu gură sînt cele care se încheie în față”.

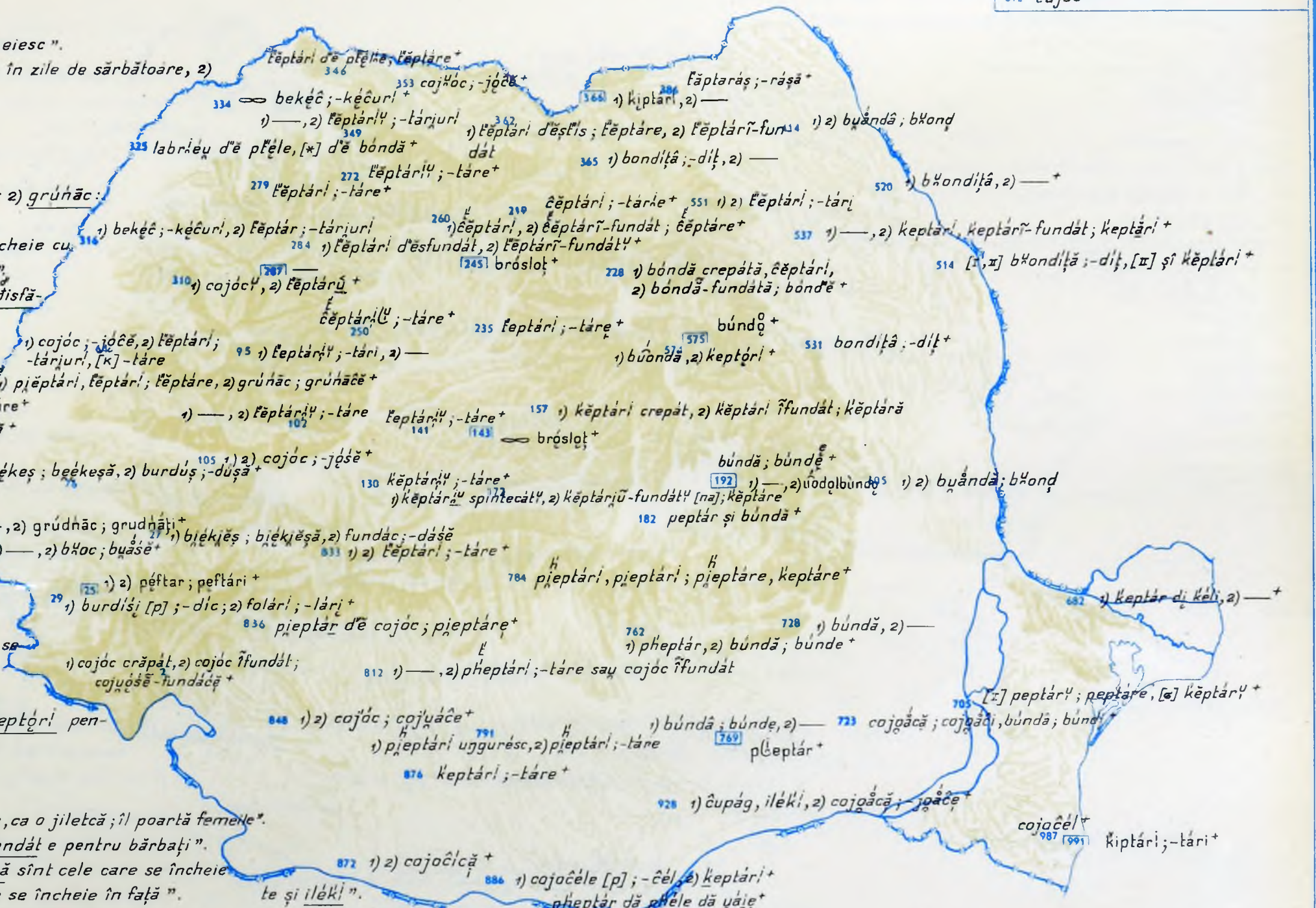
872. „2) Bărbații o-*η*kiotoră la umărul stîng”.

876. „Și femeile poartă”.

886. „1) co*η*ocel: pentru femei; 2) keptar*i* : dă bărbat”.

923. „1) CIUPAGUL e de piele sau de lînă. Cel de lînă se numeș-

ISTROROMINI	
02	[x] co <i>η</i> u <i>ă</i> hu; do <i>η</i> co <i>η</i> u <i>ă</i> he +
ROMINI	
010	kiptar +
MEGLEROMINI	
012	cujoc +

III. În punctele : 47. 148. 130. 141. 1743. 182. 192. 219. 235. 245. 250. 272. 279. 325. 334. 346. 353. 386. 514. 531. 537. 1575. 705. 723. 1769. 784

836. 876. 899. 987. 991. 02. 010. 012 informatorii nu au dat indicații asupra tipului de pieptar.

BUNDĂ

[3337]

I. *Întrebare indirectă: Cum numiți haina de blană, lungă pînă la glezne, pe care o purtați iarna (mai ales în căruță) cînd e ger mare?*

II. 27. „E alb, mare, lung pînă la glezne”.

36. „PĂCLIA e fără mîneci, ca o pelerină”.

53. fără dă mîneci.

84. „Fără mîneci”.

150. „Cu lîna deasupra”.

245. „E fără mîneci, o poartă ciobanii romîni”.

310. „Fără mîneci, ca o pelerină”.

325. nîma păcurări au.

362. „Au nîma dîmni la cîciile ‘trăsură’”.

365. 386. „Nu se mai poartă”.

520. i pâr la călcăii zos.

551. „De piele”.

762. dîn dimiie.

872. până jos.

876. „De mult nu se mai poartă”.

987. dedesup, piele și diasupra dimiie.

02	ISTOROMÎNI
	[x] h.ă/la; h.ăl
010	AROMÎNI
	sarica
012	MEGLÉNOROMÎNI

414 tihuărcă; - hîrs +
 414 tihuărcă; - hîrs +
 520 cojoc lung +
 537 cojoc di șel lung
 514 [x] cojoc mări
 531 tuhărcă; - hîrs
 605 cojocăși lîz! [p]
 682 cojocățe lungi [p]
 705 [x] cojoc lung +
 723 șubă; șubj
 769 dulămă; - lăme țărică
 791 cojoc lung
 812 cojocu ăl mare
 823 șubă; șubj
 872 cojoc mare +
 886 cojoc mare, dulmă dă cojoc
 899 cojoc

GĂURI (LA OPINCI)

[3339]

I. Întrebare indirectă.

II. 723 „Opincile sînt încrețiti”.

928. 0-ηcrețim pã găuri.

ISTROROMÎNI
02 ?
AROMÎNI
010 guve
MEGLENOROMÎNI
012 gaur; lacca

MĂ ROADE (OPINCA)

[3342]

I. Întrebare indirectă.

II. 29. „Și ghețele **GLODESC**”.

172. Vezi nota precedentă.

219. „Și gheata **ROADE**. [*] î-altă părț [se zice] lă băt'e”.

346. „Și ghețele **FREACĂ**”.

353. „Și ghețele **ROD**”.

531. „Și gheata **ROADE**”.

551. „Sau um boțin „pantof””.

605. mă ruădi pantofu.

705. „Opinca, gheata”.

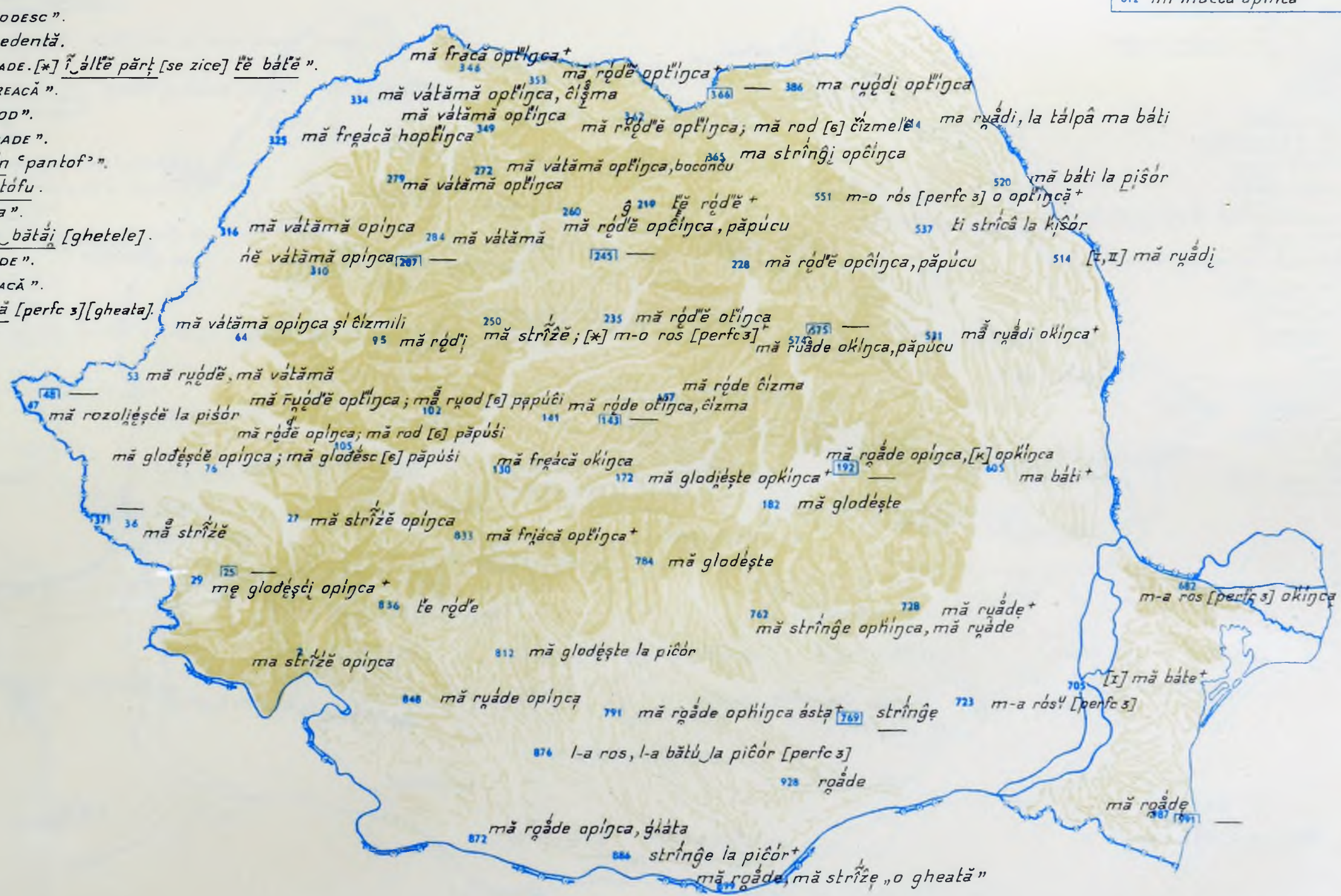
728. că mⁿ-a făcú bătăi [ghetele].

791. „Și gheata **ROADE**”.

833. „Și gheata **FREACĂ**”.

886. a făcú bătătura [perfc 3][gheata].

ISTROROMINI	
02	[ɣ] opinca, postola, șornă mucca
AROMINI	
010	mi vătămă țăruha
MEGLEROMINI	
012	mi mucca opinca

CIZME

[3349]

I. Întrebare indirectă.

II. 27. „Au purtat femeile”.

219. „Sobotă unghurească cu furcătă; cizma românească i rătundă, pârta d'inafară i mai sus”.

228. „Și femeile poartă”.

ISTROROMÂNII
02 [x] școrne [s]; școrni
AROMÂNII
010 puđimate [s]; puđimate
MEGLÉNOROMÂNII
012 scorni; ~

butuși, cizmi; butuși, cizma

PAPUCI

[3351]

I. *Întrebare indirectă*: Cum numiți încălțămintele care acoperă numai partea dinainte a piciorului ?

Cînd umblați în ele, talpa se tirăște pe pămînt și pleoscăie la fiecare pas.

II. [251] „slăife: cu talpă de piele; olșuke cu talpă de lemn”.

29 „bocös: cu talpa de lemn”.

[37] „Romînește: şlap”.

192. că clămpănăesc cînd umbli.

219 „Nu se mai poartă sândăle ‘papuci’. Acum

săndală - pantof”.

260. aiş nu poartă numai limpede hornării.

348 „Poartă hornării”.

362 „Fac femeile, din lînă”.

386 „Talpa e din lemn, iar căputa din piele”.

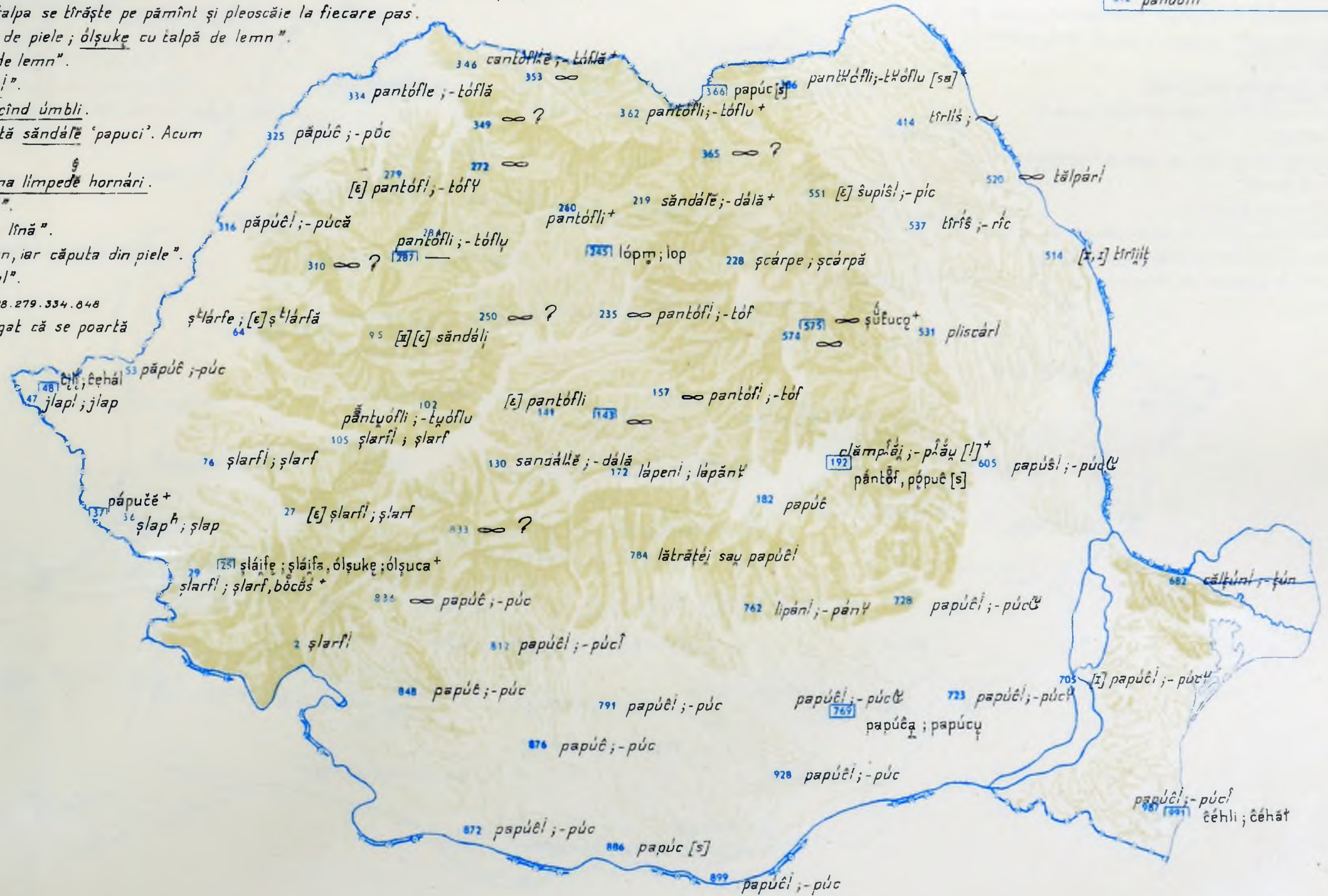
[575] „A văzut la spital”.

III. În punctele 102. 141. 228. 279. 334. 648

informatorii au adăugat că se poartă

rar PAPUCI.

ISTROROMÎNI	
02	[x] naticăte [s]; naticăc
AROMÎNI	
010	—
MEGLENOROMÎNI	
012	pandoffi

PUDRĂ

[3356]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. șuol de sără 'cremă de seară', dă dat sără pi obraz.

562., „Nu se întrebuițează”.

723., „E ca făina ; se pune în sticlă cu apă”.

728., „[v] sulimánʸ - lichid care se ține în sticlă”.

III. În punctele 102. 157. 260. 574 nu s-a răspuns cu un substantiv, ci cu un verb.

ISTOROMÎNI	02 [x] prâh de măleș
AROMÎNI	010 albeată
MESETEROMÎNI	012 biliri, budra

RUMENELE

[3356 bis]

I. *Întrebare indirectă: Cu ce își dau pe obraji fetele și femeile tinere, ca să fie mai roșii?*

II. *să rușăsc.*

141. *s-o ruminii!*

157. *să rumenește.*

172. „Doamnele își pun”.

235. *să mai rumenesc.*

414. *o a fost roșit aproape ca un u.*

574. *nū să ruminiesc.*

605. *să dideă cu roșu.*

725. „[v] fruzuliță - o hirtiuță roșie”.

769. *să drege la față cu sulimán "fard”.*

791. *ii dă foiliță.*

899. *j-dă cu roșățã.*

02	[x] prâh [s] de măleci
010	aruseața [s]
012	mi dărușes "mă rumenesc”

CERCEI

[3358]

I. Întrebare indirectă.

II. [25]. Accentul e pe silaba inițială în ambele forme.

102. „c^hop^ce : ca un bănuț”.

157. „t^orte : ca niște bănuți”.

172. „TORTIȚA e un simplu cerculeț”.

182. „Bătrânele poartă rubele : cite un galben în ureche”.

219. „ȘARJĂ trece prin ureche ; de șarjă e acățat bumbu”.

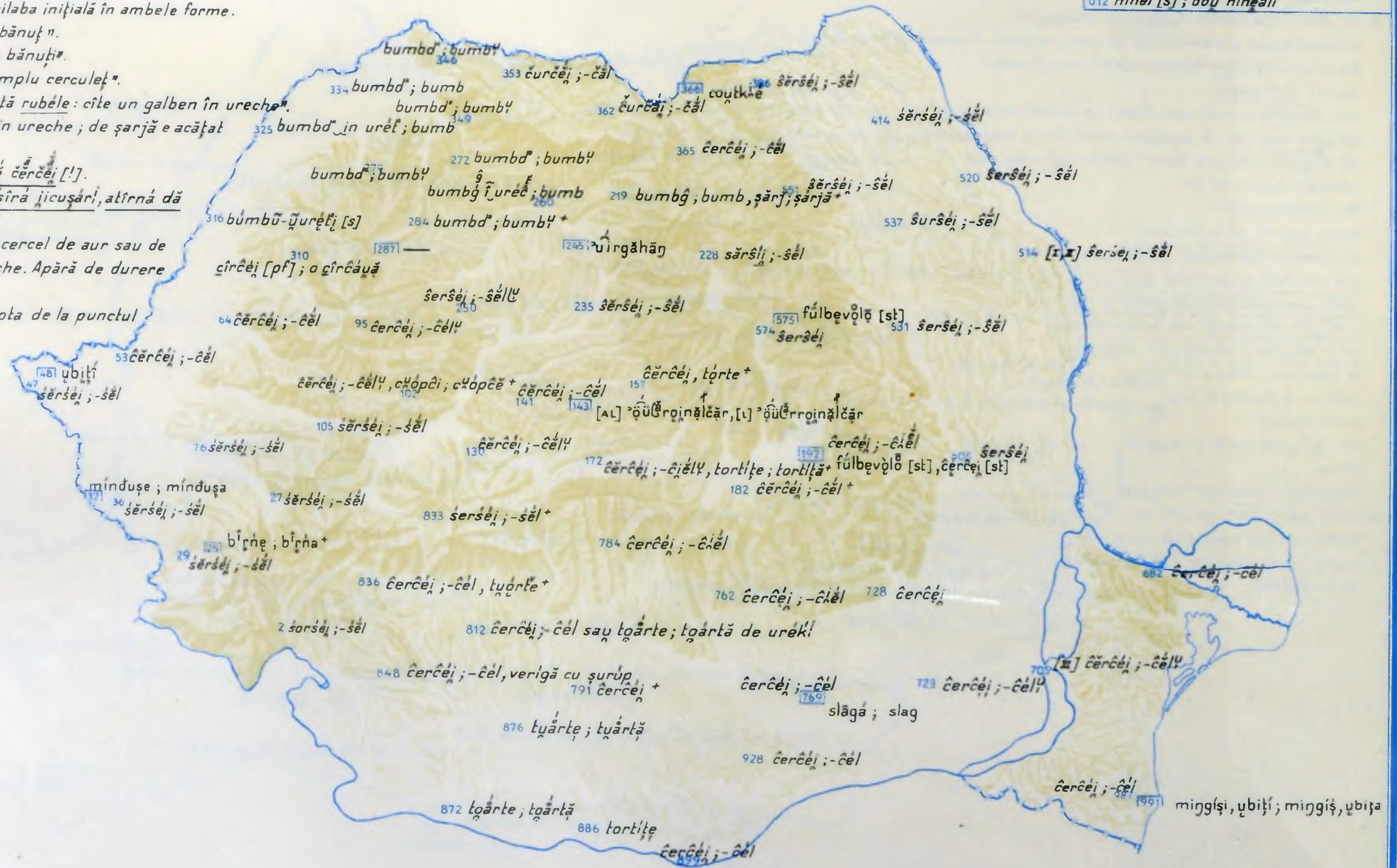
284. înaint^e le zice cêrcêi [!].

791. „Mai demult îșiⁿă iicusări, atîrⁿă dă urleke cu zbalț”.

833. „Și bărbații au cercel de aur sau de argint într-o ureche. Apără de durere de cap”.

836. tu^orte : vezi nota de la punctul 157.

ISTROROMÎNI	
02	[x] rînkîna [s] ; rînkîn
AROMÎNI	
010	nel [s]
MEGLINOROMÎNI	
012	ninel [s] ; dou nîneali

PANGLICĂ

[3361]

I. *Întrebare indirectă* : Cum numiți una dintre fișiile lungi și înguste de mătase colorată pe care și le pun fetele în păr ?

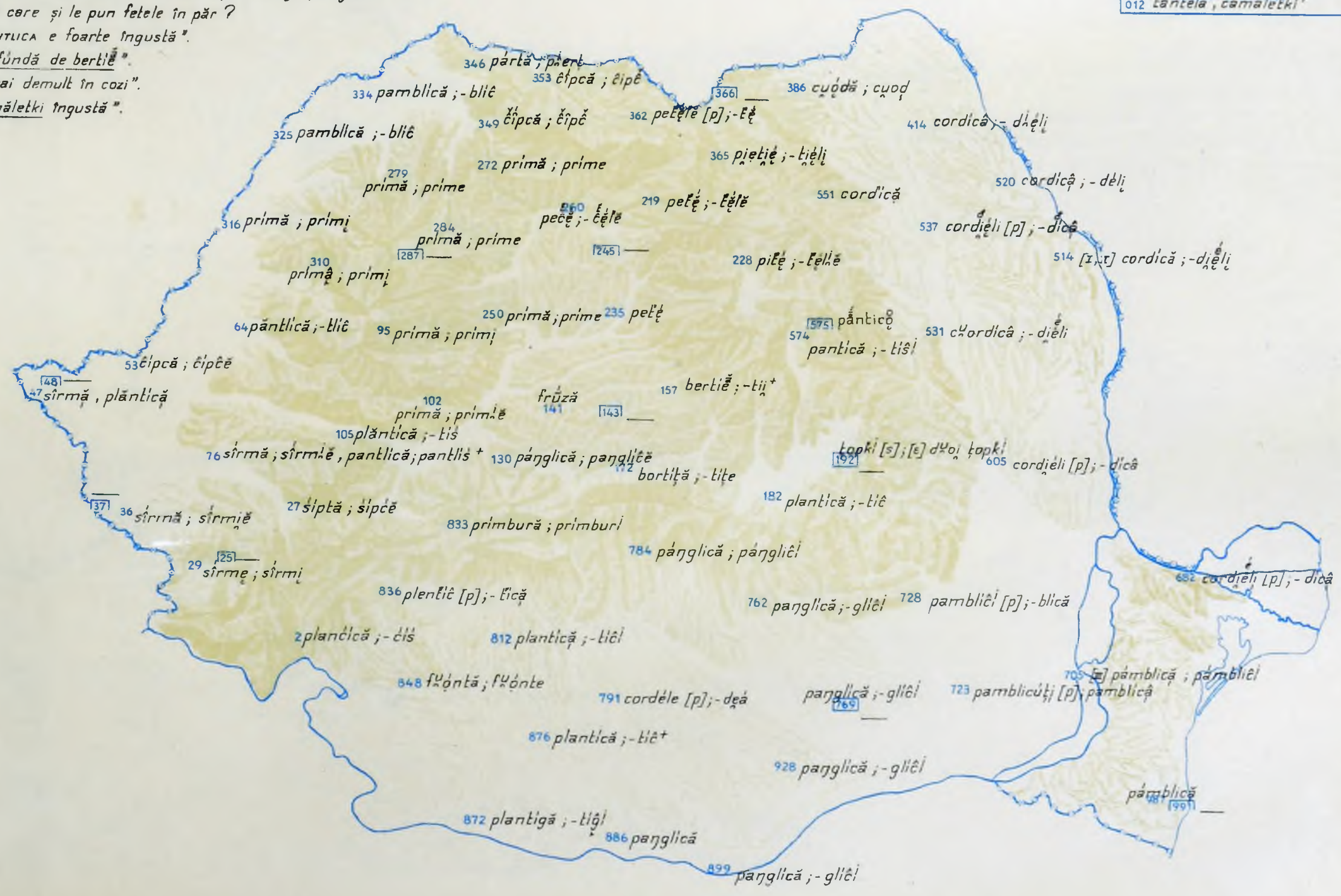
II. 76. „SÎRMA e lată, PANTLICA e foarte îngustă”.

157. „Din ea se face fundă de bertie”.

878. „Puneau fetele mai demult în cozi”.

012. „tântelă lată, cămălețki îngustă”.

ISTROROMÎNI
02 [x] <i>filoc</i> ; <i>duoi filoce</i>
AROMÎNI
010 <i>pandilcă</i> ; <i>pandilki</i>
MEGLINCOSOMINI*
012 <i>tântelă</i> , <i>cămălețki</i> +

TIVEȘTE

[5768]

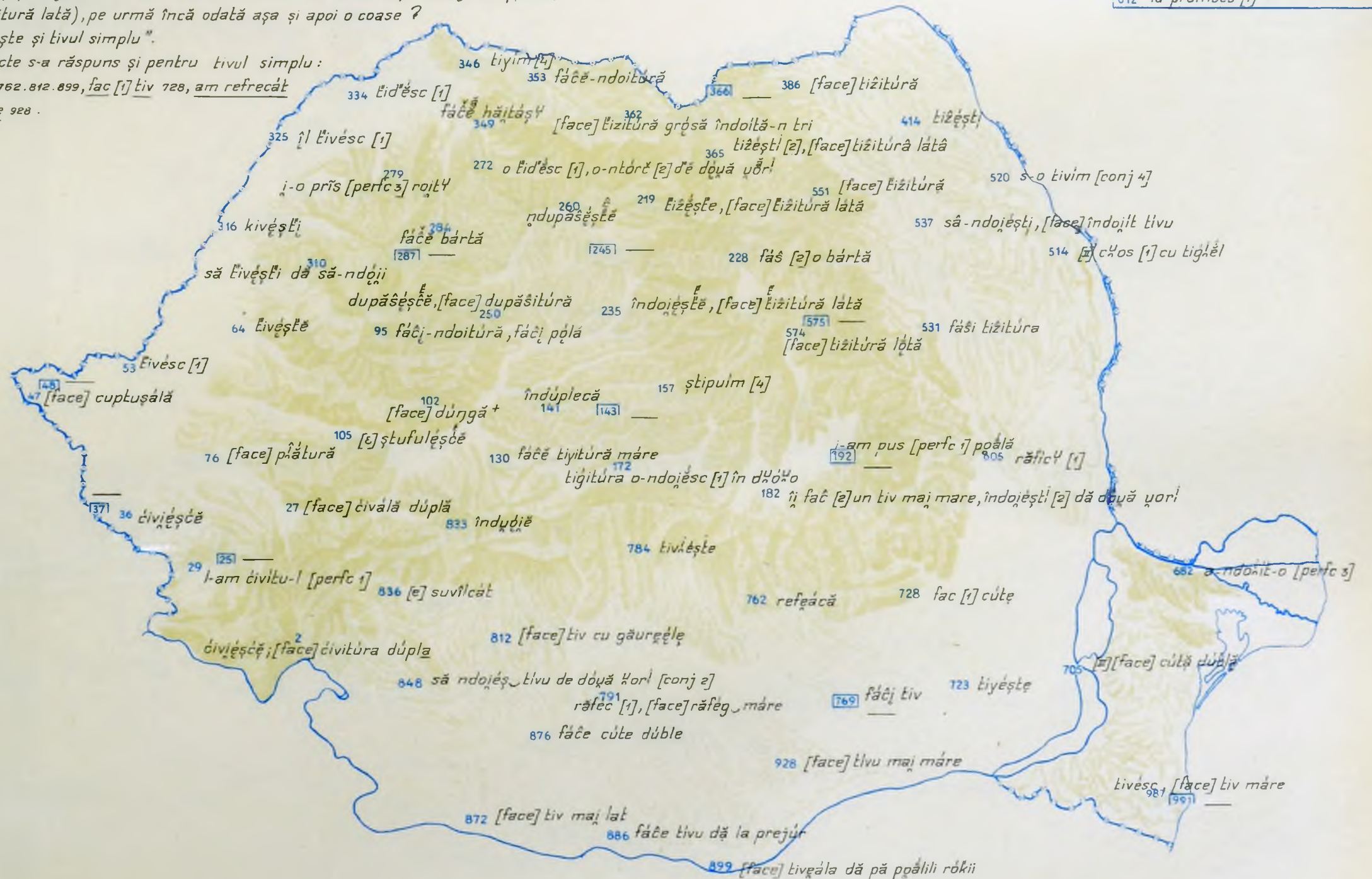
I. Întrebare indirectă și prin gest : Ce face femeia cînd îndoiaie odată așa marginea pînzei, stofei (făcînd îndoitură lată), pe urmă încă odată așa și apoi o coase ?

II. 102. „dîngă se numește și tivul simplu”.

III. În următoarele puncte s-a răspuns și pentru tivul simplu :

TIVEȘTE 228. 514. 574. 762. 812. 899, fac [1] tiv 728, am refrecăt [perf 1] 192, tișelește 928.

ISTROROMÎNI
02 [v] zarubés [1]
AROMÎNI
010 nduplică andaulea
MEGLENDROMÎNI
012 la prornbes [1]

CATIFEA

[5777]

I. Întrebare indirectă.

II. 325. „Și ungurește se zice așa”.

010. biluș ma bună.

ISTROROMINI
02 [x] velud
AROMINI
010 cadifee, biluș, pluș +
MESEENOROMINI
012 cādife

ALB CA ZĂPADA (CA LAPTELE etc.)

[3398]

I. Întrebare indirectă.

II. 346. Un informator ocazional, care este intelectual,

spune că se zice și ayb.

349. „Se rostește áľbu, nu alb: trifoj áľbu”.

376. „Se spune despre o cămașă”.

[997] keréc ‘var’.

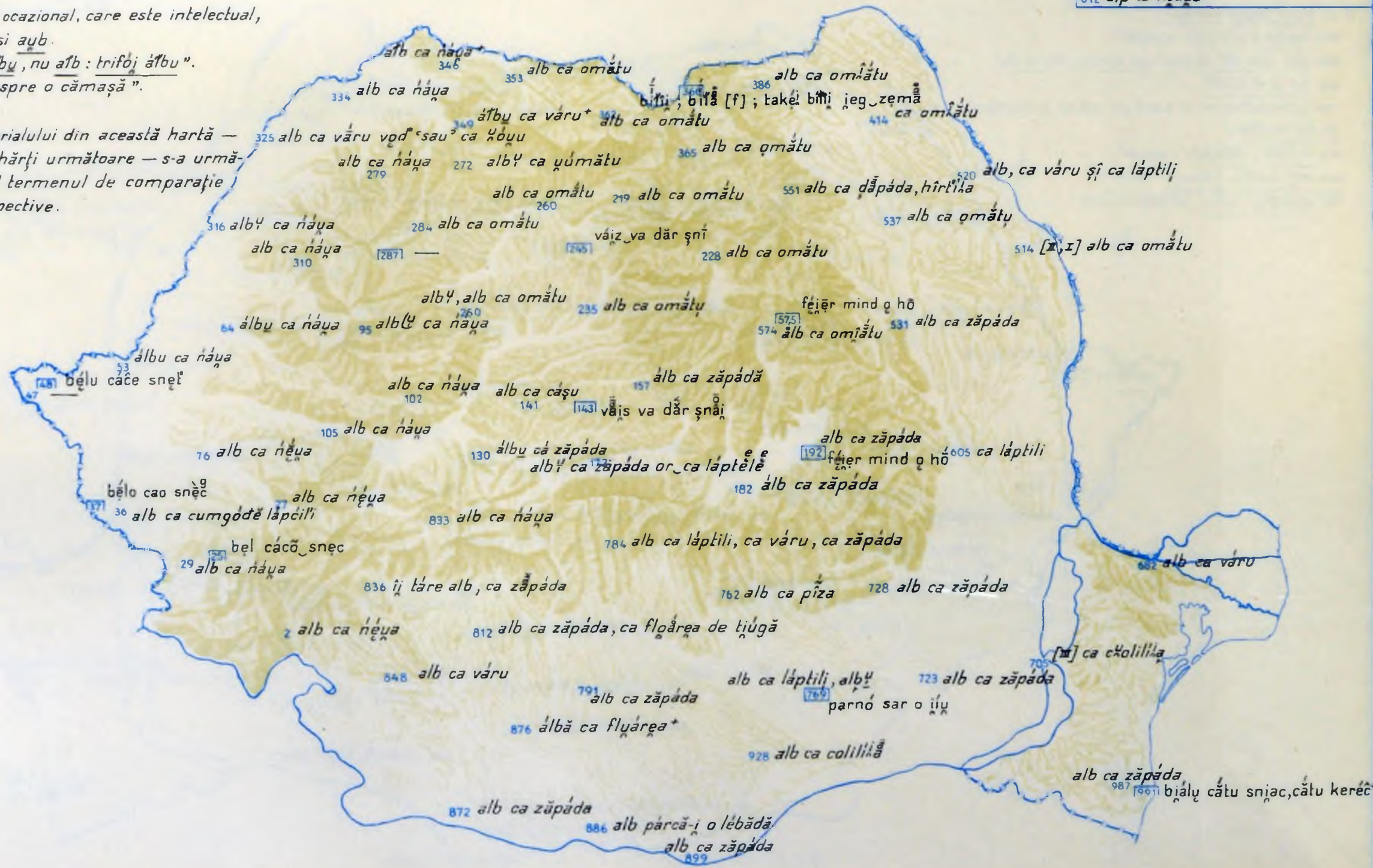
III. La adunarea materialului din această hartă —

și din cele patru hărți următoare — s-a urmă-

rit în primul rînd termenul de comparație

din expresiile respective.

ISTOROMINI
02 [x] <u>ǎb</u> ca și <u>neáľu</u>
AROMINI
010 <u>albu</u> ca <u>neaua</u>
MESLENROMINI
012 <u>alp</u> ca <u>neaua</u>

NEGRU CA CORBUL (CA TĂCIUNELE etc.)

[3399]

I. Întrebare indirectă.

II. [137]. "Negru ca funinginea sau ca cărbunele". Cuvîntul țîno are accent lung urcător pe Ț.

105. *vicsu* "vacsul".

[143]. *dă năoșă hă* "noaptea".

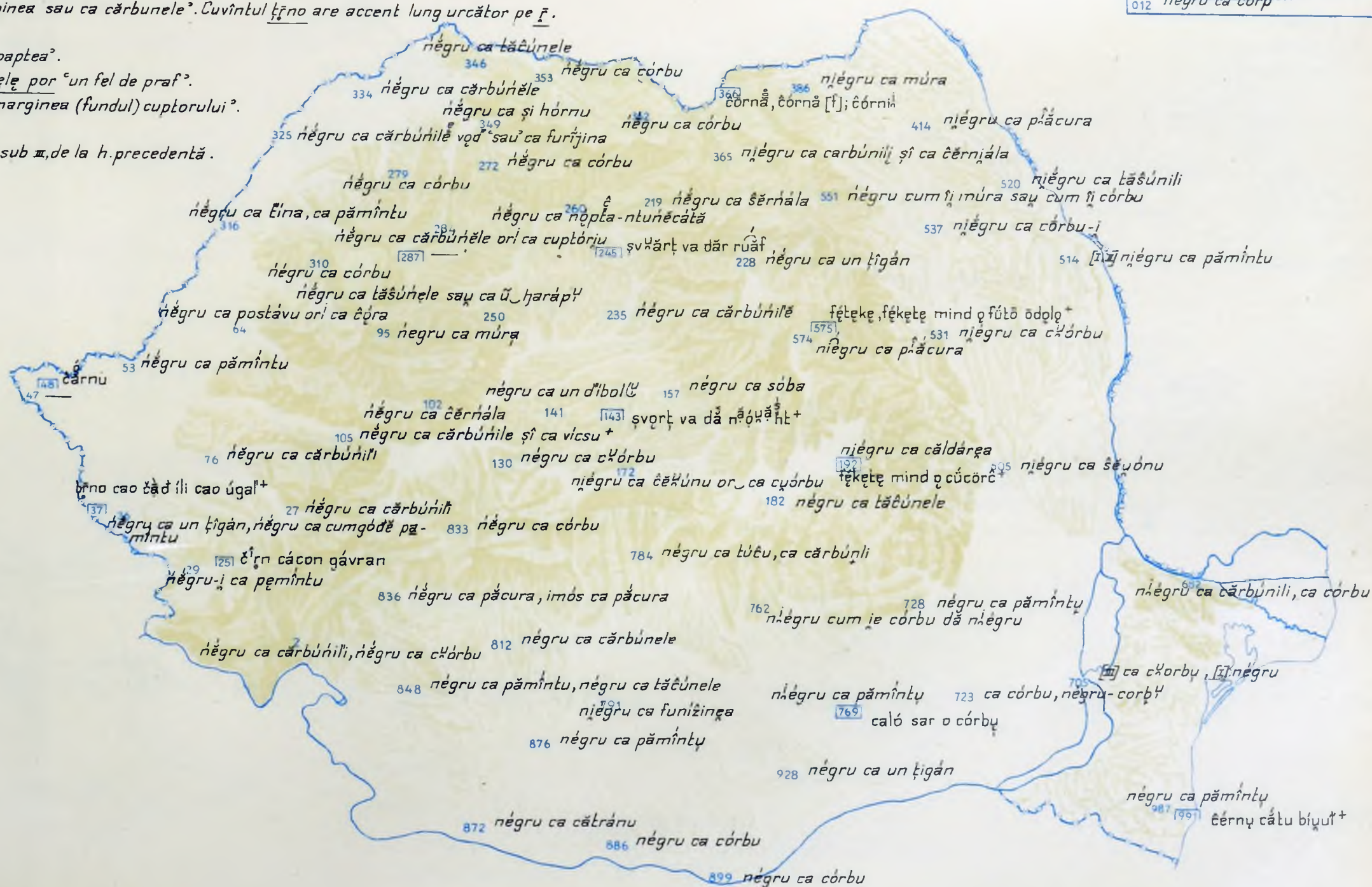
[192]. *cũcõrc*: *võlõmifele por* "un fel de praf".

[175]. *õ fũtõ õdõlõ* "marginea (fundul) cuptorului".

[199]. *bivuuť* "bivol".

III. A se vedea nota de sub III, de la h. precedentă.

02	ISTROPOMINI	<i>negru ca și cõrbu</i>
010	AROMINI	<i>laju ca corbul</i>
012	MEGLENOROMINI	<i>negru ca corp</i>

ALBASTRU CA CERUL

[3402]

I. Întrebare indirectă.

II. 36. „Cerul e alb cînd nu e înnorat”.

141. „Cerul e [ε] alb^y, sînîn^y, luhinos^y”.

228. „nū ştiū sē fel iā fōta. PRIJITORILE ‘fotele’ moldo-vencelor sînt albăstre”.

346. „Cerul e vînăt^y cînd e înnorat”.

705. „gri ca cerul; albăstru ca indigoul”.

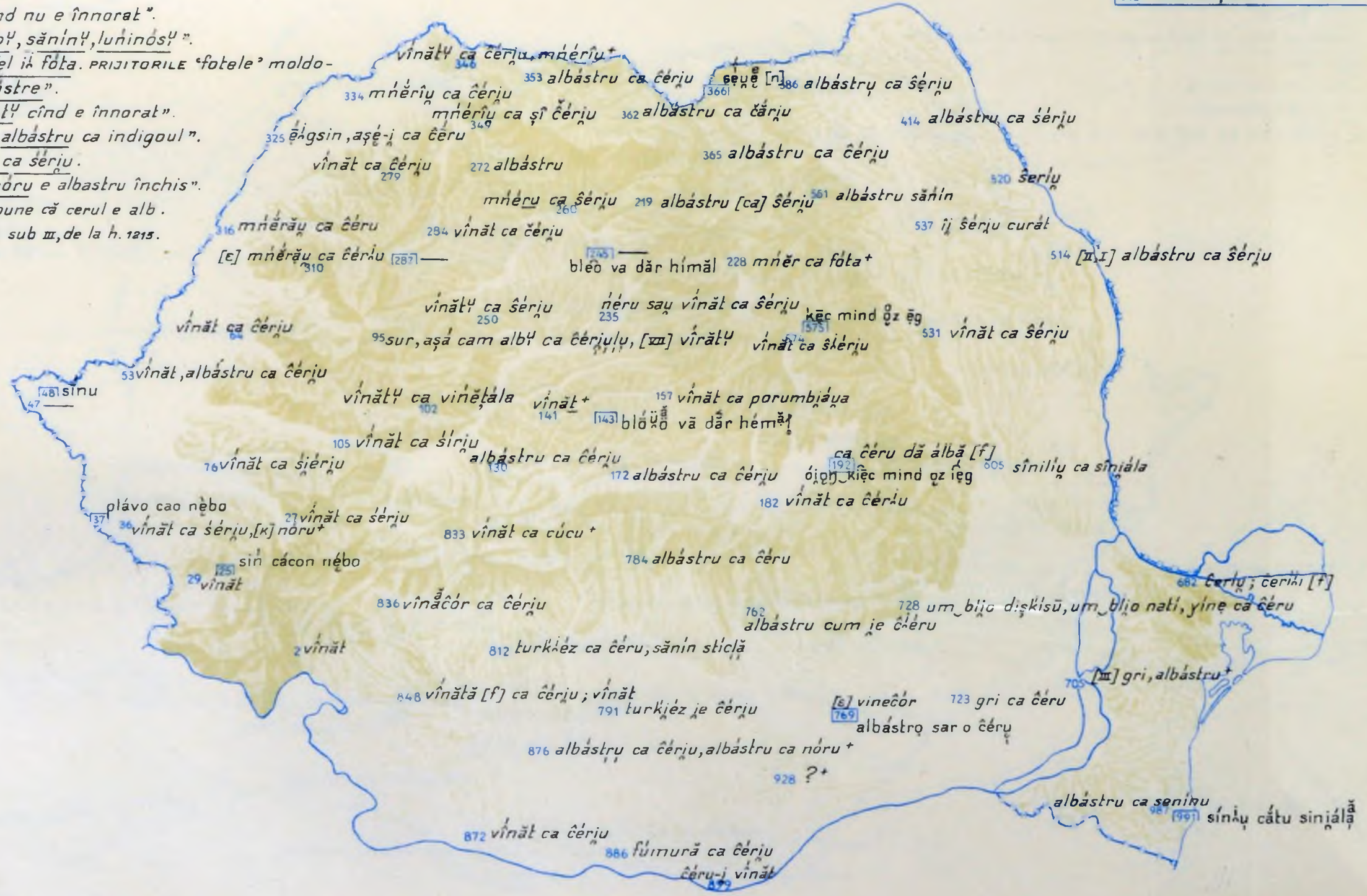
833. sînîn alburiu ca şeriu.

876. „albăstru ca nōru e albăstru încbis”.

928. Informaţorul spune că cerul e alb.

III. A se vedea nota de sub III, de la h. 1215.

ISTROROMÎNI
02 [x] mōdro ca şi nlebo
AROMINI
010 nalbastru ca dumida
MEGLINOROMINI
012 vînăt ca feru

ȘI-A MURDĂRIT CĂMAȘA ...

[3363]

I. Întrebare indirectă.

II. [57]. Cuvântul *uprlo* are accent urcător pe r.

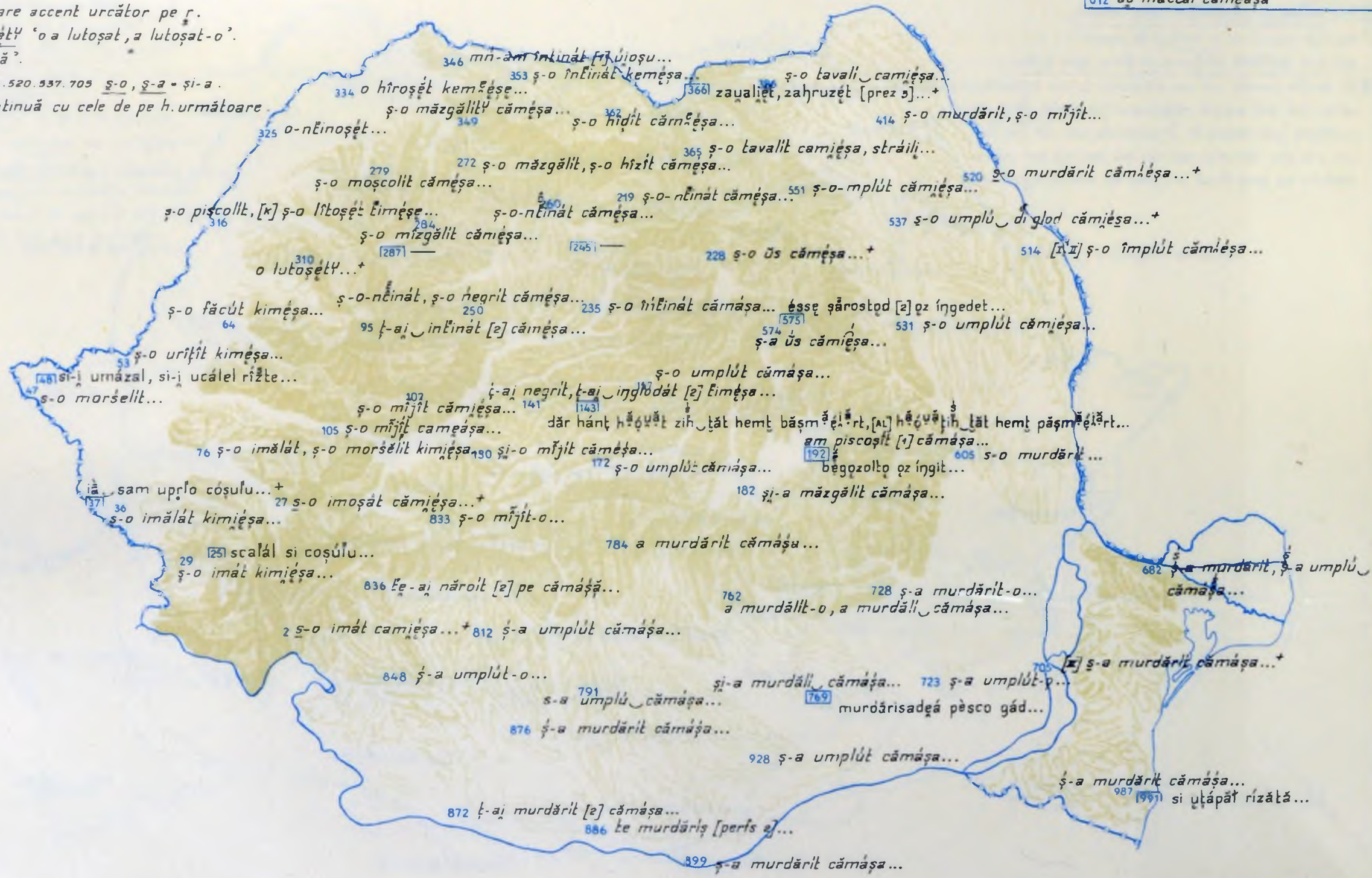
310. *o* 'o a': *o lutoșeț* 'o a lutoșat, a lutoșat-o'.

[366]. *Corna* "murdară".

III. În punctele 2. 27. 228. 520. 537. 705 *ș-o*, *ș-a* = *și-a*.

Răspunsurile se continuă cu cele de pe h. următoare.

ISTROROMÎNI	
02	[x] <i>s-aw omajit coșula ...</i>
AROMÎNI	
010	<i>s-ancărcă</i> [perfs 3] <i>cămeșă</i>
MEGLINCROMÎNI	
012	<i>au măcăi cămeșă</i>

148) *si-i urnăzal, si-i ucălel riște...*
s-o morsălit...
 137) *ș-o imălăt kimēșă...*
 125) *scalăl si coșulu...*
 121) *ș-o imăt kimēșă...*

575) *ș-a ūs cāmēșă...*
 531) *ș-o umplūt cāmēșă...*
 605) *s-o murdărit...*
 682) *ș-a murdărit, ș-a umplūt cāmășă...*
 728) *ș-a murdărit-o...*
 705) *[x] ș-a murdărit cāmășă...*
 769) *murdărisadeă pèsco gād...*
 987) *ș-a murdărit cāmășă...*
 987) *si utăpăi rizătă...*

S-A PĂTAT (HAINA)

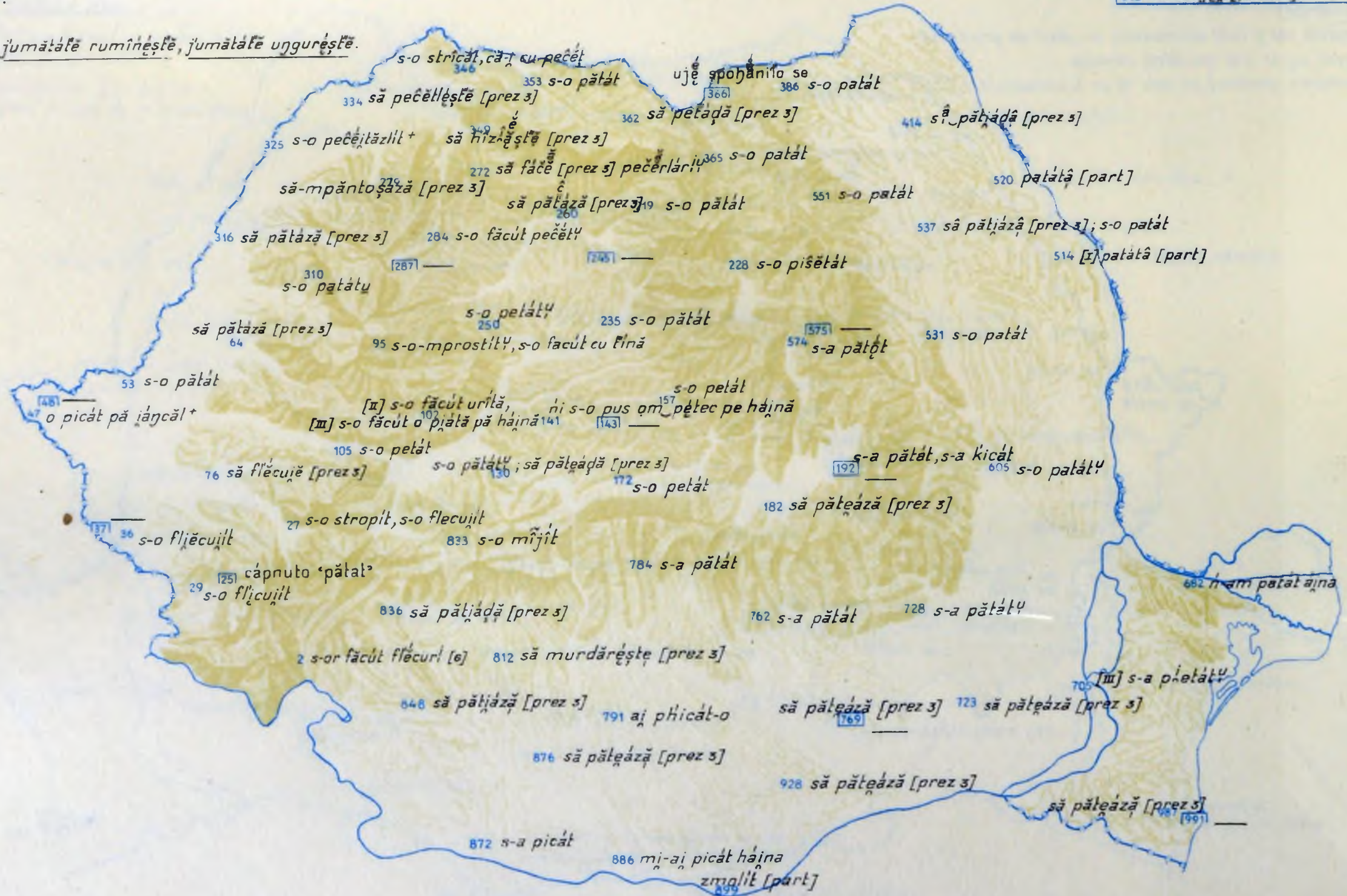
[5774]

I. Întrebare indirectă.

II. 47. ianșăl 'veston'.

325 s-o peceitâzlit : jumătăle rumînește, jumătăle ungurește.

ISTROROMÎNI
02 [v] se omațe, [*] oblaté [prez 3]
AROMÎNI
010 s-kicâ, s-tațe di vule [prez 3]
MEGLEROMÎNI
012 mi bilișji [perfs 1]

haină patat aina

[m] s-a picăt

[99]

PATĂ (PE HAINĂ)

[5773]

I. Întrebare indirectă.

ISTOROMINI	02 [ɣ] m ^o ate ; m ^o at
AROMINI	010 kicătură, vulă
MEGLENOROMINI	012 bileac ; bileazi

CENUȘER

[3375]

I. Întrebare indirectă : Cum numiți bucata de pînă în care puneți cenușa cînd faceți leșie, cu care strecurați leșia ?

II. 2. pînem senușă - n pițicic, dacă lă fierbem [rufele], și dacă - kurnăm pistă ieliē, o pînem în țărănc.

1371. u crpu mețamo pepo i praimo țed ; od pepela , țed 'în cenușer pune cenușă și face leșie; din cenușă leșie'. Cuvîntul crpu are accent urcător pe r.

47. „Nu mai fac leșie din cenușă. Mai demult, cînd aveau cămăși dă fuțor, făceau, din cenușă și dîr_găinăț”. 325 cēnușēr

55. „Nu se prea face leșie”.

64. [e] cēnușērī 'cenușa din care s-a făcut leșie'.

95. nu sã lã dī trăbã fãrã leșie.

130. „Nu se mai face leșie cu cenușă”.

1431. dēāux 'o cîrpă'.

192. sã nu trăcã cēnușă.

386. „sacuișor - un săculeț în care se pune cenușa ; se leagă la gură și se pune în șăicã, în care fierbe uțrôpu.

CENUȘERUL se pune

peste gura ciubărului, deasupra se pune cenușă și se toarnă apă caldă”.

551. ũ_săculēț.

605. „uo cãofã în care se pune cenușă cu apă. Cenușa se așează la fund”.

682. ũ_șervit alb mai bun, ca să nu trăcã cēnușă.

769. „Se pune cenușă într-o căldare și se toarnă apă peste ea ; apoi apă o stricorãm pîntr-o cîrpă”.

791. ũ_săculețe.

835. „Se pune cenușa în pirlău. Acolo se așează la fund”.

876. trăistuță dă pune cēnușē-ia [face leșie] cãre-i zgrîrît, dă nu vrea să cumpere sudă.

886. [Un] trăistuț.

928. „De obicei se face leșie în căldare, fără săculețe. Cenușa cade la fund”.

02	[x]	ISTOROMINI
		bărsina
010		AROXINI
		bărgăce
012		MEGLENOROMINI

1431. dēāux
1437. senușārī +
1438. țedīlu
1439. cēnușērī +

1771. 36 sēnușārī
1775. prostirăca
1781. mîșăi
1785. pîrporariu [a]
1791. 2 pițicic, țărănc +
1791. sânic
1791. burduf +
1791. disăg, trăistuță +
1791. sânic
1791. leșîlêru [a] dă cēnușă +
1791. o cîrpă

1991. cîrpă, cîrpă sās piēpel

LIMPEZIM (RUFELE)

[3376]

I. Întrebare indirectă.

II. 2. la sărănă 'Cerna' or la rîu.

95. Informatorul a mai rostit ceva după limpezim, de aceea cuvîntul nu are -u.

192. „În alte părți se spune le clătește”.

310. cînj_gătăm dă_lăuút.

13661. 'Le clătesc în apă curată'.

574. 15751. „Se bat numai cu maiul”.

872. „Cu apă călduță”.

1991. 'Limpezesc rufele cu apă curată'.

02. povadi 'a scoate'.

ISTOROMÎNI
02 [x] povadi [inf] dintru curăta apă +
AROMÎNI
010 li stricuram
MEGLINCROMÎNI
012 li treațim prin apă rubili

ALBĂSTRIM (CĂMĂȘILE)

[3377]

I. Întrebare indirectă.

II. 353 „La domni”.

562 „Rar se albăstresc”.

365. numa la niemt [se albăstresc].

537. nu punim sîniălă.

076. iasă mai cu față.

ISTROROMÎNI
02 [y] io-i roba poluji [viit 1]
AROMÎNI
010 li - alqim
MEGLENOROMÎNI
012

SCROBIM (RUFELE)

[3388]

I. Întrebare indirectă.

II. 27. „Nu se mai scrobește : s-or lăsât”.

371. „Vreau să scrobesc”.

64. să-ntărească sumnili „fustele”.

192. li-am scrobîlt.

355. „La domni”.

355. „La nemți”.

531. „Nu se mai obișnuiește”.

682. „cînd iarăm noi fițti, scrogîlam fistili albi.

Acuma nu se mai scrobește”.

705. „Gulerul”.

725. „Cămașă scrogîtă”.

762. „scrobîim rufii - scrobîală albă. Nu se

mai obișnuiește”.

987. „La oraș”.

III. A se compara cu ALR, serie nouă,

vol. I, h. 498, și ALRM,

serie nouă, vol. I,

h. 295 : SCROBIM (URZEALA).

02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

MĂ PIEPTÂN

[3392]

I. Întrebare prin gest.

II. 102. *Ēaptănă cînipa o "ori" lîna.*

284. *mujerile zic mă lau pă cap^u.*

365. *"Se zice mai mult mă lau".*

[366]. *hrēbēnem "cu pieptenul".*

ISTROROMINI
02 [x] me česēs
AROMINI
010 mi kaplin
MEGLENOROMINI
012 mi kaplin

LATRINĂ

[3397]

I. *Întrebare indirectă.*

II. 53. „Se zice mai mult budă”.

728. „privată i se zice țărănește”.

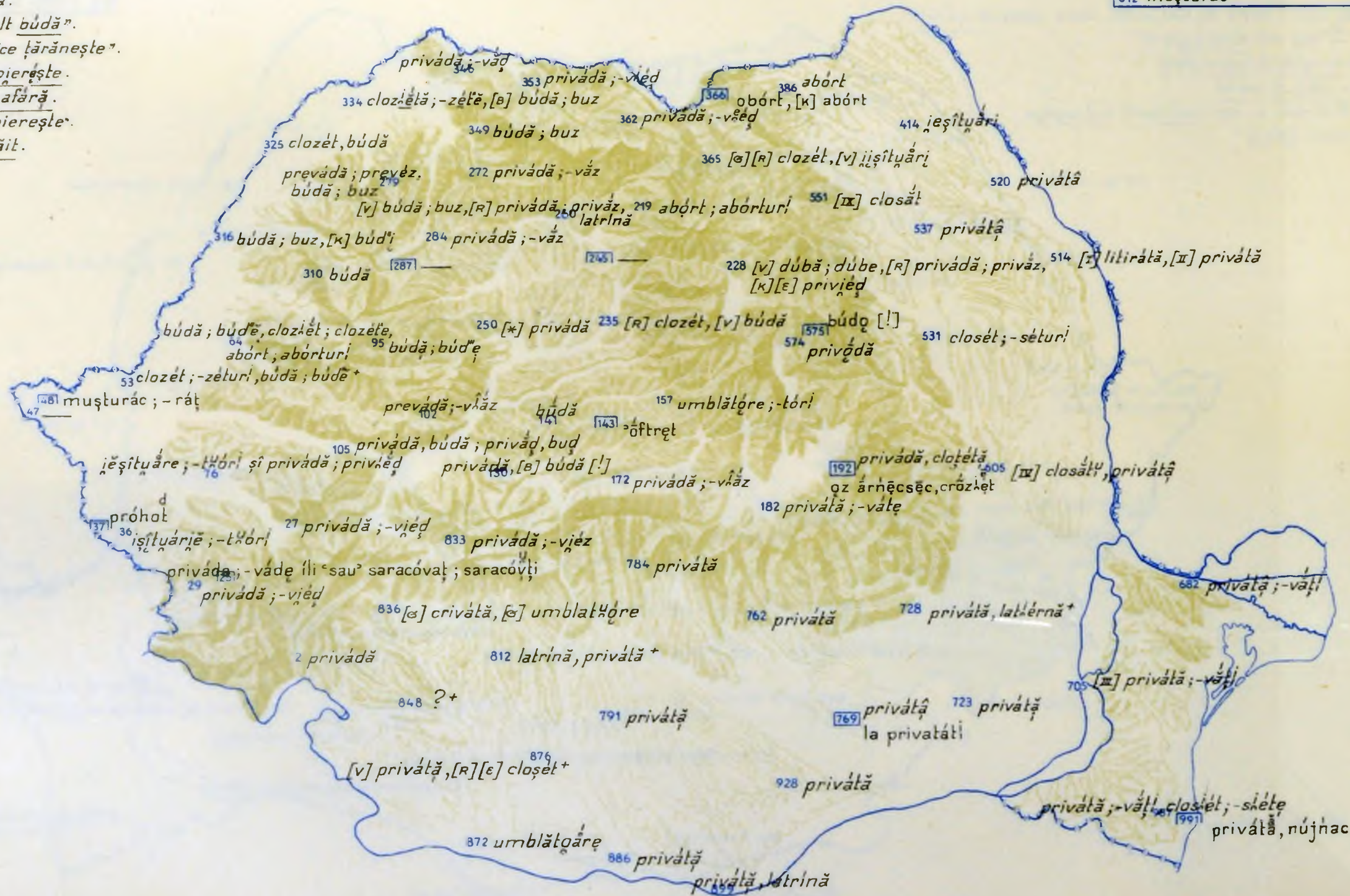
812. latrină: mai boierește.

848. ne ducem pî-afară.

876. „[ε] cloșet e boierește”.

012. mi duc la șăitit.

ISTROROMINI
02 [x] <u>cund^uolu</u>
AROMINI
010 <u>halē, cafinelu</u>
MEGLENOROMINI
012 <u>mușturac</u> ⁺

Redactor responsabil: Ecaterina Ionașcu

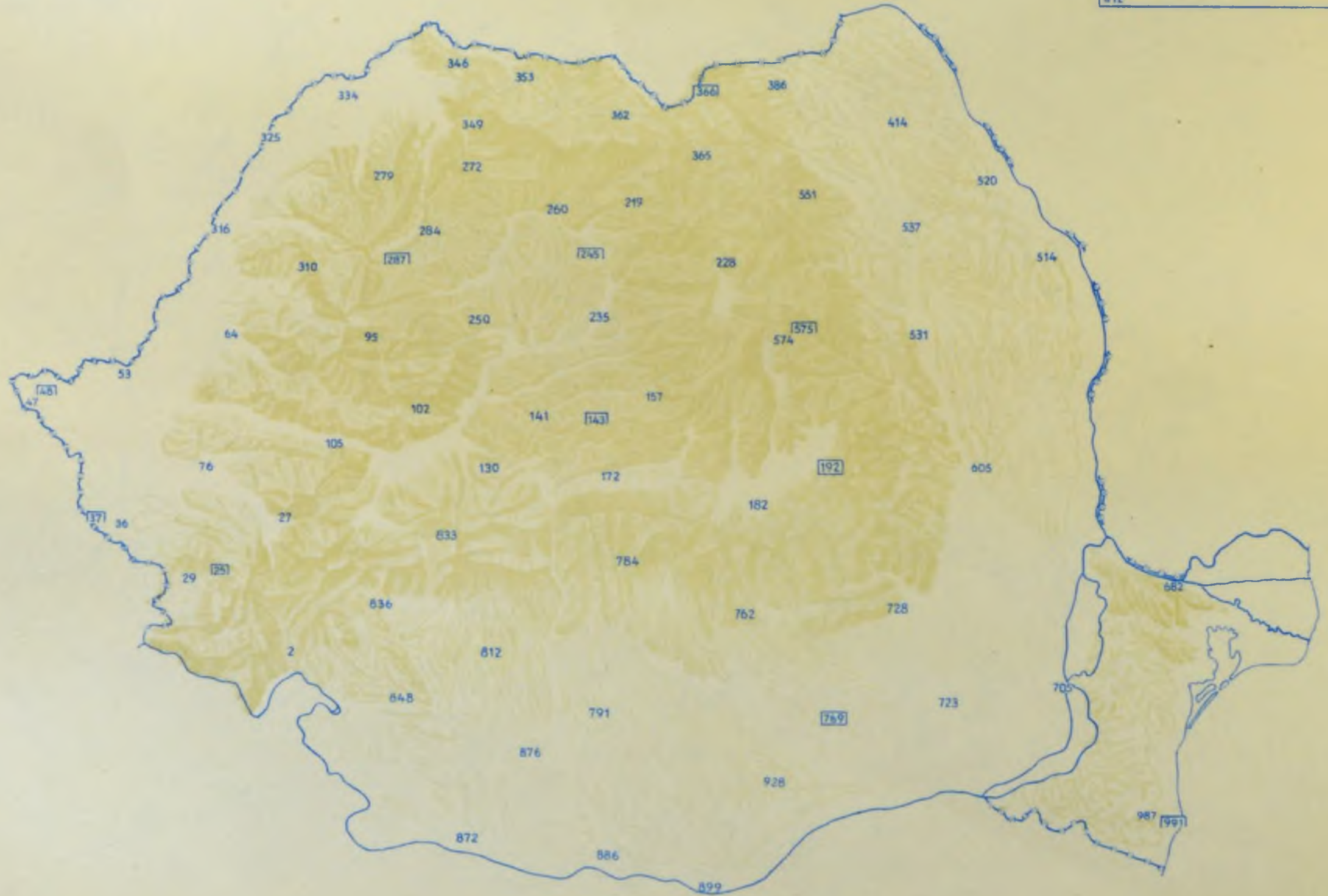
Dat la cules: 08. 07. 1964. Bun de tipar: 25. 02. 1965. Apărut: 1965. Tiraj: 1000 ex. Hirtle velină de 100 g/m², 8/70×100. Coii editoriale: 75,67. Coii de tipar: 42. Planșe: 13. A: 6418/1963. C. Z. pentru bibliotecile mari: 459—087,9 (084,4). C. Z. pentru bibliotecile mici: 4R (C84).

Intreprinderea Poligrafică Cluj, Str. Brassai Nr. 5—7,
R.P.R. — 6698/1964

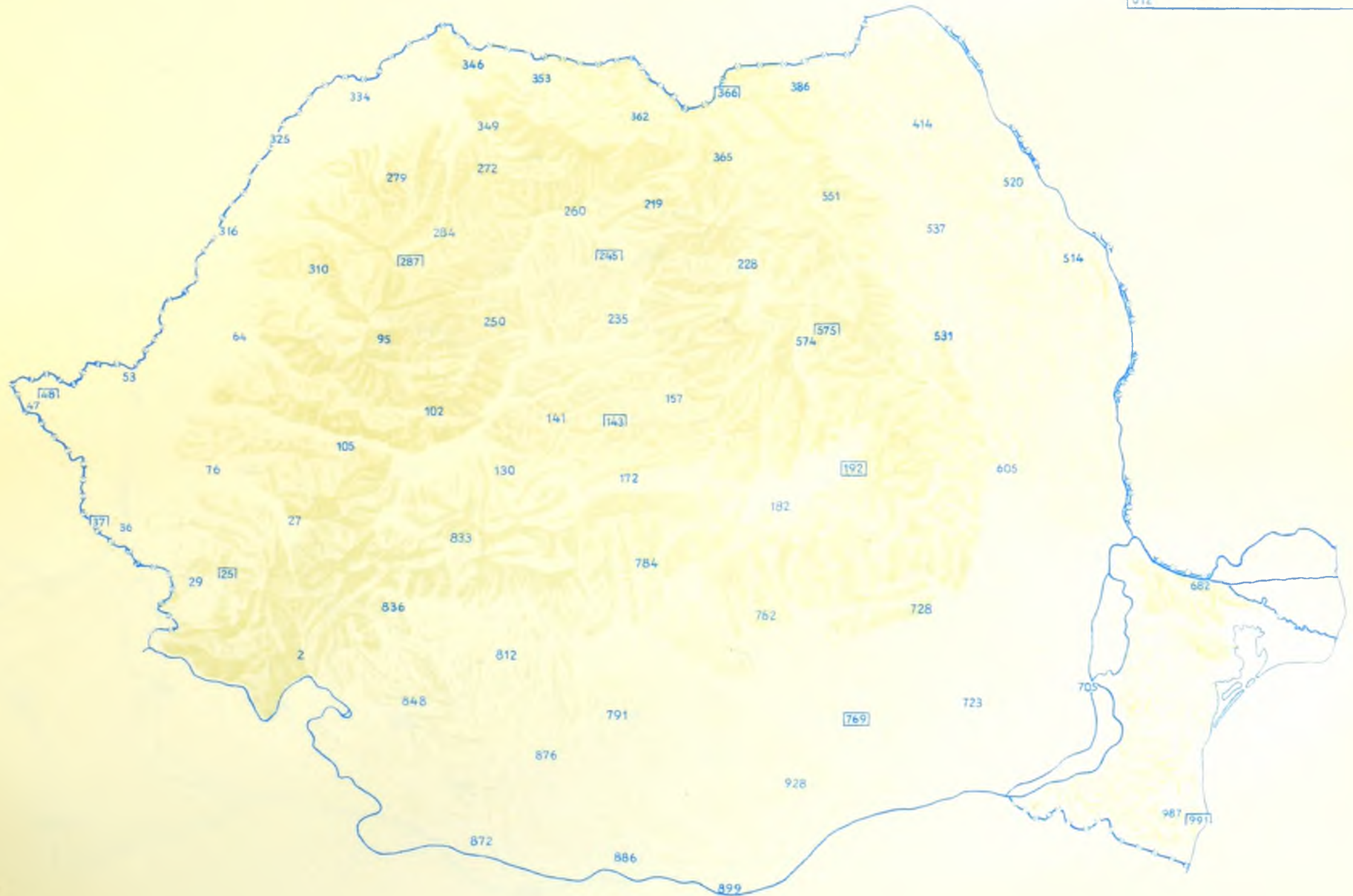
02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLÉNOROMÎNI

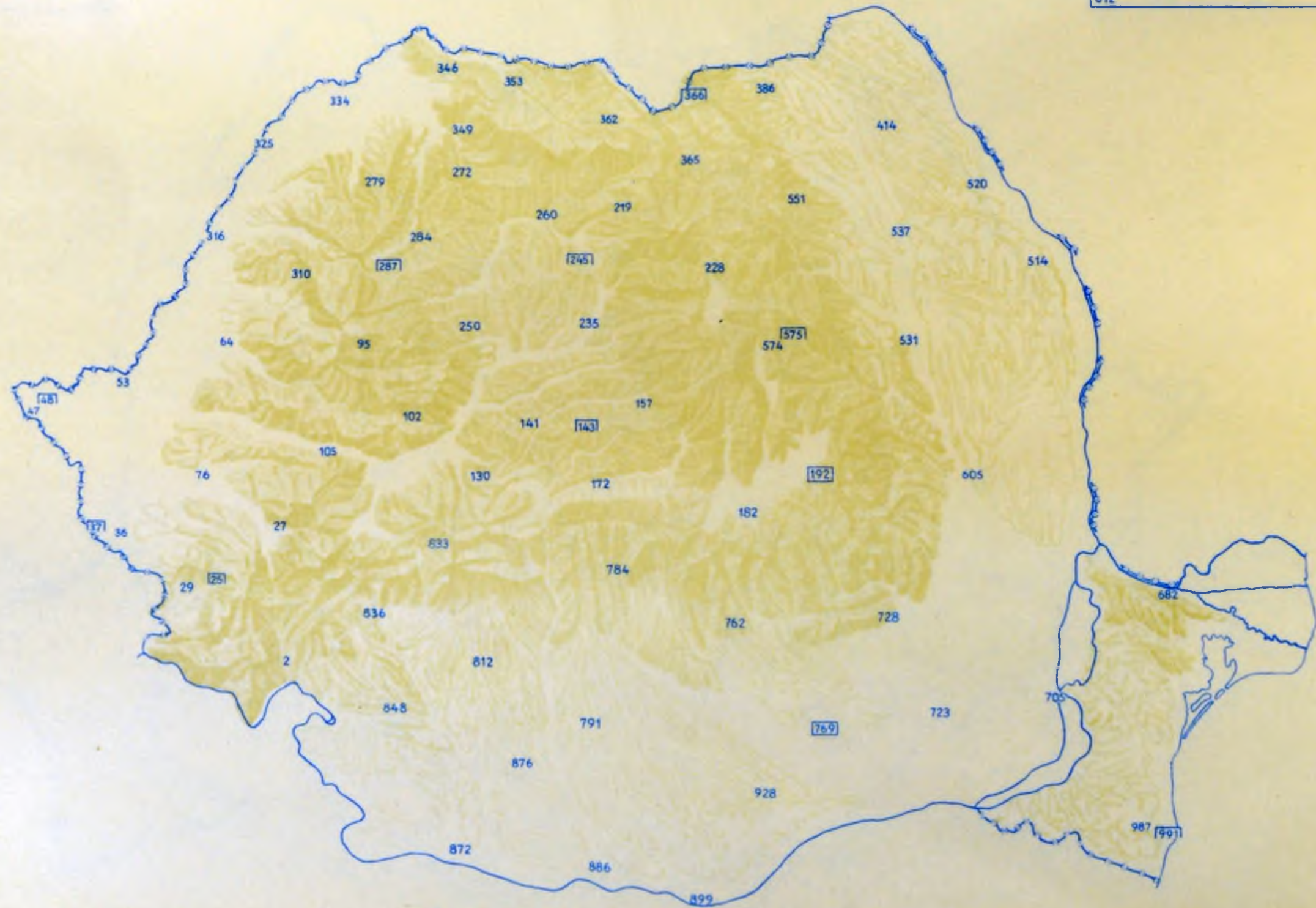
02	ISTOROMINI
010	AROMINI
012	MEGLENOROMINI

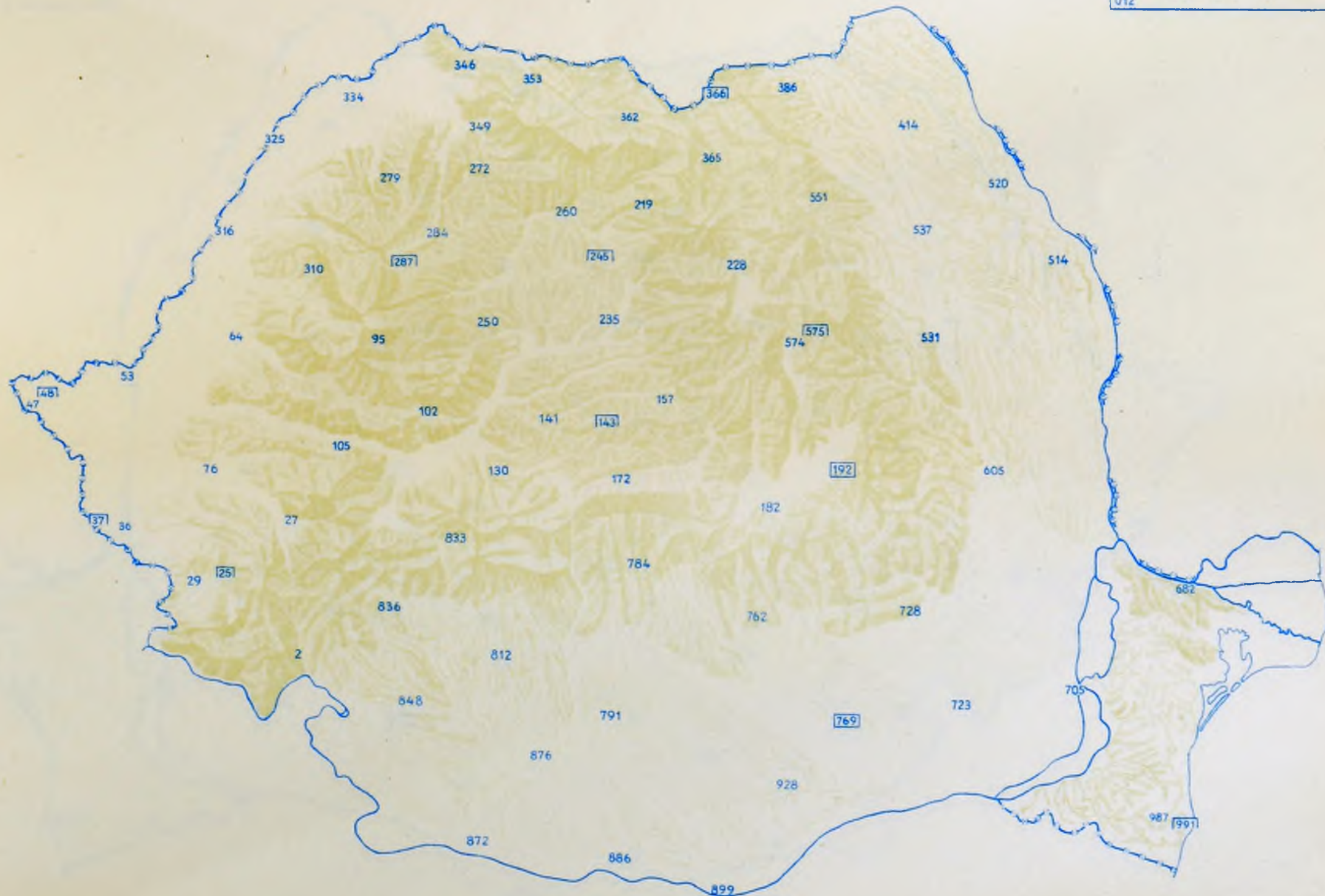
02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

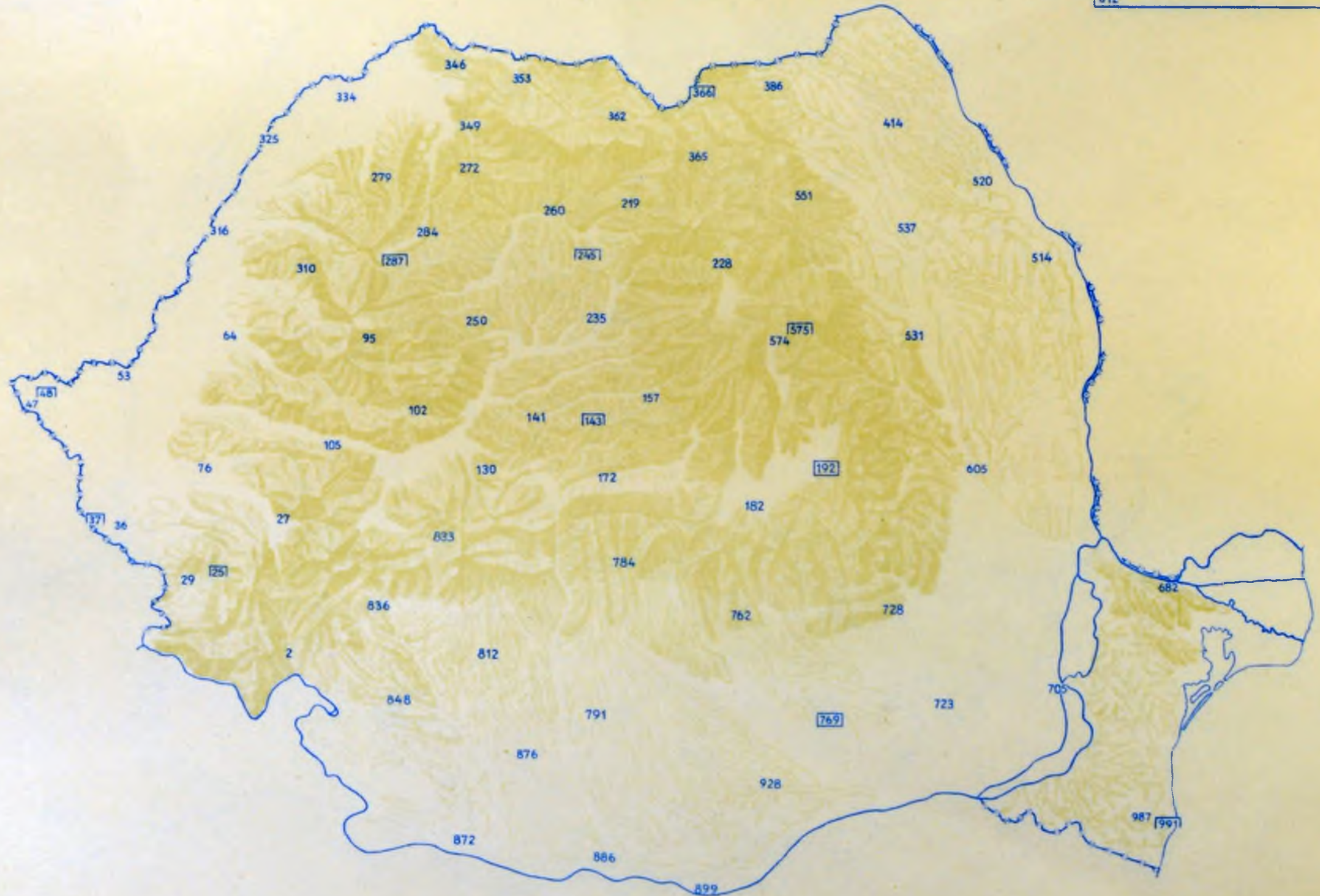
02	ISTROROMINI
010	AROMINI
012	MEGLENOROMINI

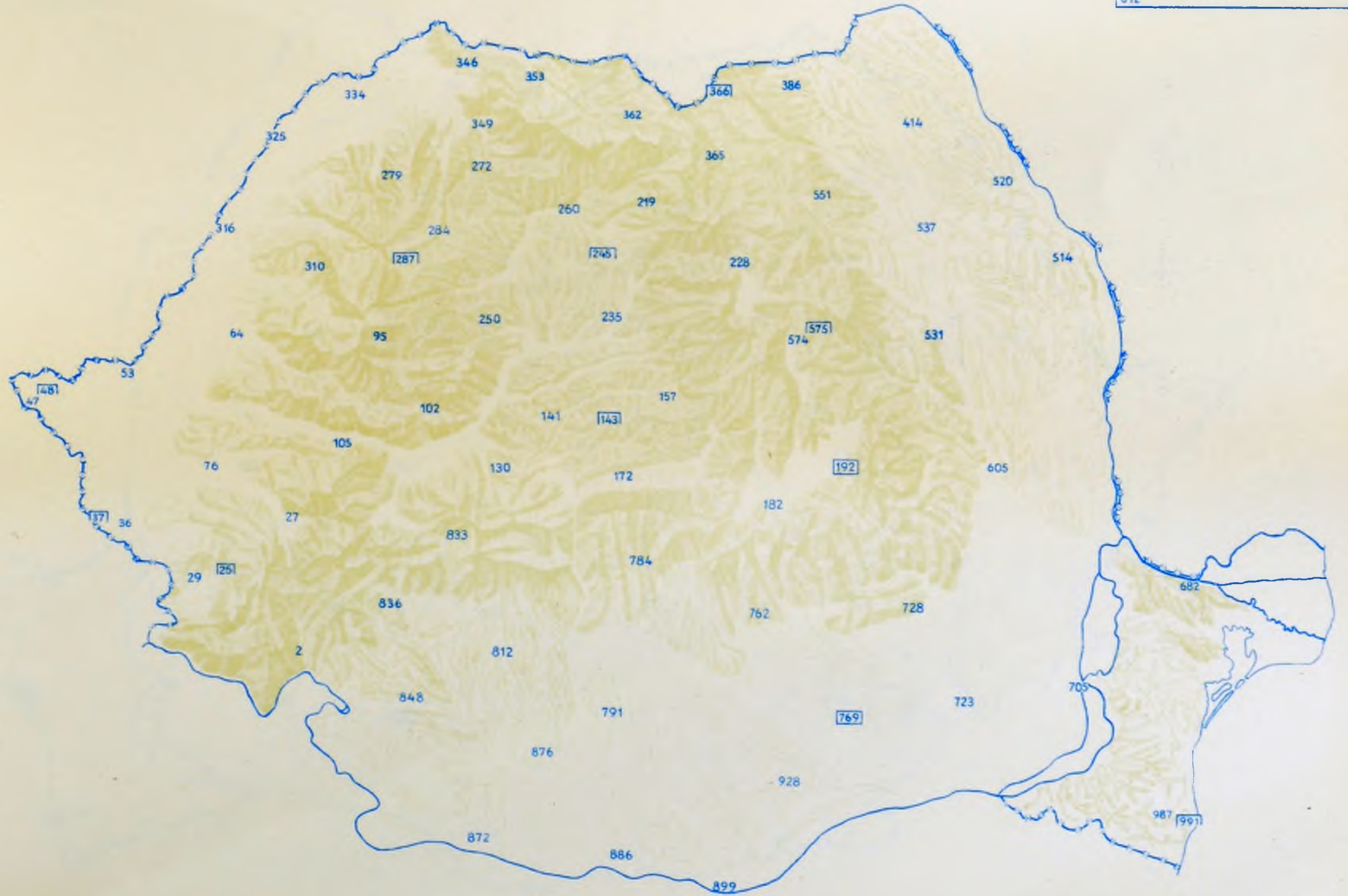
02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

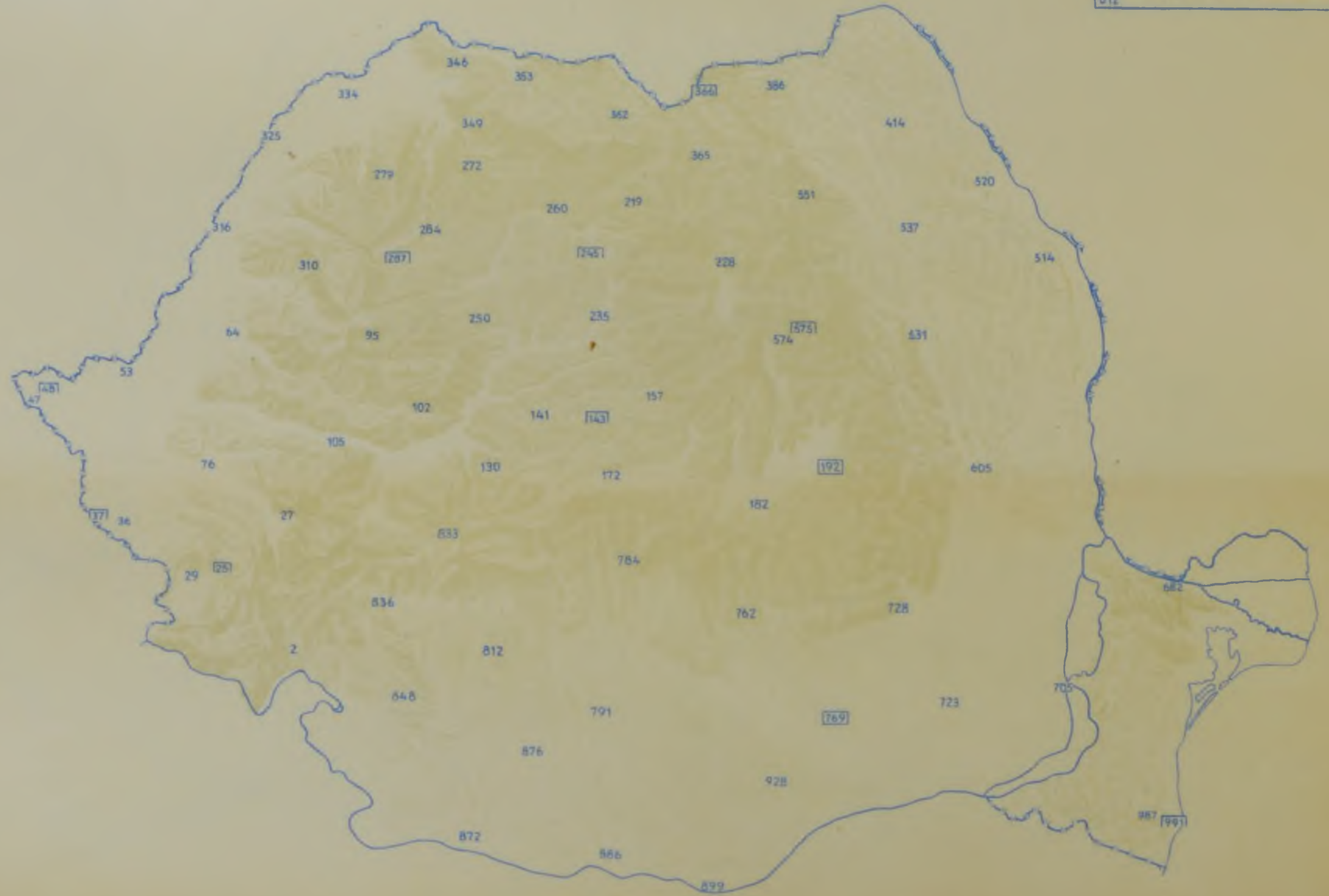
	ISTROROMÎNI
02	AROMÎNI
010	MEGLENOROMÎNI
012	

02	ISTROROMÎNI
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

02	(STROROMÎNI)
010	AROMÎNI
012	MEGLENOROMÎNI

	ISTROROMÎNI
02	
	AROMÎNI
010	
	MEGLENOROMÎNI
012	

